Ωκελλος
Ο Λευκανός
Φιλόσοφος
Περὶ τῆς τοῦ παντὸς φύσεως.

Collatus ad Mstos Vatic.

OCELLVS LVCANVS
PHILOSOPHVS
DE VNIVERSI NATVRA,
interprete
LVDOVICO NOGAROLA
Com. Veronensi.

Eiusdem NOGAROLAE *Annotationes in* OCELLVM, *& Epistola de uiris illustribus Italis qui Græcè scripserunt.*

EDITIO TERTIA, collatione exemplarium melior facta.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

In bibliopolio Hieronymi Commelini.
∞ D. X.C VI.

Lucæ Holstenij Hamburg

DE OCELLO LVCANO PHILO IVDAEVS IN

libro περὶ ἀφθαρσίας κόσμου, id est, de Mundo non interituro, sic meminit. pag. 720.

ΝΙΟΙ δ' ἐκδεεστέραν τῆς δόξης ἀρετὴν λέγουσιν, ἀλλὰ ἢ τῶν Πυθαγορείων τινάς. ἐμοὶ δὲ τῷ ἐκ Ωκέλλου συγγενεμένῳ Λευκανοῦ γένος ὑπογεγραμμένῳ περὶ τῆς τοῦ παντὸς φύσεως ἐντυχόν, οὐ μόνον ἀγένητόν τε καὶ ἄφθαρτον, καὶ ἀπεφαίνετο μόνον, ἀλλὰ καὶ δι' ἀποδείξεως καταισκευάζειν τὸν κόσμον εἴη).

Cæterum sunt qui tradant opinionis huius non Aristotelem primum auctorē, sed Pythagoreos quosdam fuisse. At mihi Ocelli genere Lucani inscriptum de uniuersi natura commentarium oblatum est, in quo quidem mundum esse ingenitum, & nunquam interiturum non solum protulit, uerum etiam exquisitissimis rationibus comprobauit.

Lucianus quoque vbi agit περὶ τοῦ ἐν τῇ προσαγορεύσει πταίσματος, quod est de errato in salutatione, ita scribit (quamuis non nominet Ὦκυλλον, sed Οἴκιλλον.)

Ὁ μὲν θεσπέσιος ὁ Πυθαγόρας εἰ καὶ μηδὲν αὐτὸς ἡμῖν ἴδιον καταλιπεῖν τῷ αὐτοῦ ἠξίωσεν, ὅσον Οἰκίλλῳ τῷ Λευκανῷ, καὶ Ἀρχύτα, καὶ τοῖς ἄλλοις ὁμιλητὰς αὐτοῦ πεκμαίρεσθαι, ὅτι τὸ διαφέρειν προύγεγραφον, ἀλλὰ διὰ τοῦ ὑγιαίνειν ἐρχόμενοι ἐκέλευσεν. id est, *Diuinus quidem*

Stob. eclog. phys. p. 59. Ηεραγόρας ὁ Ὠρείτης (φασὶ τὸν ὄφιν) τὸν ἐμέχλην περιεχόμενον.

Ioannes Lydus in collectaneis Fastorum MSS. ὅμηρος ὅλη ἀρχὴ τῶν θεσπεσίων ἐπῶν, ἢ τοῦτον ἀνδρῶν ἐν ἠρῳδείῃ, ὡς φησὶν Ὄκελλος ὁ Πυθαγόρειος βίβλοις ἰδίαις πολλὰ συνίστορε ἐκλογὴν, μεθόδους, κλεῖδας. ἴδιος περιττὸν ἢ περαίνων ἐν ἰσάδι δημιουργὸς ἐν τῷ πλάτωνος φύσιν. τὸν μὲν θεὸν ἰδίοις βίβλοις ἐφαπτόμενος, ἐν ἐκ τῶν ἀρχαίων, ἐν ἐκλεκτῶν, ἐν καλῶν

Censorinus de die natali cap. 4. Priores illa scribina, quæ sempe humanas omnes fuisse existimant, multo ante habet Pythagoram Samium et Ocellum Lucanum, & Archytam Tarentinum, quorum ades Pythagoreos

Pythagoras, tametsi nullam nobis reliquit literam, ut ex Ocello Lucano, & Archyta, aliisque eius discipulis licet conijcere, non διαγράφειν, id est, bene agere, scribi debere, sed ἀπὸ τῦ ὑγιαίνειν, id est, ab ipso valere, incipiendum esse præcepit.

Diogenes item Laertius quandam Archytæ Tarentini, quæ est ad Platonem, epistolam vitæ illius inseruit, in qua hunc philosophum non Ocellum, sed Vcellum nuncupat, ac nonnullos eiusdem recenset libros.

Καλῶς πεπρᾶξας, ὅτι ἀποπέφυγας ὀκ τῆς ἀῤῥωστίας. ταῦτα γὰρ ἐπίσταλκας, καί τι περὶ Δαμασκηνοῦ ἀπήγγελκε. περὶ δὲ τῶν ὑπομνημάτων ἐπεμελήθημεν, καὶ ἀφίκμεθα ὡς Λευκανούς, καὶ ἐντυγχάνομεν τοῖς Ὀκέλλου ἐγγόνοις. τὰ μὲν οὖν περὶ νόμων, περὶ βασιλείας καὶ ὁσιότητος καὶ τῆς τοιούτων ἰδέας αὐτοῖς πεποιήμεθα καὶ ἅπερ ἐπεστάλκαμεν. τὰ δὲ λοιπὰ ἔτι νῦν ἐκζητεῖται· εὑρεθέντα δ' ἂν εὑρεθῇ, πεμφθήσεται σοι.

Hanc ita conuerti:

Bene quidem est, quod à morbo euaseris. Hoc enim ex tuis literis accepi, & Damascenus nunciauit. De commentariis studiosè egimus: ad Lucanos accessimus, ibique conuenimus Ocelli nepotes. Quæ ab eo de Legibus, de Regno, Iustitia, omniúmque rerum ortu scripta fuerunt, & ipsi habemus, & ex his quædam ad te misimus. Reliqua etiam nunc reperiri non possunt. si inuenta fuerint, ad te perferentur.

Plato deinde respondens Archytæ, Ocellum, quamuis suppresso eius nomine, maximè laudat: dicítque Ocelli maiores fuisse Troianos, probos quidem viros, qui exules sub Laomedõte Rege, Myram Lyciæ ciuitatem commigrauerint. In Platonis Epistola his verbis

scriptum

Ὄκελλος in libris περὶ νόμου citatur a Stobæo eclogarum physic. cap. 16. p. 32. unde insignem locum affert: et cap. 24 p. 44. citatur liber Ocelli qui extat pag 20 & seq. Hic autem quando vixerit, Stobæus nondum Ὄκελλος

Sextus Empiricus lib. 9 contra mathematicos. p. 477
ἐκ τούτων ἔστι τὸν Πυθαγόραν φίλον τὰ πάντα) Ὀκέλλος
ὁ Λευκανὸς καὶ ὁ Ἀρίστων. Cuius Ocellus Lucanus
scriptum est.

Τὰ μὲν οὖν περὶ σοῦ ἐλάττονα ἀπομνημονεύματα θαυμασῶς
ἀσμενοι προσεδεξάμεθα, καὶ τῷ γεγράφαντι αὐτὰ ἠγάπησαμεν, ὡς
ἔνι μάλιστα. καὶ ἔδοξεν ἡμῖν αὐτὸς ἄξιος εἶναι τῶν παλαιῶν φιλοσόφων. λέγονται γὰρ οἱ ἄνδρες οὗτοι Μυραῖοι εἶναι.
ὅτι δὲ ἦσαν τῆς ὀπὶ Λαομέδοντος ἁλισκομένων Τρώων,
ἄνδρες ἀγαθοὶ, ὡς ὁ παραδιδόμενος μῦθος δηλοῖ.

Ioannes Picus Mirandulanus Comes libro primo contra Astrologos.

Cur & Ocellus idem Lucanus in libro de Mundo, testimonio etiam ipse Platonis eminentissimus.

Cum Archytas in epistola sua Ocelli opusculum de omnium rerum ortu cum aliis tribus enumerat, hoc ipsum quod Latinum feci, intelligi oportet. Hæc enim duo idem valent, ὁ περὶ τῆς πάντων φύσιος, & τὸ περὶ τῆς τοῦ παντὸς φύσεως: nam & generatio naturæ nomen obtinuit, quippe quæ in naturam ferat tanquam via. quod non ignorauit Aristoteles, cum ita scripsit libro secundo de Naturali Auditione:

ἔτι δὲ ἡ φύσις ἡ λεγομένη ὡς γένεσις, ὁδὸς εἰς τὴν
φύσιν.

Proclus lib. 3. comm. in Timæum Platonis pag. 180.

ἄλλοι δέ τινες ὡς καὶ
περὶ Ὀκέλλον τὸν
τὸν Τιμαίου σχεδὸν
δύο δυνάμεις ἐπάρ-
τῶν στοιχείων διένα-
μον. περὶ μὲν θερ-
μῶν καὶ ξηρῶν λέ-
γει pag. 31. καὶ τὴν
τὰ ἀναγόμενα καὶ
κατὰ τὸν τόπον τὸν ἀν-
θρώπου, ἐν τῷ περὶ φύσεως.

A Iamblicho ad finem A. iij. lib. 1. de vita Pyth. in catalogo illustrium Pythagoreorum recensentur.
Λευκανοὶ, Ὀκέλλος καὶ Ὀκέλλος ἀδελφοί.
sive ut Ms. Ἔκελλος καὶ Ὀκκέλλος
Idem infra in catalogo fœminarum illustrium
Βιτάλης (pro Βιτάλη) ἀδελφὴ Ὀκκέλλου
καὶ Ἐκκέλλου τῶν Λευκανῶν.

Syrianus in lib. 13 Metaphys. Arist. p. 109
Nec de scriptis eius sermones prosequi (Pythagorei) ut declarent quæ scripsit Ecphantus de universi natura.

OCELLVS LVCANVS

De Vniuerſo. Cap. I.

OCellus Lucanus de vniuerſi natura conſcripſit hæc, quæ quidem ille partim certis indiciis ab ipſa edoctus natura, partim opinatione & ratione ab intelligentia quod probabile eſt, coniectura ſecutus dedicerat.

Vniuerſum quidem, vt ego arbitror, nec interiturum vnquam eſt, nec vllum aliquando habuit ortum: cùm fuerit ſemper futurúmque ſit. ſi enim tempori ſubditum foret, haud ſanè eſſe perpetuo poſſet. ità igitur fit, vt & ingenitum ſit, & item non interiturum. Nam ſi quis ipſum eſſe generatum ortu exiſtimet, certè nullo modo in quod diſſoluatur & deſinat, inuenire poterit. prima ſiquidem vniuerſi portio illa exiſtet, ex qua primo genitum fuerit: vltima, in quam poſtremum diſſipabitur.

At verò vniuerſum ſi generetur, cum omnibus partibus ſimul generetur, & ſi intereat,

MS. Vat. Lell. Ὠκέλλου Λευκανοῦ περὶ τῆς τοῦ παντὸς φύσεως.

7

ΩΚΕΛΛΟΣ Ο ΛΕΥΚΑΝΟΣ

περὶ τῆς τοῦ παντὸς. κεφ. α.

ΤΑΔΕ ὑπὸ τοῦ Ὠκελλος ὁ Λευκανὸς, περὶ τῆς τοῦ παντὸς φύσεως, τὰ μὲν τεκμηρίοις σαφέσι παρ' αὐτῆς τῆς φύσεως ἐκμαθών· τὰ δὲ καὶ δόξῃ μετὰ λόγου τὸ εἰκὸς ἀπὸ τῆς νοήσεως στοχαζόμενος.

Δοκεῖ γάρ μοι τὸ πᾶν ἀΐδιόν τε εἶναι καὶ ἀγήρων· ἀεί τε γὰρ ἦν, καὶ ἔσται. εἰ γάρ ἔγγονον, οὐκ ἂν ἔτι ἦν. οὕτως οὖν ἀγήρων τὸ πᾶν καὶ ἀΐδιον. ὅτε γὰρ, εἰ γηρώμενόν τις αὐτὸ δοξάζοι, δύοιτο ἂν εἰς ὃ φθαρείη καὶ ἀπολυθείη. ἐξ οὗ γὰρ γέγονεν, ἐκ τοιούτου τοῦ παντός ἐστιν. εἰς ὅ τε πάλιν φθαρήσεται, ἐκ τοιούτου ἔσται.

Τόν τε πᾶν γηρώμενον, σὺν πᾶσι γίνεται· καὶ τὸ φθειρόμενον, σὺν πᾶσι φθείρεται· καὶ

τὸ ὂν ἢ ἀδιάφθορον. ἀΐδιον ἄρα καὶ ἀπερίβλητον τὸ πᾶν. οὐκοῦν οὕτως ἔχει ἢ οὕτως.

Γαῖα τε τοῦ γενέσεως ἀρχὴ εἰληφὸς, καὶ ἀφανίσεως ὄφελον κοινωνοῦσαν, δύο ὑπιδέχεται μεταβολάς· μίαν μὲν τὴν ἀπὸ τοῦ μείονος ἐπὶ τὸ μεῖζον, καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ χείρονος ἐπὶ τὸ βέλτιον. καλεῖται ἡ τοῦ μὲν ἀφ' οὗ ἂν αὔξηται μεταβάλλειν, γένεσις· ἡ δὲ εἰς ὃ ἀφικνεῖται, ἀκμή. δευτέραν δὲ τὴν ἀπὸ τοῦ μείζονος ἐπὶ τὸ μεῖον, καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ βελτίονος ἐπὶ τὸ χεῖρον. τὸ δὲ συμπέρασμα τῆς μεταβολῆς ταύτης ὀνομάζεται φθορὰ καὶ ἀφάνισις.

Εἰ οὖν καὶ τὸ ὅλον καὶ τὸ πᾶν γενητόν ἐστιν καὶ φθαρτόν, γινόμενον, ἀπὸ τοῦ μείονος ἐπὶ τὸ μεῖζον μετέβαλε, καὶ ἀπὸ τοῦ χείρονος ἐπὶ τὸ βέλτιον. ὥστε καὶ ἀπὸ (τοῦ) μείζονος ἐπὶ τὸ μεῖον μεταβαλεῖ, καὶ ἀπὸ τοῦ βελτίονος ἐπὶ τὸ χεῖρον. Γενόμενος ἄρα ὁ κόσμος αὔξησιν ἔλαβε καὶ ἀκμὴν, καὶ πάλιν λήψεται φθίσιν καὶ τελευτήν. ἅπασα

χδ

intereat, pariter cum iisdem intereat opus est, hoc autem fieri nequit. vniuersum igitur principio caret & fine, nec eueniet vt aliter quàm hoc modo, se habeat.

Ad hæc autem quidquid generationis initium acceperit, & dissipationis particeps futurum sit, id duas habeat mutationes necesse est: quarum sane altera à re minore in maiorem, & à deteriore in meliorem progreditur, ac generetatio quidem dicitur: vnde mutationis origo ducta sit, status, in quod illa ipsa peruenerit: altera vero à re maiore ad minorem, & à meliori in deterius efficitur. Huius autem mutationis exitus, siue conclusio, interitus & dissolutio nuncupatur.

Hac igitur ratione si vniuersum & totum genitum interiturumque sit, illud à minori ad maius, & à deteriori in melius necessario mutatum fuerit. Ex quo etiam eueniet, vt eiusdem mox à maiori ad minus & à meliori in deterius sequatur mutatio. Mundus itaque si genitus sit, vt accretionem & statum accepit, sic decretionem & finem postea suscipiet. Nam omni

naturæ, quæ progressionem habet, termini quidem tres, & duo attribuuntur interualla. Termini profecto sunt generatio, status, & interitus: interualla vero, quod inter generationem & statum, quódque inter statum & finem medium interiectúmque est.

Verum enimuero totum, & vniuersum hoc, nullum ex se nobis huiusmodi indicium præbet: neque enim oriri ipsum vnquam vidimus, nec melius aut maius fieri, nec certe deterius aut minus euadere: sed vnum semper & idem permanere, sibique par & sui simile semper existere.

Huius sanè rei signa habentur & indicia, & ea quidem perspicua, ordines scilicet, symmetriæ, figuræ, situs, interualla, facultates, celeritates tarditatésque motuũ, eorúmque inter se proportiones, numeri præterea, & vicissitudines, commutationésque temporum. Eiusmodi enim omnia, vt mortalis hæc & generationi obnoxia progreditur natura, mutationem diminutionémque suscipiunt. ac quæ maiora quidem, & potiora fuerint, statum ipsum propter vigoré: quæ autem minora dete-

γὴ φύσις, ἡ ἔχουσα διέξοδον, ὅρους ἔχη πέντε, καὶ δύο διαστήματα. ὅροι μὲν οὖν εἰσὶ πέντε, ἀρχὴ, μέσος, ἀκμὴ, τελευτὴ· διαστήματα δὲ, τό τε ἀπὸ τῆς ἀρχῆς μέχρι τῆς ἀκμῆς, καὶ τὸ ἀπὸ τῆς ἀκμῆς μέχρι τῆς τελευτῆς.

Τὸ δὲ μέγεθος καὶ τὸ πᾶν, οὐδεμίαν ἐξ αὐτοῦ προσέχεται τεκμήριον τοιοῦτον· οὔτε γὰρ ἡνύμβουν αὐτὸ εἴδομεν, οὔτε μὴν ὅτι τὸ βέλτιον καὶ τὸ μεῖζον μεταβάλλον, οὔτε ἔχθρον ποτὲ ἢ μεῖζον ἡνύμβουν· ἀλλ' ἀεὶ τὸ ἀρχὴ καὶ ὡσαύτως διατελεῖ, καὶ ἴσον καὶ ὅμοιον αὐτὸ ἑαυτῷ.

Τὰ σημεῖα δὲ τεκμήρια αὐτοῦ ἀναρχία, τάξις, συμμετρία, ἁρμονισμοὶ, ῥύσεις, διαστάσεις, δυνάμεις, ταχύτητες πρὸς ἄλληλα καὶ βραδύτητες, ἀριθμοὶ χρόνων τε καὶ χρόνου περίοδοι. πάθη δὲ ταῦτα μεταβολὴ καὶ μείωσιν ὅτι δέχεται, καὶ τὴν τῆς γενητῆς φύσεως διέξοδον. τῇ μὲν γὰρ ἀκμῇ διὰ τὴν δυνάμιν τὰ μείζονα καὶ τὰ βελτίονα πρέπει· τῇ δὲ

φθίσι διὰ τὴν ἀφθαρσίαν, τὰ μείονα καὶ χείρονα.

Τὸ δέ γε ὅλον καὶ τὸ πᾶν ὀνομάζω τὸν σύμπαντα κόσμον. διὰ γὰρ ἓξ τὰ τοῦ στοιχείας ἔτυχε ταύτης ἐκ τῶν ἀπάντων δι' ἁρμονίας. σύστημα γὰρ ἐστὶν ἐκ τῶν ὅλων φύσεων αὐτοτελές, καὶ τέλειον· ἐκτὸς γὰρ τοῦ παντὸς οὐδέν· εἰ γάρ τί ἐστιν, ἐν τῷ παντί ἐστι, καὶ συνὼν τούτῳ τὸ πᾶν, καὶ συνὼν τῷ παντὶ τὰ πάντα ἔχει, τὰ μὲν ὡς μέρη, τὰ δὲ ὡς ὁπωσοῦν ἁρμόσματα.

Τὰ μὲν οὖν ἐμπεριεχόμενα τῷ κόσμῳ, τοῦ κόσμου ἔχει τὴν συναρμογήν· ὁ δὲ κόσμος τοῦ οὐδενὸς ἑτέρου, ἀλλ' αὐτὸς πρὸς ἑαυτόν. τὰ μὲν γὰρ ἄλλα πάντα, τὴν φύσιν οὐκ αὐτοτελῆ ἔχοντα συνέσχεν, ἀλλ' ἐπὶ δεῖται τῆς τοῦ ἐκτὸς ἐχόμενα συναρμογῆς. ζῶα μὲν τοῦ ἀναπνεῖν, ὄψις δὲ τοῦ φῶς, αἱ δὲ ἄλλαι αἰσθήσεις, τοῦ οἰκεῖον αἰσθητόν· τὰ δὲ φυτὰ τοῦ φύεσθαι. Ἥλιος δὲ καὶ σελήνη, καὶ οἱ πλανῆται

Μ' ἀπὸ

διακοσμ- Balfo. a Cle- mente ex cuius ed plani. p. 136.

+ de hac vide Balfoëum ibid. et ante ad Bon. Vulcanium, de libello Aristot. de mundo pag. 10.

v. ἐπιδεῖται, mal. ἀποδεῖται

διακοσμητὸς) lectionem hanc profero ita pag. 40 διακόσμησις δὲ ἐνδιακεκοσμημένα. p. 44.

deterioráque ſunt, interitum præ imbecillitate conſequi ſolent.

At totius & vniuerſi nomine totum hunc mundum intelligo: nam ob id quod vniuerſitate rerum diſtinctus ornatúsque ſit, appellationem hanc adeptus eſt. Perfecta enim & abſoluta quædam naturarum omnium collectio eſt, extra quam nihil prorſus conſiſtit, ſed quidquid fuerit, illud in vniuerſo, & cum vniuerſo comprehendatur oportet: cuius ſanè proprium videtur eſſe, omnia velut partes, velut res aduentitias, & externas continere.

Atque ea quidem, quæ Mundus complectitur, cum Mundo: Mundus vero cum nulla alia re, quàm cum ſe ipſo cognationem & conſenſum habet. Sed cum ſingulæ quæque res ex diminuta & minime perfecta conſtent natura, neceſſario factum eſſe videtur, vt externo adhuc illæ adminiculo egeant, atque cum iis quæ ſibi proximæ fuerint, coniungi copularíque debeant; vt animalia quidem cum aere ad reſpirandum, aſpectus oculorum cum lumine, ac reliqui pariter ſenſus cum re, & ea quidem propria, quæ vnicuique eorum obiicitur. Stirpes item & plantæ cum terræ ſucco, cuius vi pullulant & creſcunt. Sol quoque, Luna, & ſtellæ tam inerrantes

quam vagæ, cum Mundo, quem ipsæ tanquam partes distinguunt, atque exornant cognatione quadam iunctæ & continentes sunt. Mundus vero non nisi cum se ipso coniungitur & coalescit.

Quin etiam ex his facile intelligi poterit, id esse verum, quod dicimus. Nam & ignis cùm aliis rebus impartiendi caloris vim habeat, ipse ex seipso calidus est. Mel quoque quod sua nos dulcedine potest afficere, suapte natura dulce suauéque est. Similiter exquisitarum rationum principia, quæ res occultas demonstrant, ipsa ex se ipsis perspicua claráque sunt. pari modo quod aliis rebus causa est, cur perfectę sint, id sua vi perfectum absolutúmque est. Quod item efficit, vt alia seruentur ac permaneant, ipsum sua sponte saluum itidem est, ac permanens: atque quod aliis rebus conuenientiam, & concentum præbet, illud sua natura aptum concinnúmque est. Mundus igitur cum sit in causa cur existant aliæ res, seruentur, & perfectionem habeant, iccirco sua vi sempiternus est, æternóque permanens tempore, atque ob eam rationem habetur auctor, cur aliæ quoque res perpetuo durent, & consistant.

Omnino

καὶ οἱ ἁπλανεῖς καὶ τὰ μέρος μὲν τῆς κοινῆς διακοσμήσεως αὐτῶν· αὐτὸς δὲ παρὸς οὐδὲν ἕτερον, ἀλλὰ παρὸς αὐτό. αὐτόν.

Ἔτι δὲ οὕτως εὔδηλον ἔσται τὸ λεγόμενον, ὅτι ἀληθές ἐστι. τὸ τε γὰρ πῦρ ἑτέρῳ θερμαντικόν ἐστιν, αὐτὸ δὲ αὑτῷ θερμόν ἐστι. καὶ τὸ μέλι γλυκαντικὸν γινόμενον, αὐτὸ δὲ αὑτῷ γλυκύ ἐστι. καὶ αἱ δὲ καὶ τῶν ἀποδείξεων τῶν ἀφανῶν σημαντικαὶ οὖσαι, αὐταὶ δὲ ἑαυτῶν ἔμφασίς τε καὶ γνωστικαί εἰσιν. οὕτως οὖν καὶ τὸ τοῖς ἄλλοις αἴτιον γινόμενον τῆς αὐτοτελείας, αὐτὸ δὲ ἑαυτῷ αὐτοτελές ἐστι. καὶ τὸ τοῖς ἄλλοις αἴτιον γινόμενον τῆς σωτηρίας καὶ δαιμονῆς, αὐτὸ δὲ ἑαυτῷ σωζόμενον καὶ δαιμόνιόν ἐστι. καὶ τὸ τοῖς ἄλλοις αἴτιον γινόμενον τῆς συναρμογῆς, αὐτὸ δὲ ἑαυτῷ σύμπρεσμόν ἐστιν. ὁ δὲ γε κόσμος, αἴτιός ἐστι τοῖς ἄλλοις τοῦ εἶναι καὶ τοῦ σώζεσθαι, καὶ τοῦ αὐτοτελῆ εἶναι. αὐτὸς ἄρα δὲ ἑαυτοῦ αἴτιός ἐστι καὶ αὐτοτελής, καὶ δαιμόνιον τὸν πάντα αἰῶνα, καὶ δι' αὐτὸ τοῦτο τοῖς ἄλλοις παραίτιος γινόμενος τῆς δαιμονῆς τῶν ὅλων.

Ὅλως δ' εἰ καὶ διαλύεται τὸ πᾶν, ἤτοι εἰς τὸ ὄν, ἢ εἰς τὸ μὴ ὄν διαλυθήσεται. καὶ εἰς μὲν τὸ ὄν, ἀδύνατον· οὐ γὰρ ἔξω τοῦ πάντος φθορά, ἐὰν εἰς τὸ ὄν διαλύηται· τὸ γὰρ ὄν, ἤτοι τὸ πᾶν, ἢ τὸ μέρος τί ἐστι τοῦ παντός· καὶ μὲν οὐδὲ εἰς τὸ μὴ ὄν. ἀμήχανον γὰρ τὸ ὄν, ἀποτελέσθαι, ἐκ τοῦ μὴ ὄντος, ἢ εἰς τὸ μὴ ὄν ἀναλυθῆναι. ἄφθαρτον ἄρα καὶ ἀϊδιον ἐστι τὸ πᾶν.

Εἰ δ' καὶ δοξάζοι τις αὐτὸ φθείρεσθαι, ἤτοι ὑπό τινος τῶν ἔξω τοῦ πάντος φθαρήσεται διαπαιζόμενον, ἢ ὑπό τινος τῶν ἐν-
ὄντων δ' ἐστὶν ὑπό τινος ἔξωθεν· ἐκ τοῦ γὰρ τοῦ παντός, οὐδέν. τὰ γὰρ ἄλλα πάντα ἐν τῷ πάντι, καὶ τὸ ὅλον καὶ ὁ πᾶς ὁ Κόσμος. ὅστε ὑπὸ τῶν ἐν αὐτῷ. δείκνυσι γὰρ ταῦτα μείζονά τε καὶ δυναμικώτερα εἰς τὸ πάντος. τοῦτο δ' οὐκ ἀληθές. ἄγεται γὰρ τὰ πάντα ὑπὸ τοῦ παντός, καὶ διὰ τοῦτο καὶ σώζεται καὶ συναρμοσται, καὶ βίον ἔχει καὶ ψυχήν. εἰ δὲ ὅτε ὑπὸ τινος τῶν ἔξωθεν, οὔτε ὑπὸ τινος τῶν ἔνδοθεν φθαρήσεται τὸ πᾶν,

ἄφθαρ-

Omnino autem si ipsum vniuersum intereat, illud aut in id quod est; aut certe in nihilum dissipetur, oportet. in id quod est, fieri nequit, siquidem vniuersitatis rerum non erit interitus; si in id quod est, fiat dissolutio. nam id quod est, aut ipsum vniuersum, aut vniuersi portio existit. Neque vero in nihilum, cum fieri non possit, vt id quod est, aut ex nihilo fiat, aut in nihilum abeat. æternum igitur, nec vllo modo internitioni obnoxium est vniuersum.

At siquis ipsum esse interiturum existimet, id profecto vel ab externa, vel ab interiore causa victum dissoluetur, sed non ab externa, cum extra vniuersum nihil sit, siquidem cætera omnia in vniuerso continentur, ac totum & vniuersum idem habetur quod Mundus, neque etiam ab iis quæ in eo sunt. maiora enim & valentiora esse oportebit, quàm ipsum vniuersum. quod tamẽ falsum esse perspicuũ est. cum omnia ab vniuerso agantur moueantúrque, & secundum hoc ea etiam seruentur, & coagmentata sint, vitámque & animam habeant. Quod si nec interioris nec externæ causæ vi interiturum est vniuersum,

Mundus, quem eundem esse quod vniuersum, censemus, nunquam destruetur nec dissipabitur.

Iam vero vniuersa natura si tota spectetur, successionis continuationem à primis & maxime honorandis partibus proportione quadam auferre videtur, eámque attenuare, & cunctis rebus mortalibus adiungere, propriæ constitutionis progressionem suscipiens (nam prima quæ mouentur, corpora eadem atque eodem modo suum orbem conficiunt) progressionem dico, non quæ deinceps & continenter nec mutato loco, sed quæ facta ex alio in aliud mutatione effici solet.

Ignis enim si in vnum cogatur, & densescat, aerem, aer aquam, aqua terram producit: à terra vicissim idē vsque ad ignem à quo cœperat mutatio, circuitus agitur. Arbores vero fructum ferentes, & stirpium plurimæ ex seminibus sui ortus initium habent, fructus vero producti, & iam perfecti rursus, ab eodem in idem commeante natura dissoluuntur.

At ho-

ἄφθαρτος ἀεὶ καὶ αὐτόλεθρος ὁ κόσμος. τοῦτο γὰρ ἔφαμεν εἶναι τὸ πᾶν.

Ἔτι δὲ καὶ ὅλη δι' ὅλης ἡ φύσις θεωρουμένη τὸ συνεχὲς ἀπὸ τῶν σωμάτων καὶ μιωτάτων ἀφαιρέσει λόγου ἀπομαραινομένη τὸ συνεχές, καὶ σωματοῦσα ὅπη πᾶν τὸ ἀνηνόν, καὶ διέξοδον ὅπη δεχομένη τῆς ἰδίας συστάσεως· τὰ μὲν γὰρ σώματα κινούμενα κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως κύκλον ἀμείβει· διέξοδον, οὐκ ἐφεξῆς τῷ συνεχῶς, ἀλλὰ τῷ κατὰ τόπον, ἀλλὰ τῷ κατὰ μεταβολήν.

Πῦρ μὲν γὰρ εἰς ἓν συνερχόμενον, ἀέρα ἀποφαίνει, ἀὴρ δὲ ὕδωρ, ὕδωρ δὲ γῆν· ἀπὸ γῆς δὲ ἡ αὐτὴ σωματοποιία τῆς μεταβολῆς ἀμέχρι πυρός, ἀφ' ὅθεν ἤρξατο μεταβάλλειν. οἱ γὰρ καρποὶ, καὶ τὰ πλάσματα τῶν ῥιζοφύτων ἀπὸ σπερμάτων αἴρεται τῷ ἀρχῷ τῆς γενέσεως, καρποφορήσαντα δὲ καὶ τελεσφορήσαντα, πάλιν ὅπερ τὸ σπέρμα τῷ ἀναλύσαι ποιεῖται, ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ, καὶ ὅπερ τὸ αὐτὸ τῷ διέξοδον ὅπη τελουμένης τῆς φύσεως.

Οἱ δὲ ἄνθρωποι καὶ τὰ λοιπὰ ζῶα μᾶλλον ἐπισκοπούμενοι τὸν καθόλου ὅρον τῆς φύσεως ἀμείβουσιν. ἔστι γάρ ὅτι ἐπὶ μὲν ἀκαμψίας αὐξῆς ὅτι τοῦ φθίνειν ἡλικίαν, ἐπὶ δὲ αὐτοπαθείας μεταβολῆς εἰς ἄλληλα, καθάπερ ὅτι πυρὸς καὶ ἀέρος, καὶ ὕδατος καὶ γῆς· ἀλλὰ τὸν διὰ (τῶν) τεττάρων τετραμερῆ κύκλον αὐτοῦ τὰ καὶ τὰς μεταβολὰς τῶν ἡλίκων, διαλύεται καὶ ἀπογίνεται. διὸ τὰ οὖν ἐστὶ σπέρματα τε καὶ τεκμήρια τοῦ ὅλου ὅλον καὶ τὸ περιέχον μόνον ἀεὶ καὶ σώζεσθαι τὰ δ' ὅτι μέρος ἕκαστον φθείρεσθαι καὶ διαλύεσθαι.

Ἔτι δὲ τὸ ἄναρχον καὶ ἀτελεύτητον καὶ τοῦ σχήματος, καὶ τῆς κινήσεως, καὶ τοῦ χρόνου, καὶ τῆς οὐσίας, τοῦτο πιστοῦται διότι ἀγένητος ὁ κόσμος καὶ ἄφθαρτος. ἥτε γὰρ τοῦ σχήματος ἰδέα, κύκλος. οὗπερ δὲ πάντοθεν ἴσος καὶ ὅμοιος. διόπερ ἀναρχὲς καὶ ἀτελεύτητος. ἥτε τῆς κινήσεως κατὰ κύκλον. αὐτὴ δὲ ἀπροσδεής καὶ ἀδιέξοδος. ὅ τε χρόνος (ὁ) ἄπειρος, οὐ ὡσαύτως ἡ κίνησις, διὰ τὸ μήτε ἔχειν

At homines & cætera animalia humiliore quadam ratione communé naturæ explent terminum. non enim ad primam ætatem reflectuntur, & redeunt, nec contrarii circunſtantiæ quemadmodum ignis & aer, aqua & terra, viciſſim mutantur, ſed cum per quatuor, qua diſpartitum orbem, & mutationes ætatum confecerint, diſſoluuntur & pereunt. hæc ſunt igitur ſigna & indicia vniuerſum quidem ipſum, quod omnia continet, permanere, & conſeruari ſemper, ſingulas eius partes & res aduentitias interire & deſtrui.

Præterea vniuerſi figura, motus, tempus & ſubſtantia, cum huiuſmodi ſint, vt principium non habeant, neque finem, nobis fidem faciunt, qua ratione mundus nec genitus, nec interiturus ſit. Nam figuræ forma globoſa eſt, vndequaque par, & ſui ſimilis. quapropter forma hæc principio caret & fine, Motionis quoque illud eſt genus, quod in orbe fertur: firmum & ſtabile & priſtinum ſtatum nunquam deſerens. Tempus item eſt infinitum, in quo verſatur motus. nam ipſum vt ſui motus non

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

accepit initium, sic nec finem accepturum est. Postremo eius substantia nec augescere, nec mutari potest. quippe quæ nec à deteriori in melius, nec contra à meliori in deterius sua natura mutabilis sit. Ex iis igitur omnibus facile credi potest, nec mundi ortum fuisse, nec interitum fore. Ac de toto quidem & vniuerso hactenus satis.

CAPVT II.

VErum cum in vniuerso duæ existant res, quarum altera generatio, altera generationis habetur causa; ac generatio quidem ea esse videatur, in qua res ipsæ mutantur, & id quod sunt esse desinunt: generationis vero causa, vbi subiecta res eadem seruatur & permanet: hanc sane efficiendi, & mouendi, illam vero accipiendi & patiendi vim habere perspicuum est.

Fata autem ipsa impatibilem atque immobilem mundi partem distinguunt & separant, nam Lunæ cursus inter immorta-

Plutarch. apud Stobæum c. 64. p. 410. ἀΐδιος, ἢ ἐστὶ σῶμα, ἢ φθαρτόν. ἢ ἐστὶ μὲν ἐξ ἀναγκαίας, φθαρτὸν δὲ ἐξ ἐπιρροῆς. sic enim pro ἀπολαμβάνει legendum. nam ἀπολαμβάνει, i. Genesin substituit, cuius alia.

ἀρχὴν εἰληφέναι τὸ κινούμενον, μήτε τελευτὴν λήψεσθαι. εἰ γὰρ μὴν οὐσία τῶν σωμάτων ἀγένητος ἐστὶ καὶ ἀμετάβλητος, δῆλον ὅτι μήτε ἀπὸ τοῦ χείρονος ἐπὶ τὸ βέλτιον, μήτε ἀπὸ τοῦ βελτίονος ἐπὶ τὸ χεῖρον μεταβάλλειν. ἐκ τούτων οὖν ἀποδοτέον ἀσφαλῶς, ὅτι ὁ κόσμος ἀγένητος καὶ ἄφθαρτος. καὶ ὅτι μὴν τοῦ ὅλου ἐστὶ τοῦ παντὸς ἄλις εἰρήσθω.

Κεφάλαιον β.

Ἐπεὶ δὲ ἐν τῷ παντὶ, τὸ μὲν τοῦ γίνεσθαι, τὸ δὲ αἴτιον γενέσεως· καὶ γένεσις μέν, ὅπου μεταβολὴ καὶ ἔκβασις τῶν ὑποκειμένων· αἴτιον δὲ γενέσεως, ὅπου ταυτότης τοῦ ὑποκειμένου· φανερὸν ὅτι ὅτι μὲν τοῦ αἰτίου τῆς γενέσεως τὸ ποιεῖν καὶ τὸ κινεῖν ἐστί. ὅτι δὲ τὸ δεχόμενον τοῦ γενέσθαι, τὸ τε πάσχειν καὶ τὸ κινεῖσθαι. ἀυλὸς V.

Αἱ δὲ μοῖραι αὗται διοικοῦσι καὶ τέμνουσι τό τε ἀπαθὲς μέρος τοῦ κόσμου καὶ τὸ ἀκίνητον· ἰθμὸς γάρ ἐστιν ἀθανασίας καὶ

Ign. ad Magn. ἀπαθὲς ἀκινήτου

Διογ. Λαέρτ. ἐν τῷ περὶ Στωϊκῆς ἱστορίας. p. 47. Ἰθμὸς ἀθανασίας καὶ

Ἰθμὸς Θεοῦ καὶ

ὑδ. ανθ. p. 10.

ἐν p. 40

γηέσεως ὁ περὶ τὴν σελήνην δρόμος· τὸ μὲν ἀνώτατον ἀπ' αὐτῆς πᾶν, καὶ τὸ ἐπ' αὐτὴν θεὸν κατέχει γῆος· τὸ δὲ ὑποκάτω σελήνης, νείκους καὶ φύσεως. τὸ μὲν γὰρ ἔστιν ἐν αὐτῇ ἀμιγὲς γενητῶν, τὸ δὲ γήεσις ἀπογενητῶν.

Ἐν ᾧ δὲ μέρει τοῦ κόσμου φύσις τε καὶ γένεσις ἔχουσι τὴν διαφοράν, τοιάδε ἀπ' αὐτῶν ἐστίν· πρῶτον μὲν τὸ πρὸς ἀφὴν ὑφιζόμενον σῶμα πᾶσι τοῖς εἰς γῆέσιν ἐρχομένοις. τοῦτο δὲ ἂν εἴη παντδεχὲς καὶ ἐκμαγεῖον αὐτῆς τῆς γῆέσεως, ὅτως ἔχει πρὸς τὰ ἐξ αὐτῶν γιγνόμενα, ὡς ὕδωρ πρὸς χύλον, καὶ φόφος πρὸς σιγήν, καὶ σκότος πρὸς φῶς, καὶ ὕλη πρὸς τεχνίτην. τό τε γὰρ ὕδωρ, ἄχυλον καὶ ἄποιον, πρὸς τὸ γλυκὺ καὶ πικρὸν ἀπάλοιπον, καὶ πρὸς λειμὸν καὶ ἀλμυρόν. καὶ ὁ ἀὴρ ἀδιατύπωτος πρὸς φόφον καὶ πρὸς λέξιν καὶ (πρὸς) μέλος. καὶ τὸ σκότος ἄχροον καὶ ἄμορφον, πρὸς δὲ λαμπρὸν καὶ ξανθὸν καὶ λευκόν. λευκὴν δὲ πρὸς ἀδριαντοποιητικὴν καὶ κηροπλαστικήν, [ἀλ-

λως

λ καὶ τὸ ἀνάλογον ἀριθμῷ, καὶ τὸ ἐναλμυρόν. Καὶ

talitat m &ortum intercluſus interſeptúſque eſt, vt illa quidem regio vniuerſa, tam quæ eſt ſupra Lunam, quàm quæ ad ipſam pertinet, Deorum contineat genus. Hæc vero infra eandem contentioni & naturæ aſſignata ſit, in qua modo quæ genita ſunt commutantur, modo generantur, quæ interierint.

In ea autem mundi parte, in qua natura & generatio dominantur, hæc tria ponenda ſunt. Ac primum quidem corpus contrectabile, quod omnibus rebus, ad quas ortus venit, ſubiectum eſt. Hoc ſanè in ſe recipit omnia, & ipſius generationis habetur effigies. quod quidem ſic ad ea quæ ex ſe ipſo gignantur vt aqua ad ſaporem, ſonus ad ſilentium, & ad lumen tenebræ, materia ad artificioſas res ſeſe habet. Aqua enim ſaporis & qualitatis expers, ſapori quidem dulci & amaro, acuto & ſalſo proportione reſpondet. Aer quoque omni carens informatione, ad ſonum, elocutionem, & concentum refertur. Tenebræ pariter, quæ nec colore ſuffuſæ ſunt, nec aliqua forma figuratæ, lucem & colorem flauum & album reſpiciunt. quamuis candor etiam ad artem ſtatuariam, & ad iſtam quæ ex cera aliquid fingit, pertineat. ſed a-

lio modo materia arti ſtatuariæ comparatur. In hoc igitur corpore prius quam gignatur, omnia poteſtate, perfectione vero cum genita ſunt, & naturam acceperunt, continentur. ex quo quidē fit, vt ad complendam generationem, vnum primum ſubiici & ſubſterni neceſſe ſit.

Secundum quod requiritur, ſunt res contrariæ, vt mutationes & alterationes compleantur, idque dum materia perpeſſionem & affectionem recipit, ac ne facultates mutuo patibiles, viciſſim ſeſe prorſus vincant, & vincantur. hæ vero ſunt calor & frigus, humor & ſiccitas.

Tertio loco ſequuntur ſubſtantiæ, quarum illæ facultas ſunt, vt ignis & aqua, & aer, & terra. quę quidem corpora à facultatibus longe differunt. nam illa in locis ſuis viciſſim ſeſe deſtruunt, & labefactant: facultates vero nec oriuntur, neque occidunt: ſiquidem ipſarum rationes corporis ſunt expertes.

Harum porro facultatum quę quatuor numero ſunt, calor & frigus, vt cauſæ & efficientes; ſiccitas & humor, vt materia & patibiles eſſe cenſentur. materia autem ea

eſt,

λως ὃ ἡ ὕλη πρὸς δυσεισαίσθητοποιητικόν.
δυνάμει οὖν πάντα ἐν τούτῳ πρὸ τῆς γλυ-
σεως, σωτηρίας δὲ, γλύμμα καὶ λαβόν-
τα φύσιν. ἓν οὖν δὴ τοῦτο προῆκον εἶναι
πρὸς γίνεσθαι γλύφην.

Δεύτερον δὲ, ταῖς ἐναντιότησις, ἵνα με-
ταβολαὶ καὶ ἀλλοιώσεις ὅπῃ τελῶνται, πά-
θος καὶ διαθέσεις ὅπῃ δεχομένης τῆς ὕλης·
ἵνα αἱ δυνάμεις αὐτὰ παθεῖς ὅσαι μήτε
κρατῶσιν εἰς τέλος αὗται αὐτῶν, μήτε κρα
τῶνται αὗται ὑπ' αὐτῶν. τυγχάνουσι δ' αὗ-
ται, τὸ, τε θερμὸν καὶ ψυχρὸν καὶ ξηρὸν καὶ
ὑγρόν.

Τρίτον δ' αἱ οὐσίαι, ὧν αἱ δυνάμεις εἰσὶν
αὗται, πῦρ καὶ ὕδωρ, καὶ ἀὴρ καὶ γῆ διαφέ-
ρουσι δὲ αὗται τῶν δυνάμεων· αἱ μὲν γὰρ οὐ-
σίαι ἐν τούτῳ φθείρονται ἐξ ἀλλήλων· αἱ
δὲ δυνάμεις οὔτε φθείρονται οὔτε γίνονται·
λόγοι γὰρ ἀσώματοι τυγχάνουσι τούτων.

Τῶν δὲ τεττάρων, τὸ μὲν θερμὸν καὶ
ψυχρὸν, ὡς αἴτια καὶ ποιητικά· τὸ δὲ ξηρὸν
καὶ ὑγρὸν, ὡς ὕλη καὶ παθητικά. προῆκως

δὲ ὕλη τὸ πρῶτον δεχές· κοινὸν γὰρ ὑπόκειται πᾶσιν· ὥστε σῶμα τὸ δυνάμει σῶμα αἰσθητόν, ἀρχή. δεύτερον δὲ ἐναντιώσεις, οἷον θερμότητος καὶ ψυχρότητος καὶ ὑγρότητος καὶ ξηρότητος. τρίτον δὲ πῦρ καὶ ὕδωρ, καὶ γῆ καὶ ἀήρ· ταῦτα γὰρ μεταβάλλουσιν εἰς ἄλληλα· αἱ δὲ ἐναντιώσεις οὐ μεταβάλλουσι.

Αἱ δὲ διαφοραὶ τῶν σωμάτων, δύο· αἱ μὲν γάρ εἰσι τῶν πρώτων, αἱ δὲ τῶν μιγνυμένων ἐκ τούτων. θερμὸν μὲν γὰρ καὶ ψυχρόν, καὶ ὑγρὸν καὶ ξηρόν, τῶν πρώτων· τὸ δὲ βαρὺ καὶ κοῦφον καὶ πυκνὸν καὶ μανὸν τῶν μιγνυμένων ἐκ τούτων. τυγχάνουσι δὲ αἱ πᾶσαι δέκα ἓξ, θερμὸν καὶ ψυχρόν, ὑγρὸν καὶ ξηρόν, βαρὺ καὶ κοῦφον, τραχὺ καὶ πυκνόν, λεῖον καὶ σκληρόν, ὀξὺ καὶ ἀμβλύ. τούτων δὲ γνωστικὴ καὶ κριτικὴ πάντων ἁφή. διὸ καὶ [τὸ] πρῶτον σῶμα, ἐν ᾧ διαφοραὶ αὗται, δυνάμει αἰσθητικόν ἐστι πρὸς ἁφήν.

Τὸ μὲν οὖν θερμὸν καὶ τὸ ξηρὸν καὶ τὸ τραχὺ καὶ τὸ ὀξύ, πυρός ἐστι. τὸ δὲ ψυχρὸν καὶ τὸ ὑγρὸν καὶ τὸ πυκνὸν καὶ τὸ ἀμβλύ, ὕδα-

τος

est, quæ primo cuncta recipit. est enim commune quoddam, quod rebus omnibus subiicitur, vt initium sit primum corpus, quod sensu potestate percipi possit. secundo accidunt res contrariæ, verbi gratia, calor, frigus, humor & siccitas. sequuntur tertio ignis & aqua, terra & aer. Hæc enim elementa vicissim mutantur, res contrariæ non mutantur.

Corporum differentiæ duæ sunt, aliæ primæ, aliæ ex primis ortæ: primæ quidem habentur calor & frigus, humor & siccitas. ex primis ortæ sunt grauitas & leuitas, raritas & densitas, leuor & asperitas, durities & mollicies, tenuitas & crassitudo, acumen & obtusitas. Omnes autem enumerantur sexdecim, calor & frigus, humor & siccitas, grauitas & leuitas, raritas & densitas, leuor & asperitas, durities & mollitudo, tenuitas & crassitudo, acumen & obtusitas. quas quidem omnes tactionis sensus cognoscit & iudicat. ex quo sanè fit, vt primum illud corpus, in quo hæ differentiæ potestate residunt, sensu tactus comprehendi possit.

Ac calor quidem siccitas, raritas & acumen propriæ ipsius ignis sunt facultates: aquæ vero frigus humor, densitas & obtu-

sitas: aeris mollitudo, leuitas, læuor, & tenuitas: terræ autẽ duricies, asperitas, grauitas, & crassitudo tributæ sunt.

Ex quatuor corporibus ignis & terra redundantiæ & rerum contrariarum extremitates sunt: atque vt ignis quidem caloris, sic glacies frigoris exuperantia est. Quod si glacies humoris & frigoris concretio, ignis pariter caloris & siccitatis habetur feruor. Quapropter neque ex glacie neque ex igne quidpiam gignitur.

Ignis sanè & terra extrema sunt elementa, aqua & aer media, quippe quæ admistã habeant sui corporis effectionem. Nec vero vt vnum tantum sit extremum, fieri potest, cum id contrarium esse oporteat. Similiter neque duo, quandoquidem media extremis opposita contrariaque sint.

Atq; ignis quidẽ calidus & siccus, aer calidus & humidus, aqua humida & frigida, terra frigida & sicca esse sentiuntur. Aer igitur & ignis caloré, frigus aqua & terra, terra

τος. τὸ ὑ μαλακὸν καὶ τὸ λεῖον καὶ τὸ κοῦφον καὶ τὸ λεπτόν, ἀέρος. τὸ ὑ σκληρὸν καὶ τραχὺ καὶ βαρὺ καὶ παχύγης.

Τῶν ὑ τεσσάρων πῦρ μὲν καὶ γῆ ὑπερβολαὶ καὶ ἀκρότητες τῶν ἐναντίων. τὸ μὲν οὖν πῦρ ἐστιν ὑπερβολὴ θερμότητος, ὥσπερ ὁ χρύσαλλος ψυχρότητος. ἔστι οὖν ὁ χρύσαλλος ἕξις πῆξις ὑγροῦ καὶ ψυχροῦ, καὶ τὸ πῦρ ἕξις ζέσις ξηροῦ καὶ θερμοῦ. διὸ οὐδὲν ἂν χρυσάλλου γένοιτο, οὐδὲ ἂν πυρός.

μι. v.

ὁ μὲν πῦρ ξύ
τε καὶ ζέσις
ὑπερβολὴ ἐστὶ
ἐστιν, ὁ μὲν θερ
μότητος, ὁ δὲ ὑ
λεότητος.

Τὸ μὲν οὖν πῦρ καὶ ἡ γῆ ἄκρα, τὸ δὲ ὕδωρ καὶ ὁ ἀὴρ μεσότητες. μικτικὼ γὰρ ἔχουσι τὴν σωματοποιΐαν. οὔτε δὲ ἔστι τῶν ἀκρων οἷόντε εἶναι, ἀφ' ἑνὸς δὲ τὸ ἐναντίον εἶναι. οὔτε δὲ δύο. ἀφ' ἑνὸς γὰρ τὸ μεταξὺ εἶναι· ἀντίθεσις γὰρ ταῖς ἀκρότησιν αἱ μεσότητες.

ἓν μι. v. 3.

καὶ

Τὸ μὲν οὖν πῦρ, θερμὸν καὶ ξηρόν· ὁ δὲ ἀὴρ, θερμὸς καὶ ὑγρός· τὸ δὲ ὕδωρ, ὑγρὸν καὶ ψυχρόν· ἡ δὲ γῆ, ψυχρὰ καὶ ξηρά. ἀέρι μὲν οὖν καὶ πυρὶ κοινὸν τὸ θερμόν. ὕδατι δὲ καὶ γῇ κοινὸν τὸ ψυχρόν. γῇ δὲ

hunc locum citavit Proclus in Timaeum p. 150. H. Quibus verbis eum emendat Cyrillus.

καὶ πυεὶ κοινὸν τὸ ξηρόν. ὕδατι δὲ καὶ ἀέρι κοινὸν τὸ ὑγρόν. ἴδιον δὲ ἑκάστου, πυρὸς μὲν τὸ θερμόν, γῆς δὲ τὸ ξηρόν, ἀέρος δὲ τὸ ὑγρόν, ὕδατος δὲ τὸ ψυχρόν. κατὰ μὲν οὖν τὰ κοινὰ συμμένουσιν αἱ οὐσίαι αὐτῶν. κατὰ δὲ τὰ ἴδια μεταβάλλουσιν, ὅτε τὸ ἐναντίον τοῦ ἐναντίου κατακρατήσῃ.

Τὸ μὲν οὖν ἐν τῷ ἀέρι ὑγρὸν τοῦ ἐν τῷ πυρὶ ξηροῦ, τὸ δὲ ἐν τῷ ὕδατι ψυχρὸν τοῦ ἐν τῷ ἀέρι θερμοῦ, τὸ δὲ ἐν τῇ γῇ ξηρὸν τοῦ ἐν τῷ ὕδατι ὑγροῦ. καὶ ἀνάπαλιν τὸ μὲν ἐν τῷ ὕδατι ὑγρὸν τοῦ ἐν τῇ γῇ ξηροῦ, τὸ δὲ ἐν τῷ ἀέρι θερμὸν τοῦ ἐν τῷ ὕδατι ψυχροῦ, τὸ δὲ ἐν τῷ πυρὶ ξηρὸν τοῦ ἐν τῷ ἀέρι ὑγροῦ, καὶ οὕτως αἱ μεταβολαὶ γίνονται, καὶ γλισχὸς εἰς ἄλληλα ὁ ξ ἀλλήλων.

Τὸ δὲ ὑποκείμενον σῶμα καὶ τὸ δεχόμενον τὰς μεταβολάς, τὸ πανδεχὲς καὶ τὸ δυνάμει τοιοῦτον τοιοῦτος ἀφανὲς.

Γίνονται δὲ αἱ μεταβολαὶ, ἤτοι ἐκ γῆς εἰς πῦρ, ἢ ἐκ πυρὸς εἰς ἀέρα, καὶ ὁ ξ ἀέρος εἰς

εἰς

& ignis siccitatem, humorem aqua & aer communem habent. quamuis vnicuique propriæ facultates, vt igni calor, terræ siccitas; humor aeri, & frigus aquæ, tributæ sint. quorum quidem substantiæ permansionem à communibus, à propriis mutationem accipiunt. Hoc autem accidit, cum contrarium vincit & superat contrarium.

Quare cum aeris humor ignis siccitatem, aquæ frigus calorem aeris, terræ siccitas aquæ humorem interimit; ac vicissim retrò cum aquæ humor terræ siccitatem, aeris calor aquæ frigus, & ignis siccitas humorem aeris labefactat & destruit, tum mutationes & ortus eorúmque vicissitudines effici solent.

At corpus quod subiicitur, & mutationes recipit, omnium rerum capax est, & potestate primum contrectabile.

Mutantur autem elementa, aut cum ex terra ignis; aut ex igne aer, vel aqua ex

aere, vel ex aqua terra oritur. Tertio quoque modo efficitur mutatio, cum vniuscuiusque elemẽti cõtraria interit facultas; cognata vero, & quæ eiusdem generis est, seruatur & permanet, ita deleto vno cõtrariarum rerum pari generatio absoluitur. Nam ignis calidus siccúsque est; aer calidus & humidus, quorum vtrique communis existit calor; siccitas autem ignis, humor aeris proprius peculiarísque est. quare cum humor aeris ignis siccitatem exuperat, ignis in aerem conuertitur.

Præterea aqua cum sit humida & frigida, aer humidus & calidus, iis ambobus communis est humor: aqua vero frigus, & aer calorem suas & proprias facultates habent. itaque si aquæ frigus aeris calori dominetur, ex aere in aquam efficitur mutatio.

Terra quoque frigida siccáque est, aqua frigida & humida, quarum vtraque frigus communiter possidet, separatim veroterra siccitatem, humorem aqua sibi ipsis asciscunt: ex quo fit, vt cum terræ siccitas aquæ humore valentior est, aqua in terram vertatur,

εἰς ὕδωρ, καὶ ἐξ ὕδατος εἰς γῆν, καὶ τέτοι ὅταν τὸ ἐν ἑκάτερον ἐναντίον φθαρῇ, καὶ καταληφθῇ τὸ συγγενὲς καὶ τὸ σύμφυλον. ἡ μὲν οὖν γένεσις ἀποτελεῖται, ὅταν μία ἐναντιότης φθαρῇ. ἐπεὶ γὰρ τὸ μὲν πῦρ θερμὸν καὶ ξηρόν· ὁ δὲ ἀὴρ θερμὸς καὶ ὑγρός, κοινὸν ἀμφοτέρεις αὐτοῖς [τὸ] θερμόν, ἴδιον δὲ πυρὶ μὲν [τὸ] ξηρόν, ἀέρι δὲ τὸ ὑγρόν· ὅτε οὖν τὸ ἐν τῷ ἀέρι ὑγρὸν ὑπερβατήσῃ τὸ ἐν τῷ πυρὶ ξηρόν, μεταβάλλει τὸ πῦρ εἰς ἀέρα.

Πάλιν ἐπεὶ τὸ μὲν ὕδωρ ὑγρὸν καὶ ψυχρόν, ὁ δὲ ἀὴρ ὑγρὸς καὶ θερμός, κοινὸν ἀμφοτέρεις αὐτῶν τὸ ὑγρόν. ἴδιον δὲ τῷ μὲν ὕδατος, τὸ ψυχρόν· τῷ δὲ ἀέρος, τὸ θερμόν. ὅτε οὖν τὸ ἐν ὕδατι ψυχρὸν ὑπερβατήσῃ τὸ ἐν τῷ ἀέρι θερμόν, γίνεται ἐξ ἀέρος εἰς ὕδωρ μεταβολή.

Πάλιν ἡ μὲν γῆ ψυχρὰ καὶ ξηρά, τὸ δὲ ὕδωρ ψυχρὸν καὶ ὑγρόν, κοινὸν ἀμφοτέρων αὐτῶν τὸ ψυχρόν· ἴδιον δὲ τῆς γῆς ξηρόν, ὕδατος δὲ τὸ ὑγρόν· ὅτε οὖν τὸ ἐν γῇ ξηρὸν ὑπερβατήσῃ τὸ ἐν τῷ ὕδατι ὑγρόν, γίνε-

ται ἐξ ὕδατος εἰς γλῶ μεταβολή.

Ἀπὸ γῆς δὲ αἴω χ τὸ ἀναντίον. ἡ δὲ κατ' ἀναλλαγὴ, ὅτε ὅλον ὅλῳ κρατήσῃ, καὶ δύο δυνάμεις ταὶ ἀναντίας φθείρουσι, μηδενὸς ὄντος ἀμφοῖν κοινοῦ. ἐπεὶ γὰ τὸ μὲν πῦρ ἐστι θερμὸν καὶ ξηρόν, τὸ δὲ ὕδωρ ψυχρὸν καὶ ὑγρόν, ὅταν τὸ ἐν ταῖ ὕδατι ὑγρὸν ὑπερκρατήσῃ τοῦ ἐν ταῖ πυρὶ ξηροῦ τὸ ἐν ταῖ ὕδατι ψυχρὸν ὑπερκρατήσῃ τοῦ ἐν ταῖ πυρὶ θερμοῦ, γίνεται ἐκ πυρὸς εἰς ὕδωρ μεταβολή.

Πάλιν, ἡ μὲν γῆ ἐστι ψυχρὸν καὶ ξηρόν, ὁ δὲ ἀὴρ θερμὸν καὶ ὑγρόν. ὅταν οὖν τὸ ἐν τῇ γῇ ψυχροῦ ὑπερκρατήσῃ τοῦ ἐν ταῖ ἀέρι θερμοῦ, τὸ δὲ ἐν τῇ γῇ ξηροῦ, τοῦ ἐν ταῖ ἀέρι ὑγροῦ, γίνεται ἐξ ἀέρος εἰς γλῶ μεταβολή.

Ὅταν δὲ τοῦ μὲν ἀέρος φθαρῇ τὸ ὑγρὸν, τοῦ δὲ πυρὸς τὸ θερμὸν, γλυνηθήσεται ἐξ ἀμφοτέρων αὐτῶν πῦρ. καταλείπεται γὰ τοῦ μὲν ἀέρος τὸ θερμὸν, τοῦ δὲ πυρὸς τὸ ξηρόν. τὸ δέ γε πῦρ ἐστι θερμὸν καὶ ξηρόν.

Ὅταν δὲ τῆς μὲν γῆς φθαρῇ τὸ ψυχρὸν, τοῦ δὲ ὕδατος τὸ ὑγρὸν, γλυνηθήσεται ἐξ ἀμφοτέρων αὐτῶν (ἡ) γῆ. καταλείπεται γὰ τῆς

vertatur, mutetúrque.

Contra vero, quæ è terra ſurſum aſcendit mutatio, & quæ per internitionem agitur, tunc accidit, cum totum ſuperat totum, & ambæ contrariæ facultate interimuntur, nihílque quod illis elementis commune ſit, remanet. Nam cum ignis calidus & ſiccus exiſtat, aqua frigida & humida, ſi aquæ humor ignis ſiccitatem & aquæ frigus ignis calorem domet & comprimat, ex igne in aquam conuerſio fit.

Iam vero terra frigida ſiccáque eſt, aer calidus & humidus. Quare cum terræ frigus calorem aeris, & terræ ſiccitas humorem aeris vincit & ſuperat, aer in terram mutatur & vertitur.

Cum vero humor aeris, & ignis deſtruitur calor, ex vtroque ignis orietur. Nam aeris calor, & ignis remanet ſiccitas. At qui calidus & ſiccus ignis eſſe deprehenditur.

At cum terræ frigus & aquæ humor interit, ex ambabus gignitur terra. ſiquidem terræ ſiccitas, & aquæ ſeruatur frigus,

quibus quidem facultatibus terra prædita est.

Sed cum aeris & ignis pariter deletur calor, nullius elementi erit ortus. Nam aeris humor, & ignis relinquitur siccitas, quæ quidem facultates inter se contrariæ & oppositæ sunt.

Postremo, cum terræ & aquæ iuxta frigus destruitur, eodem modo nulla sequitur generatio, siquidem terræ siccitas & humor aquæ seruantur incolumes. At humor & siccitas facultates aduersæ inimicæque sunt. Ac de ortu quidem primorum corporum, & quo nam modo, & quibus subiectis efficiatur rebus, satis ac breuiter expositum est.

Verum cum ingenitus mundus, & interiturus nunquam sit, atque vt neque initium sumpsit, ita nec finem sit accepturus, duo efficientia, quorum alterũ in alio, alterũ in se ipso generet, vicissim cõstituantur necesse est, atque quod in alio generat, ea censetur esse vniuersa mundi pars quæ supra Lunã posita est. propius verò Sol ipse,

qui

μὴ γῆς τὸ ξηρὸν, τῦ δὲ ὕδατος τὸ ψυχρόν. ἡ δὲ γῆ ὅση ψυχρὰ & ξηρά.

Ὅταν δὲ τῦ ἀέρος φθαρῇ τὸ θερμὸν, καὶ τῦ πυρὸς τὸ θερμὸν, νόσοις οὐκ ἔσῃ. τὰ γὰρ ἐναντία καταλείπεται ἐπ' ἀμφοτέρων, τῦ μὲν ἀέρος τὸ ὑγρὸν, τῦ δὲ πυρὸς τὸ ξηρόν· τὸ γὰρ ὑγρὸν τῷ ξηρῷ ἐναντίον.

Καὶ πάλιν ὅταν γῆς μὲν φθαρῇ τὸ ψυχρὸν, ὕδατος δὲ ὅμοιον, οὐδὲ οὕτως ἔσῃ νόσος· καταλείπεται γὰρ τῆς μὲν γῆς τὸ ξηρὸν, τῦ δὲ ὕδατος τὸ ὑγρόν· τὸ δὲ ξηρὸν τῷ ὑγρῷ ἐναντίον. καὶ ὅσαι μὲν νόσεσι τῶν ὑγρῶν σωμάτων, πῶς τε, καὶ τίνων ἐπικρατούντων γίνεται, ἐν ἄλλοις εἴρηται διαβεβαιωμένως.

Ἐπεὶ δὲ ἀνώλεθρος ὁ κόσμος καὶ ἀνόσητος, καὶ ὅτε ἀρχὴ νόσεως εἴληφεν, ὅτε τελευτὴ ποτὲ λήψεται, δεῖ καὶ τὸ ποιοῦν ἐν ἑτέρῳ τινὶ νόσειν, καὶ τὸ νοσοῦν ἐν ἑαυτῷ συμπεφυκέναι ἀλλήλοις. δεῖ μὲν ποιοῦν (ἐν ἑτέρῳ) τινὶ νόσειν, τὸ δὲ ἐν ἄλλῳ τινὶ. ἔστι πῶς. σωτηρίας δὲ μᾶλλον ὁ ἥλιος κατὰ

καὶ ταὶ πορφόδους καὶ ταὶ ἀφόδους, μεταβάλλων τὸν ἀέρα συνεχῶς πρὸς λόγον ψύχους τε καὶ θερμασίας, ὧν συνεπακολουθῇ καὶ τῷ γλυκὺ μεταβάλλειν, καὶ πνύτα τὰ ὑπὸ γῆς.

ΕΥ̃ ὃ ἔχει καὶ ἡ λύξις τῶν ζωδίων τοῦ πόλου πρὸς τὸν τοῦ ἡλίου φορέαν· αὕτια γὰρ καὶ αὕτη τῆς γλυκέσεως ὄντι. καθόλου δὲ ἡ τοῦ πνυτὸς διαχώρησις, ὥστε εἶναι ἐν αὐτῇ τὸ μὲν ποιοῦν, τὸ δὲ πάσχον. τὸ μὲν οὖν ἐν ἑτέρῳ γλυκάν, τὸ μὲν ὑπὲρ αὐτὸ (τῆς) σελήνης ἐστί· τὸ δὲ ἐν ἑαυτῷ, τὸ ὑποκάτω σελήνης. τὸ δὲ ἐξ ἀμφοτέρων αὐτῶν, τοῦ μὲν ἀεὶ θέοντος θείου, τοῦ δὲ ἀεὶ μεταβάλλοντος γλυκυτοῦ, κόσμος ἄρα ἐστίν.

Κεφάλαιον γ.

ΑΝθρώπου δ' ἀρχὴ γλυκέσεως ὅτι μὲν οὐ γέγονεν ἐκ γῆς, οὐδὲ τῶν ἄλλων ζώων, οὔτε φυτῶν, ἀλλ' ἀεὶ τῆς διακοσμήσεως ὄντος, ἀνάγκη καὶ τὰ ἐνυπάρχοντα, καὶ τὰ ἐνδιακεκοσμημένα συνυ-

πάρξαι

qui appulsu suo & abscessu aerem cõtinenter immutat & variat, vt eundem modo frigidum reddat, modo calidum, cuius mutationem sequitur terræ mutatio & eorum quæ sunt in terra.

Orbis etiam signifer, qui obliquus est, ad solis motum maxime confert, cum & ipse generationis causa sit, nec nõ vniuersi ornatus ac descriptio, ídque generatim efficiat, vt in eo alia res gignendi, alia patiendi vim habeat. Quod ergo in alia generat, supra Lunam, quod autem in se ipso, infra eandam collocatum est: at quod ex ambabus constat partibus, ex vna scilicet diuina & semper currrente, ex altera vero genita, & mutationibus semper obnoxia, id certe mundus est.

Caput III.

NEc vero primum humani ortus initium quemadmodũ nec cęterorum animalium, neque plantarũ è terra ductũ est, sed mundi ornatus & dispositio cum semper existat, etiam quæ in eo disposita, digestáque sunt, semper existant

neceſſe eſt. ſiquidem mundus primum ſemper manet. Quare partes eius vnà cum eo ſtatuendæ ſunt. partes inquam cælum & terra, & quæ iis interiecta ſunt & media (porrò quod μετέωρον, id eſt ſublime dicitur, etiam aerium nuncupatur) non enim ſine iis, ſed cum iis, atque ex iis concretus eſt mundus.

Verum cum partes ſimul exiſtant, etiam quæ continentur, vnà cum eiſdem ſtatuuntur, vt cum cælo Sol, Luna, & Stellæ tam infixæ certis locis quàm errantes: cum terra, animalia, ſtirpes, & plantæ, aurum & argentum: cum ſublimi & aeria regione ſpiritus & venti, necnon & inutatio in vim calidiorem & frigidiorem mutatio conſiſtunt. Nam ipſius cæli illud eſt proprium, vt eas res intra ſe habeat, quas eius ambitus complectitur. Terræ vt plantas ſuſtineat, quæ ex ipſa pullulant, & animalia, quæ paſtum capeſſunt. Sublimis & aeria pars hoc ſibi vindicat, vt quæ in ea gigni poſſunt, gignantur.

Cum igitur in vna quaque mundi parte collocatũ ſit aliquod eximium animalium genus, verbi gratia, in cælo Dii, homines in terra, in ſublimi loco Dæmones,

neceſſe

πδναι. ἀΐδιον μὲν γὰρ ἀεὶ ὄντος τοῦ κόσμου, ἀναλλοίωτον καὶ τὰ μέρη αὐτοῦ συμπάρχειν, λέγω δὲ μέρη, θεανόν, γῆν, τὸ μεταξὺ τούτων· ὃ δὴ μεταβολὴν καὶ ἀέριον ὀνομάζεται· θνητὸν γὰρ αὖθις τούτων, ἀλλὰ σὺν τούτοις καὶ ἐκ τούτων ὁ κόσμος.

Τῶν δὲ μερῶν συμπαρχόντων, ἀναλλοίωτα καὶ τὰ περιεχόμενα συμπάρχειν αὐτοῖς. θεανῷ μὲν ἥλιον, σελήνην, ἀπλανῆ τε ἀστέρας καὶ πλανήτας· τῇ δὲ γῇ ζῶα, φυτά, χυμούς, ἄργυρον· μεταβολῇ δὲ καὶ ἀερίῳ πνεύματα, ἄνεμον, μεταβολὴν ὅτι τὸ θερμότερον, μεταβολὴν ὅτι τὸ ψυχρότερον· σὺν τούτῳ γὰρ θεανὸς σὺν τῷ τὰ περιεχόμενα ἔχειν, καὶ σὺν τούτῳ γῇ τὰ ἐπ' αὐτῆς φυόμενα καὶ βοσκόμενα ἴσχειν, καὶ σὺν τούτῳ μεταβολῇ, καὶ ἀερίῳ, σὺν τῷ τὰ ἐν αὐτῷ πάντα τὰ γινόμενα γίνεσθαι.

Ἐπεὶ οὖν καθ' ἑκάστην ἀποτομὴν ὑπερέχον τι γένος ἐντέτακται τῶν ἄλλων, ἐν μὲν θεανῷ τὸ τῶν θεῶν, ἐν δὲ γῇ ἄνθρωπος· ἐν δὲ τῷ μεταβολῷ τόπῳ δαίμονες, ἀναλ-

Some God intelligent Governing the natural. Cap. 4.

χη τὸ ὑγρὸν τῶν ἀνθρώπων αἰσθῆσιν εἶ), εἰ ὀρθῶς ἀληθῶς ὁ λόγος συμβιβάζῃ, μὴ μόνον τὰ μέρη συνυπάρχειν τῷ κόσμῳ, ἀλλὰ καὶ τὰ περιεχόμενα τοῖς μέρεσι.

Aristot. meteorol. Lib. 1. Cap. 48. & 47. Mimn. Φθοραὶ δὲ καὶ μεταβολαὶ βίαιοι γίνονται κατὰ μέρη τῆς γῆς· ὁτὲ μὲν αἰάχυσιν λαμβανούσης τῆς θαλάσσης ἕτερον μέρος, ὁτὲ δὲ καὶ αὐτῆς τῆς γῆς βυρσουμένης καὶ διϊσταμένης ὑπὸ πνευμάτων ἢ ὑδάτων, κρυβδην ἐπιφερομένων· πανταχοῦ δὲ φθορὰ τῆς περὶ τὸν χῶν διαχωρίσεως, ὅτε γέγονεν, ὅτε ἔσται ποτέ.

Strabon p. 45.

Διὸ καὶ οἱ λέγουσιν τὴν τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας ἀρχὴν ἀπὸ Ἰνάχου εἶ τὸ Ἀργείου, ἀποσκεπτέον ὅτως, οὐχ ὡς ἀπὸ τινος ἀρχῆς περάτης, ἀλλὰ τῆς γνωριμίας μεταβολῆς κατ' αὐτήν. πολλάκις γὰρ καὶ γέγονε καὶ ἔσται βάρβαρος ἡ Ἑλλάς, οὐχ ὑπ' ἀνθρώπων μόνον γινομένη μεγάλων, ἀλλὰ καὶ ὑπ' αὐτῆς τῆς φύσεως· οὐδὲ μείζονος οὐδὲ μείονος αὐτῆς γινομένης, ἀλλὰ νεωτέρας ἀεὶ καὶ πρὸς ἡμᾶς ἀρχὴν λαμβάνουσης.

Γεθ

Strabon lib. 1. Geog. phys. c. 24.

δι φάλλοι γὰρ διαφέρουσιν ἀλλήλων τῇ φύσει μόνον, καθ' ὃ καὶ λαὶ καὶ ἀνώνυμοι γῆ, καὶ ἀνὰ διαφέρει τὸ κόσμον ἀλλαχοῦ ἢ καὶ διαφέρουσιν.

necesse est humanum genus esse perpetuum. Siquidem vere præscribit ratio non solum mundi partes vnà cum mundo, verum & quæ mundus continet, simul cum partibus existere.

At terræ partes vi mutãtur & intereunt: interdum quidem cum altera pars maris effunditur, quandoque vero cum terra à ventis & aquis quæ in ipsam latenter ingrediuntur, dilatatur, ac dirimitur: terræ tamen constitutio nunquam antea tota prorsus interiit, nec post vllo tempore interitura est.

Quapropter quod dicitur, historiam græcam ab Inacho Argiuo initium duxisse, sic est interpretandum, vt non ab aliquo primo principio, sed aliqua eius mutatione quæ acciderit; ortum habuerit. Nam terra Græcia antea sæpius fuit & posthac etiam erit Barbara, non modo, quod ad eam exules aliunde commigrauerint, verum quod à natura id etiam proueniat, quæ tametsi nec maior redditur neque minor, recentior tamen semper est, & ratione nostri principium sumit.

De toto quidem & vniuerſo, déque ortu & interitu, qui in eo fiunt, & vt ſe habeant, & in omni æternitate ſint habituri, cum natura partim ſempiterno cieat motu, partim perpeſſionem, ſemper ſentiat; atque tum ſemper gubernet, cum gubernetur, iis verbis ſatis explicuimus.

CAPVT IIII.

DE mutua autem ipſorum hominum generatione, quo modo ſcilicet, & ex quibus recte perfici poſſit; ita vt non modo legitime facta, ſed temperantia & pietate ſimul operante, habita eſſe videatur, operæ precium exiſtimo hunc in modum ſtatuere, & primo quidem hoc ipſum cogitare, quod non voluptatis, ſed procreandæ ſobolis cauſa mulieribus admiſcemur.

Siquidem facultates ipſas, inſtrumenta, & appetitus hominibus dedit Deus, non vt voluptate fruantur, ſed vt eorum genus perpetuo duret, ac permaneat. Nam cum fieri non poſſit, vt homo ipſe qui mortalis natus eſt, diuinitatis efficiatur particeps, ſi generis immortalitas abſumatur, in ſingulis ſuppleuit Deus, & generationem hanc infinitam

Περὶ μὲν γὰρ ὅλου καὶ παντὸς, ἔτι δὲ καὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς τῆς ἐν ἑαυτῷ γινομένης, ὡς ἔστιν ἔχει καὶ ἔξεστι τὸν ἅπαντα αἰῶνα, τὸ μὲν ἀκινήτου φύσεως οὔσης, τῆς δὲ ἀπαθοῦς· καὶ μὲν (τὸ) ἀεὶ κυβερνῶσης, τὸ δὲ κυβερνωμένης, ἱκανῶς μοι εἴρηται περὶ τούτων.

Κεφάλαιον ιθ'.

Περὶ δὲ τῆς ἐξ ἀλλήλων ἀνθρώπων γενέσεως ὅπως τε καὶ ἐκ τίνων ἔστιν ἔχει, τὸν ὅπον ὃν ἐπιτελούμενα, νόμῳ τε καὶ σοφίσεως καὶ ὁσιότητος ὑπισχνουμένης τάδε καλῶς ἔχειν οἴομαι· πρέπον μὲν τοῦτο διαλαβεῖν ὅτι οὐκ ἡδονῆς ἕνεκα προσίεμαι, ἀλλὰ τέκνων γενέσεως.

Καὶ γὰρ αἱ ταῖς δυνάμεσι, καὶ τὰ ὄργανα, καὶ ταῖς ὀρέξεσι ταῖς πρὸς [τὴν] μίξιν ὑπὸ θεοῦ δεδομέναι ἀνθρώποις, οὐχ ἡδονῆς ἕνεκα δεδόσθαι συμβέβηκεν, ἀλλὰ τῆς εἰς τὸν ἀεὶ χρόνον διαμονῆς τοῦ γένους. ὅπερ γὰρ ἀμήχανον ἦν θνητὸν φύσει θείου [βίου] κοινωνῆσαι, τῆς τοῦ γένους ἀθανασίας

ins. Vat. (illegible)

ins. Vat. nat. p. m. τῆς μὲν

νόμῳ

φθεγμάτης, καθ' ἕκαστον μέρος ἐπλήρωσεν ὁ θεὸς, ἀκατάληπτον ποιήσας καὶ σύνεχῆ ταύτην γένεσιν. ἐν οὖν τὸ πρῶτον ἀφ' ἧς θεωρῶ; ὅτι οὐχ ἡδονῆς ἕνεκα ἡ μίξις.

Ἔπειτα ὁ καὶ τὴν αὐτὴν τῷ ἀνθρώπῳ συνταξιν πρὸς τὸ ὅλον, ὅτι μέρος ἐστὶ ἀρχῆς οἴκου τε καὶ πόλεως, καὶ τὸ μέγιστον κόσμου συμπληρωτῆς ὀφείλει τὸ ἀποθνήσκον τούτων ἕκαστον, εἴτε μέλη μήτε συγγενικῆς ἑστίας ἀποστάντας θνητὰς εἶναι; μήτε πολιτικῆς, μήτε μὴν τῆς θείας.

Οἱ γὰρ καθάπαξ μὴ ἀφ' παιδοποιΐαν σπάνιοι θνήσκοντες, ἀδικήσουσι τὰ ἁμιώτατα τῆς κοινωνίας συστήματα. εἰ δὲ γενήσονται οἱ τοιοῦτοι μετ' ὕβρεως καὶ ἀκρασίας μοχθηροὶ (οἱ) θνήσκοντες, καὶ κακοδαίμονες ἔσονται, καὶ βδελυροὶ τοῦ τε θεοῦ καὶ δαιμόνων καὶ ἀνθρώπων, καὶ οἴκων καὶ πόλεων.

Ταῦτα οὖν προσδοκῶντες θνήσκειν οὐκ ἀφόμοιως τοῖς ἀλόγοις ζώοις προσέρχεσθαι τοῖς ἀφροδισίοις, ἀλλ' ὡς ἀναγκαῖον καλὸν ἡγούμενοι. εἴτοι ἀναγκαῖον καὶ καλὸν εἰ νομίζουσιν

infinitam & continuatam reddidit. Hoc vnum igitur ſpectare in primis oportet, non eſſe concumbendum voluptatis cauſa.

Mox eandem hominis conſtitutionem ad vniuerſam referendam, quippe qui non ſolum domus & ciuitatis, verum etiam mundi maxima habeatur pars. quæ quidem, quæcunque res deſit, eam ſupplere & complere debeat. alioquin tum domeſtici & ciuilis, tum etiam diuini laris deſertor futurus ſit.

Nam qui prorſus cauſa procreationis liberorum non coierint, ii nobiliſſimos communionis cœtus iniuria afficient & violabunt. Quòd ſi tales fuerint, vt nec legitime nec temperanter generent, qui orientur filii, ſceleſti, improbi, & miſeri Diis, Dæmonibus, hominibus, nec non familiis & ciuitatibus execrandi & deteſtabiles futuri ſunt.

Qui igitur hæc antea conſideraverint, ii non belluarum more ad concubitum ferri debent, ſed ita vt qui res venereas neceſſaria bona eſſe putent. quod ſanè probi

viri faciunt, qui nō ſolū domos & plurima terræ loca magna hominum multitudine replere neceſſarium & bonum exiſtimant (manſuetiſſimum enim atque optimum animalium omnium eſt homo) ſed etiam probis viris, maximum eſſe cenſent.

Hanc enim ob cauſam eueniet, vt ciuitates bene inſtitutas inhabitent, res ſuas domeſticas & familiares recte gubernent & tueantur, amicíſque ipſis (vt ciuilis ſtatus requirit ratio) ciuiles actiones præbeāt, cum illi non multos tātum homines, ſed etiam probos ſuppeditabunt.

Itaque peccant complures, qui in matrimoniis contrahendis, non fortunę magnitudinem, neque publicam vtilitatem ſibi proponūt, ſed diuitias aut generis præſtantiam tantum reſpiciunt. Pro eo enim quod adoleſcentes & integra ætate ducere deberent, vetulas ſibi ipſis adiungunt, atque cum vxores eiuſdem ſecum mentis, & ſui ſimillimæ ducendæ eſſent, nobilitate præſtantes & diuitiis affluentes ducunt. Quapropter pro concordia diſcordiam,

pro

νομίζουσιν οἱ ἀγαθοὶ τῶν ἀνθρώπων, τὸ μὴ μόνον πολυανδρεῖσθαι τοὺς οἴκους καὶ τὴν πλείονα τῆς γῆς τόπον πληροῦσθαι· ἡμερώτατον γὰρ πάντων καὶ βέλτιστον ζῶον ὁ ἄνθρωπος· ἀλλὰ καὶ τὸ μέγιστον ἀνανδρεῖας. τῶν μιῶν

Διὰ γὰρ ταύτην τὴν αἰτίαν καὶ τὰς πόλεις ἀνομοιομόρφους οἰκήσουσι, καὶ τοῖς ἰδίοις οἴκοις κατ' ἔθνος οἰκονομήσουσι, καὶ τοῖς φίλοις ἀλλοίοις κατὰ τὰς πολιτείας καὶ τὰς πολιτικὰς ἀρετὰς πρέξουσι, ὅτι μὴ μόνον ἀπολυπληθείᾳ ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ ἀνανδρίᾳ χωρηγοῦντας. καὶ τοὺς φίλους ἀλλοίοις ἀνδρίᾳ

Ὅθεν ἁμαρτάνουσι πολλοὶ μὴ πρὸς τὸ μέγεθος τῆς τύχης, μηδ' πρὸς τὸ συμφέρον τῷ κοινῷ σκοπιζάντες τοὺς γάμους, ἀλλὰ πρὸς τὸν πλοῦτον, ἢ τινὰ ἐπιφροσύνην τῶν ἡλίων ἀποβλέποντες. ἀντὶ μὲν γὰρ τοῦ νέου καὶ ὡραίαν σκοπεῖσθαι, σκληρὸν ἀντὶ τινὸς ἐπιλέγεται, ἀντὶ δὲ συμπαθοῦς τινὸς ψυχοῦ καὶ ὁμοιοπαθοῦς, ὀκνηρὸν τῷ ἡλίῳ, ἢ πρᾶγμα τοιγάρτοι, ἀντὶ συμφωνίας διαφωνίαν, καὶ ἀντὶ ψυχῶν

ὁμοφεσσίους, διχοφεσσίην καταστάζοι, ἐς ἡγεμονίας ἀφαμαχόμενοι πρὸς ἀλλήλους. ἡ μὲν γὰρ ἐπαφέρουσα πλούτῳ, καὶ γλώσσῃ, καὶ φίλοις, ἐξ ἧς ἂν προαιρεῖται τὸν αἱρὸς ἀπὸ τὸν τῆς φύσεως νόμον. ὁ δ' ἀφαμαχόμενος δικαίως, ἢ οὐ δικαίως, ἀλλὰ πρῶτος θέλων εἶ), ἀδυνατεῖ τῆς ἡγεμονίας ἐφικέσθαι.

Ὧν δ' ἡμομμένων, οὐ μόνον τὸ οἴκοις κακοδαίμονας, ἀλλὰ καὶ ταῖς πόλεσι συμβαίνει γίνεσθαι. μέρη γὰρ τῶν πόλεων οἱ οἶκοι ἐκ τῶν μερῶν, ἡ τὸ ὅλου ἐκ τῶν ὅλων σύνθεσις. εἰκὸς οὖν ὁποῖα τὰ μέρη τυγχάνουσιν ὄντα, καὶ τὸ ὅλον καὶ τὸ πᾶν τὸ ἐκ τοιούτων συντιθέμενον, τοιοῦτον εἶ).

Καὶ ἐν [ταῖς] πρῶταις δ' αἱ πρῶται οἰκοδομαὶ μεγάλα συνεργοῦσι πρὸς [τὸ] καλῶς ἢ κακῶς τὸ ὅλον ἔργον συντελεσθῆναι. οἷον ὅπου μὲν οἰκοδομίας, θεμελίου καταβολή. ὅπου δ' ναυπηγίας, τρόπις· ὅπου δὲ συναρμογῆς καὶ μελοποιΐας, τάσις φωνῆς καὶ λῆξις. οὕτως οὖν καὶ ὅπου πολιτείας διανομουμένης

pro legitimo consensu dissensionem sibi parant, siquidem maritus & vxor inter se de principatu contendunt. Quæ enim mulier diuitiis, genere, & amicis antecellit, vt sibi pareat vir contra naturæ leges exoptat: at ille, tametsi iuste repugnet, quippe qui sibi primas, non secundas deferri velit, obtinere tamen principatum nullo modo potest.

Quæ quidem res cum eueniunt, non familiæ tantum, & domus, verum etiam ciuitates infelices reddantur, necesse est. Domus enim ciuitatum partes sunt: ex partibus totum & vniuersum constituitur. Consentaneum igitur est, quales sunt partes, tale & totum & vniuersum existere, ex huiusmodi constans partibus.

Atque vt primarum quidem partium primæ structuræ ad vniuersum opus bene aut male complẽdum plurimum faciunt: verbi gratia ad domum ędificandam fundamenti iactus, ad nauem struendam carinæ fabrica, ad exercendam concentionis & musicæ artem contentio vocis & remissio: sic Reipublicæ bene vel male insti-

tuendæ familiarum constitutio, concordia, & conuenientia magnopere vtilis est.

Quapropter qui de generatione cogitant, hæc agere opus est, vt generatim quodcunque dissimile imperfectúmque est obseruent. Nam nec plantæ ipsæ, nec animalia, cum adhuc imperfecta sunt, fœcunda sunt. quin potius requiritur, vt aliquo temporis spacio genita sint antea, quàm fructum ferant, vt cum robur & perfectionem assumpserint corpora, semen & fructus producant.

Ex quo fit, vt tam pueri, quàm puellæ virgines, in exercitationibus tolerantiisque decoris alendi sint: quibus is etiam adhibendus est cibus, qui laborioſę temperatæ, & toleranti vitæ sit aptissimus.

Multa sanè existunt huiusmodi in vita humana, quæ melius est, si sero discantur. quare adolescens ad rerum venerearum vsum ita est agendus, vt ipsis ante xx. annum non fruatur: quas etiam cum gustauerit, rarenter exerceat. Quod sanè erit,

si bonum

μουμένης τε καὶ καλοικονομουμένης, οἴκων καθάσεις & συναρμογὴ μέγιστα συμβάλλεται.

Περὶ φύσεως οὖν σκεπτουμένοις, τάδε χρὴ προϋπάρχειν. καθόλου μὲν δὴ φυλάττεσθαι χρὴ πᾶν τὸ ἀνόμοιον καὶ ἀτελές· οὔτε γὰρ τῶν φυτῶν τὰ ἀτελῆ, οὔτε τῶν ζώων εὔκαρπα γίνεται. ἀλλὰ δεῖ φύεσθαι πινὰ χρόνον πρὸς τὰς καρποφορίας, ὅπως ἐξ ἰσχνόντων τε καὶ τελεσμένων τῶν σωμάτων τὰ σπέρματα καὶ καρποὶ γίνωνται.

Ὅθεν δεῖ τοὺς παῖδας καὶ τὰς παρθένους ἐν γυμνασίοις τε & καρτερείαις ταῖς προσηκούσαις τρέφειν, καὶ τροφῇ προφερεῖ (τῇ) ἁρμόζουσιν, φιλοπόνῳ τε καὶ σώφρονι καὶ καρτερικῷ βίῳ.

Πολλὰ δὲ τῶν κατ' ἄνθρωπινον βίον τοιαῦτα ἐστὶ ἐν οἷς βέλτιον ἡ ὀλιγωρία δὲ καὶ πρὸς τὰ τῶν ἀφροδισίων χρῆσιν οὕτως ἔχειν δεῖ τὸν παῖδα, ὡς μηδὲ ὄρεξιν ἔχειν τῶν εἴκοσιν ἐτῶν τῇ τοιαύτῃ χρῆσιν, ἀλλὰ καὶ χρησάμενον, ἀνενίως χρῆ-

σθαι. ἔφαμεν δὲ τοῦτο, εἰ καλὸν καὶ ὄφελος ἐν νομίζῃ τὴν εὐεξίαν ἔχεσθαι.

Δεῖ δὲ καὶ παιδεύειν τὰ τοιαῦτα τοὺς νομίμους ἐν ταῖς Ἑλληνικαῖς πόλεσι, τὸ μήτε μητρὶ συγγίνεσθαι, μήτε θυγατρὶ, μήτε ἀδελφῇ, μήτε ἐν ἱεροῖς, μήτε ἐν φανερῷ τόπῳ. καλὸν γὰρ ἐστὶ καὶ σωφρονεῖν τὸ ὡς πλεῖστα κωλύμματα γίνεσθαι τῆς ἐνεργείας ταύτης.

Καθόλου δὲ δεῖ σωφρονεῖν τοῦ τε παρὰ φύσιν ἥδεσθαι, καὶ τοῦ μετ' ὕβρεως γιγνομένου. καταλιμπάνειν δὲ τοῦ κατὰ φύσιν καὶ μετὰ σωφροσύνης διὰ τεκνοποιΐαν σώφρονί τε καὶ νομίμῳ γυναικί.

Δεῖ δὲ πάλιν σωφρονεῖν ποιεῖσθαι τὰς τεκνοποιουμένους τοὺς ἐσομένους τέκνων. σωφρονῶ μὲν οὖν μεγίστη φυλακὴ σωφρονεῖν τὰς γένεσιν τοῦ τεκνοποιεῖν βουλομένους, δίαιτα σωφρονικὴ καὶ ὑγιεινή· ὡς μήτε πλησμονῆς χρῆσθαι τροφῆς ἀκαίρου, μήτε μέθης, μήτε ἄλλης τῆς παρακοπῆς, ἐξ ὧν χείρους (καὶ) αὐτῶν σωμάτων ἕξεις γίνονται. μάλιστα δὲ πόνων σωφρονικὴ φυλάττε-

si bonum corporis habitum & continentiam res esse optimas & honore dignas censuerit.

Quin etiam huiusmodi institutorum disciplina in terræ Græciæ ciuitatēs inducenda est, ne cum matre, filia, sororeue nec in locis sacris, nec in propatulis coeant. Nam præclare & vtiliter agetur, si huic actioni plurima adhibeantur impedimenta.

Tollendæ porro sunt penitus omnes illæ generationes, quæ præter naturam & contumelioſæ sunt. Contra reliquendæ & seruandæ, quæ secundum naturam & temperanter efficiuntur, vt filii sobrie & legitime geniti sint.

Opus est præterea vt qui liberorum procreationi operam dant, futuræ sobolis multo ante curam suscipiant. Ea porro prima & potissima adhibebitur animaduersio, si temperato & salubri vtantur cibo, non ebrietate capiantur, nec quidpiam sumant, quod perturbationem afferat, ex quibus quidem rebus habitus corporis deteriores euadunt. illud vero omnium ma-

ximè curandum est, vt non nisi pacata & tranquilla mente concumbant. nam cum praui & inconstantes, ac perturbati sunt corporis habitus, ex illis vitiosa semina solent prodire.

Ita ~~quo~~que omni studio & intento animo eniti debent, vt sciti admodum & elegantes nascantur liberi, & cum orti susceptíque fuerint, liberaliter educentur. iniquum est enim philippos quosdam, & philornithas, & philocynas, id est qui equos alunt, aut aues aut canes ad venandum, omni diligentia curare, vt belluas quemadmodum, & ex quibus, & quo tempore oporteat, generent, & quonam modo affectæ sese admiscere & copulare debeant, ne vilis ac vulgaris nascatur soboles, homines vero nullam filiorum suorum curam suscipere, quin potius illos (vt fors tulit) procreare, &, cum genuerint, ipsorum educationem institutionémque negligere.

Nam istæ si contemnantur, omnis improbitatis & nequitiæ causæ sunt, quippe quæ efficere soleant, vt qui orti fuerint, belluarum similes, viléque ac degeneres euadant.

φυλάτεσθαι τὸ τῆς καθεστηκυίας τῆς δημοκρατίας ταὶ μίξις γίνεσθαι. ἐκ φαύλων γὰρ καὶ ἀσυμφώνων καὶ παραχωδῶν ἕξεων μοχθηρὰ γίνεται τὰ σπέρματα. + καὶ

Μετὰ πάσης οὖν ἀσυδησίας καὶ παρρησίας δεῖ καταβάλλεσθαι, ὅπως τὰ γιγνώμενα γίνεται χρηστέα τα, καὶ γιγνώμενα, καλῶς αἰσθησαφῆ. οὔτε (δὲ) γὰρ δίκαιον, τὸν μὲν φιλίππους καὶ φιλόρνιθας καὶ φιλόκυνας μετὰ πάσης ἐπιμελείας φερντίδα ποιεῖσθαι τῶν γινομένων ὡς δεῖ, καὶ ἐξ ὧν δεῖ, καὶ ὅτε δεῖ, καὶ πῶς δεῖ γιγνομένων γίνεσθαι ταὶ μίξις καὶ ταὶ κοινωνίας, τὸν μὴ ὡς ἔτυχε γίνεσθαι τὰ γιγνώμενα· τοὺς δ' ἀνθρώπους μηδένα ποιεῖσθαι λόγον τῶν ἰδίων ἐκγόνων· ἀλλὰ καὶ γιγνῶν ὡς ἔτυχε, καὶ γιγνομένων ὀλιγωρεῖν καὶ τῆς τροφῆς καὶ τῆς παιδείας. γίγνηται v. ἢ δὲ καὶ

Ταῦτα γὰρ ἀμελούμενα, πάσης κακίας καὶ φαυλότητος αἴτια γίνεται, βοσκηματώδη καὶ ἀγωγὴν ἀποτελοῦντα ταὶ γιγνώμενα. ἀγωγῆν

AD OCELLVM LVCANVM

LECTIONES VARIAE.

Pagina 7. verſu 1. Ὤκυλος] al. Οἴκυμος.
v. 15. δμαλυθείη. ἐξ οὗ] Louanienſis editio, δμαλυθείη, ἐξ ὅπου τε γέγονεν. ἀκεῖνο &c.
Pag. 8. v. 2. ἔχει] al. ἔχῃ
v. 7. τῷ χι-]τῷ additū è Louanienſi.
v. 9. ὅ τε] τε abeſt ab eodem Louan.
verſ. 18. τῷ]τῷ incluſum in aliis deſideratur: quemadmodum & reliquæ dictiones quæ hiſce notis () includuntur. quod ſemel monuiſſe ſuffecerit.
Pag. 12. v. 16. ἀλλ' ἔτι δεῖται.] al. ἀλλ' ὅπου δεῖ καὶ τῆς.
Pag. 15. v. 3. ἀλλὰ πρὸς αὐτὸ] Louan. ἀλλ' αὐτὸς πρὸς αὐτόν.
v. 6. αὐτὸ] al. ἑαυτῷ ſic & linea ſeq.
Pag. 15. v. 7. ἀπολέσθαι, Louan.
v. 8. ἄφθαρτον γὰρ ἐν
v. 11. τῷ ἔξοθεν, ἤπερ ὑπό τινος τῷ ὄντος,
v. 18. ἀληθής.
Pag. 19. v. 10. Louan. -μείβει· πρόοδον οὐ διέξοδον ἐφιεῖς
P. 20. v. 3. ὃ χ'] incluſa parentheſi deſiderantur in Louan.
v. 10. ταῦτα] Louan. πάντων ὅτι σημεῖά τι καὶ τεκμήρια, ὅτι μὴ
v. 20. ἤτε κίνησις χῇ
Pag. 24. v. 2. Louan. καὶ τὸ ὕδωρ· Venet. τὸ ὕπαρ αὐτῷ
v. 5. al. ἐν αὐτῷ.
v. 21. breuius Louan. ξανθὸν καὶ λευκόν. καὶ ἡ ὕλη ἡ πρὸς αἰθρ.
P. 27. v. 8. al. δμάθησιν
v. 14. πεῖπ ἡ ταῖς ὑσίαις,

sic supra, Δεύτερον δὲ, ταὶς ἀναπόπτας, vt subaudiatur præcedens δεῖ ἐστῆναι.

P.28.v.5.Louan. πεῖσον δὲ αἱ θύσιαι, πῦρ & ὕδωρ.

P.31.v.1.τὸ δὲ μαλακ.]Louan.τὸ δὲ ὑγρὸν & τὸ θερμὸν & τὸ μαλακὸν καὶ v.13.μικτὰ γὰρ ἔ-Louã.

P.35.v.1.al.καὶ πᾶσ ὕπαρ v.12.ἀμφοτέρων in Louan. sic enim & infra v.19.

P.36.v.14.al.ξηρὸν ὑπερκρατήσῃ τῷ ὑγ

Pag.40.v.1. γυναὶ al. π ταί

P.43. v.2. Venet. μέρη αὐτῶν

v. 14. σωὶ τούτῳ δέγμ, ὑγρόν. σωὶ πῷ, τὰ περιεχόμθα ἔχειν. καὶ σωὶ τούτῳ, γλυ, σωῖ πῷ, τὰ ὑπὸ αὐτῆς φυόμ-Louan.

P.44.v.19. μεταναστος. v.21. lege καὶ νεοπέρας-vel cum Louaniensi, καμνοπέρας

P.47.v.11.σωφροσυνὴ καὶ ὁσιότης.

P.48.8.ὀφείλειν. v.22.Louan. ἄπορ ἀναγκ.

Pag.51.v.4. ζῴων Lou. v.8. καὶ οἱ φίλοι αὐτῆς v.10. παρέξκσι abest à Louan: dein ὕπ pro ὅπ v.11. καὶ αὐθρία Louã. v.21.περιχήματον. ita Louan.at Venet.ὑπιχήματον,corruptè.

P.56.10. περιαιρεῖν v.20. τῇ τα ερχῇ] πτὶ ερχῇ.

P.59.v.20. ἀποπλούμθα

H. COMMELINVS

ISAACO CASAVBONO VIRO DOCTISSIMO S.

MVtuum, Casaubone amicissime, quod dedisti, opinione, vt arbitror, tua celerius, & ea qua Ascræus iubet fide, non sine gratiarum actione reddo. Ocellum enim Græcum mihi concessisti; en Græcolatinus tibi notisq; illustratus restituitur. Additæ præterea Lectiones variæ, quas inter legendum animaduerti, quo gratiorem tuo, paucis visus, in lucem prodiret. Ex quo quidem dierum aliquot labore, quos vtilibus, iustis licet ac necessariis, totos impendere religio erat, si quid fructus ad philosophiæ studiosos rediturum iudicaueris, abunde mihi, quod potissimum spectaui, videbor consequutus. Vale Musarum decus eximium, & Suetonio iam perpolito, bonis auibus Athenæum nobis aggredere.

Puto de aliquot pythagoricis opinionibus et Doricâ dialecto in carmen translatis Porphyrium in Simplicij ad lib. 2. Aristot. de cœlo f. 125. b. Timæi Locri verba commiserat. Lego notabilia.

verba Timæi sunt pag. 97. Edit. Sorrani.

Ex primâ prosâ oratione sui Dialogi Antiochus Syracusanus descripsit ea, quæ Italiæ oppida fuerint olim Dionysio Italiam. lib. 1. Ἀντίοχος ὁ συγγράψας τὰ περὶ Συρακούσας καὶ περὶ Ἰταλίας ἐν τοῖς ἕξ λόγοις τὰ ὀνόματα τῶν Ἑλληνίδων πόλεων.

Herodoti principio operis Ἡροδότου Ἁλικαρνασσέως ἱστορίης ἀπόδεξις ἥδε. &c. Sic Prophetæ vaticinationes suas edunt. Verba Jeremiæ filij Helciæ. vel. Visio Isaiæ filij Amos. Item. Ex hac verba libri [redacted] quæ scripsit Baruch

AD OCELLVM LVCANVM NAGAROLÆ ANNOTATIONES.

NON incommoda, nec inepta videatur quæstio, si quæratur, quâ ob rem Archytas Tarentinus & Timæus Locrus Itali philosophi, Curitem Theocritus poeta ex Sicilia ortus (quæ quidem Italiæ pars quondam fuit, nunc vero non lato interiecto mari seiũcta, & separata) Dorica lingua scripserint, aliarum Græcarum antiquissima; Ocellus autem in rebus naturæ explicandis Attico sermone vsus sit.

Τάδε συνέγραψεν Ὦκελλος ὁ Λευκανὸς περὶ τῆς τοῦ παντὸς φύσεως] Pythagoreorum morem seruat Ocellus in exordiendo opusculo suo, in cuius initio suum nomen apposuit. Nam & Timæus Locrus eiusdem sectæ philosophus sic incepit, Τίμαιος ὁ Λοκρὸς τάδε ἔφα. Alcmæon quoque Crotoniata Pythagoræ discipulus, vt refert Laertius, librum suum ad hunc modum

instituit, Αλκμαίων ὁ Κροτωνιήτης τάδε ἔλεξεν.

Τὰ μὲν τεκμηρίοις σαφίσι παρ' αὐτῆς φύσεως ἐκμαθών, τάδε καὶ δόξῃ μετὰ λόγου τὸ εἰκὸς ἀπὸ τῆς νοήσεως σκοπάζομενος. Duos esse cognoscēdi modos his paucis verbis Ocellus ostendit: vnum, earum rerum, quæ sub sensum cadunt, quas sola magistra & duce natura manifestis signis percipimus; alterum, illarum, quæ animo comprehenduntur, sed cum quadam à re nota ad ignotam progressione. Verum vt ita progrediamur, vel (vt sic dicam) discurramus, tres necessariæ nobis sunt animę facultates, quarum prima positas & concessas ratiocinationis propositiones, cognitis tamē prius earum terminis intelligat. hæc Græce νοῦς & νόησις, Latine mens, & intelligentia nūcupatur, secunda progrediatur ac discurrat, cui quidem duplex Græcum impositum est nomen διάνοια & λόγος, vtraque Latine dicitur cogitatio. Hęc autem vis, tametsi vna eadémque est, loci tamen, & rei subiectæ ratione, in qua est, à se ipsa videtur differre, & propterea (vt modo dixi) duo habet nomina. Nam vt in Sophista affirmat Plato, ea facultas appellatur διάνοια, cum intus inclusa veluti animæ ad se ipsam dialogus, in anima versatur: λόγος vero, cum ab anima per os emissa cum sono foras effluit & prodit. Tertia quæ requiritur, conclusionē cōsiderans, vocatur δόξα, quam quidem opinionem & opinationem vertit Cicero. Hanc

in co-

in eodem dialogo esse τ διανοίας ἀποτελεύτησιν asserit Plato, hoc est cogitationis conclusionem. primam facultatem attigit illis verbis Ocellus τὸ εἰκὸς ἀπὸ τῆς νοήσεως συναζόμενος. secundam & tertiam, cum dixit, καὶ δόξῃ μ̄ λόγου. Sed aduerte Platonem, qui multa sumpsit ex Ocello, νόησιν μ̄ τῦ λόγου coniunxisse: ita enim scribit in Timæo, νοήσει μετὰ λόγου καλαληπτόν. non diuersa tamen ratione. Nam vterque has tres animæ facultates ad progressionem seu discursum pertinentes, enumerare voluit, de quibus Ioannes Grammaticus in proœmio primi de Anima voluminis. Nō negauerim tamen νόησιν, διάνοιαν, δόξαν, tres etiã significare animi habitus, quibus duos alios πίστιν καὶ εἰκασίαν addidit Plato in calce libri VI. de Rep. quibus nos dicit cognoscere quinque rerum genera.

P. 11. v. 15. Symmetria cum Latinum, teste Plinio, non habeat nomen, commensuratione proportionémque conuertere mihi nō libuit, sed integram seruandam esse dictionem censui. Nam ea, quamuis Græca, iam satis, vt pleræque aliæ, Latino sermone trita est, qua Victruuius & Plinius ciues mei frequẽter vsi sunt.

P. 15. v. 4. Hoc eodem ferè argumento probauit Critolaus peripateticus Mũdum semper fore, quãuis id paucioribus fecerit, quàm Ocellus, & diuersis vsus sit verbis, & exẽplis, vt in Philonis libello περὶ ἀφθαρσίας κόσμου vide-

re licet, in quo sic scriptum est, Ἐπαγωνιζόμενος δ' ὁ Κριτόλαος ἐχρῆτο καὶ τοιούτῳ λόγῳ· τὸ αἴτιον αὐτῷ τῦ ὑγιαίνειν, ἄνοσον ἔστι, ἀλλὰ καὶ τὸ αἴτιον αὐτῷ τῦ ἀγρυπνεῖν, ἄγρυπνόν ἔστιν· εἰ δὲ τοῦτο, καὶ τὸ αἴτιον αὐτῷ τῦ ὑπάρχειν, ἀΐδιον ἔστιν· αἴτιος δ' ὁ κόσμος αὐτῷ τῦ ὑπάρχειν, εἴγε καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν· ἀΐδιος ἄρα ὁ κόσμος ἔστιν. hoc est, *Critolaus autem disputans hac ratione vtebatur, quod sibi ipsi bonæ valetudinis causa est, id nullo affligitur morbo, quin etiam quod ex se habet, vt vigilet, somni expers est. Quod si ita res se habeat, id quoque quod sibi ipsi causa est, cur sit, perpetuum est, atqui Mundus sicuti cæteris rebus, sic etiam sibi ipsi in causa est, vt sit, nimirum ipse æternus est.* Non miretur, qui nostra hæc legerit, si cum in Ocello, & Philone ἀπόδειξιν nomen græcum reperi, demonstrationem transferre noluerim. Nam demonstratio apud Ciceronem non idē significat, quod apud Aristotelem ἀπόδειξις. quare facile suspicor, ne M. Tullius Aristotelis libros περὶ τῦ ἀναλυτικῶν, sicut & alios eiusdem complures viderit. quod sanè si illi datū fuisset, non dixisset in Academicis ἀπόδειξιν, esse argumenti conclusionem, eámque ita definiri vt sit ratio, quæ ex rebus perceptis ad id, quōd non percipiebatur, adducit. Nam hæc definitio non tantum veræ demonstrationi, cuius vim & naturam persecutus est Aristoteles, verum etiam omnibus ratiocinationis generibus conuenire aptaríque videtur. Loco demonstra-

monstrationis Aristotelicæ exquisitam rationem protulit Cicero. Quem imitari mihi libuit tum primo Tusculanarum, tum etiam primo de Finibus, vbi inter argumenti conclusionem & rationem, item inter mediocrem animaduersionem & admonitionem quid intersit, nobis explicuit.

P. 16. 5. Philo Iudæus in eodē opusculo hanc rationē ferè totam ex Ocello ad verbum accepit. sic enim ait, Λέγεται μὲν τοι, καὶ φθορὰ, ὅτε πρὸς χεῖρον μεταβολὴ, λέγεται δ' ἡ τοῦ ὄντος ἀναφάνισις παντελὴς, ᾧ καὶ ἀνύπαρκτον ἀναγκαῖον λέγειν. ὥσπερ γὰρ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος οὐδὲν γίνεται, οὐδὲ εἰς τὸ μὴ ὂν φθείρεται· ἐκ τοῦ γὰρ ὄντος ἀμήχανον ὅτι γενέσθαι τι, τὸ, τι ὂν ἐξαπολέσθαι ἀνήνυστον, καὶ ἄπαυστον. hoc est, *Interitus vocatur in deterius mutatio. dicitur quoque omnium perfecta consumptio, cui nulla necessario attribuitur subsistentia, nam quemadmodum ex nihilo nihil efficitur, ita nec quod est, in nihilum interit, ex nihilo enim vt aliquid gignatur, fieri nequit, atque id quod est, prorsus deleri, & interimi, nec auditum vnquam nec credibile est.*

Ἀμήχανον γὰρ τὸ ὂν ἀπολέσθαι,] ita vulgo legitur in Ocello. Ego vero legendum arbitror ἀποτελέσθαι, quod est effici vel fieri, quod intelligere cuique licet cum ex ipsa rei natura, tum vero ex verbis Philonis, quæ Ocelli verbis debent respondere. ita enim scribit Philo: ἐκ τοῦ γὰρ οὐδαμῶς ὄντος ἀμήχανόν ὅτι γενέσθαι τι.

Extrema quoque Philonis verba, quę modo adduxi, mendosa sunt. sic enim in omnibus sese habent codicibus, τότε ὃν ἐξαπολεῖσθαι ἀνλώυσον & ἄπωσον. nam quid significet ἀνλώυσον, & quantum ἄπωσον proposito conueniat, nō satis perspicio. Quare locum emendare, atque ἀνλώυσον in ἀνήπυσον, & ἄπωσον in ἄπισον conuertere non veritus sum. vt sit sensus quē admodum transtuli: atque res ipsas prorsus interire inauditum incredibiléque est.

Pag. 16. v. 10. Hanc rationem sumpsit ab Ocello Philo Iudæus, & in libello suo posuit de Mundo non interituro, quamuis eam pluribus verbis explicuerit: cum inquit, Τοὺς ὃ ἀγέννητον καὶ ἄφθαρτον καὶ ἀσκευάζοντας λόγους ἕνεκα τῆς πρὸς τὸ ὁρατὸν αἰδοῦς τακτέον πρότερους, οἰκείαν ἀρχὴν λαβόντας. ἅπασι τοῖς φθορὰν ἐνδεχομένοις αἰτίαι διτταί τ ἀπωλείας· ἡ μὲν ἐντὸς, ἡ δὲ ἐκτὸς προυπόκεινται. σίδηρον ὧν & χαλκὸν καὶ τὰς τοιαύτας οὐσίας εὕροις ἂν ἀφανιζομένας, ἐξ ἑαυτῶν μὲν, ὅταν ἐρπετώδους νοσήματος τρόπον ἰὸς ὑπόδραμών διαφάγῃ. πρὸς ὃ τ ἐκτὸς, ὅταν ἐμπιμπραμένης οἰκίας ἢ πόλεως συναναφλεχθεῖσαι τῇ πυρὸς βιαίῳ ῥιπῇ διαλυθῶσιν, ὁμοιοτρόπως ὃ καὶ ζώοις ὑπογίνεται τελευτὴ, νοσήσασι μὲν ἐξ ἑαυτῶν, ὑπὸ ὃ τῶν ἐκτὸς σφατέοντος, ἢ ἐμπιμπραμένοις, ἢ θάνατον ἀκαθαρὸν τὸν δι' ἀγχόνης ὑπομένουσιν. εἰ διαφθαρήσεται καὶ Κόσμος, ἐξ ἀνάγκης ἤτοι ὑπὸ τινὸς τῶν ἐκτὸς, ἢ πρός τινος τῶν ἐν αὐτῷ φθαρήσεται δυνάμεων. ἀμήχανον δ' ἑκάτερον. ἐκτὸς μὲν γὰρ οὐδέν ἐστι τῶν

κόσμου

κόσμου, πάντων εἰς τὴν συμπλήρωσιν αὐτῷ συμπεφανισθέντων. οὕτω γὰρ εἶναι τὸν ὅλον, καὶ ἀγήρω. εἰς μὲν δὴ τὸ ἀπολειφθέντων τινῶν, ἕτερον ἂν τῷ νῦν ὄντι γένεσθαι ὅμοιον. ὅλως δὲ ἕνεκα τοῦ σώματα εἶναι τὴν οὐσίαν εἰς αὐτὸν ἐξαναλῶσθαι· ἀγήρως ἢ καὶ ἄνοσος, ἐπειδὴ τὰ νόσοις καὶ γήρᾳ σώματα ἀλωτά, θερμότησι καὶ ψύξεσι, καὶ ταῖς ἄλλαις ἐναντιότησι προσεμπιπλούσαις ἔξωθεν ἐκ τύρως ἀνατρέπεται, ὧν οὐδεμία δύναμις ἀποδρᾶσα κυκλοῦται, καὶ ἐμπέπλησθαι παθῶν, μηδενὸς ἀποστάντος μέρους, ὁλοκλήρων ἐγκατειλημμένων εἶσω. εἰδ' ἄρα τί ἐστὶν ἐκτὸς, πάντως ἂν εἴη κενὸν, ἢ ἡ ἀπαθὴς φύσις, ἣν ἀδύνατον παθεῖν τι ἢ δρᾶσαι. καὶ μὴν οὐδὲ ὑπὸ τινὸς αἰτίας δύναται θήσειν τὸ ἐκτὸς αὐτοῦ. πρότερον μὲν, ἐπειδὴ ὅλως τὸ μέρος καὶ μεῖζον εἶναι καὶ κρατιστότερον, ὅπερ ἐστὶ ἀδύνατον. ὁ γὰρ κόσμος ἀνυπερβλήτῳ κράτει χρώμενος ἅπασι μέρη πρὸς μηδενὸς αὐτῷ ἀγόμενος. hoc est, *Hæ vero rationes, quæ mundũ neq; genitũ esse, neque interiturũ affirmant, ex proprijs illorum ductæ principijs, qui ipsum interiturum concedunt, priore loco sunt reponendæ, vt eorum quæ cernimus habere rationem videamur. Duas nanque illi esse causas cur res pereant, interiorem vnam, alteram externam statuunt. Nam ferrum & æs, atque huius generis substantias aboleri ex se ipsis comperias cum in æruginem incidũt, quæ illas in modum serpentis morbi inuadens exedit. Ex causis vero externis interitus accidit; quando domus aut ciuitas vi coniecto igne incensa deflagrat, & dissoluitur. Pari modo & animalia partim morbo ex ipsis*

correpta, partim vi externa, dum ingulantur aut exuruntur, aut turpi ſuſpendij morte afficiuntur, interimi ſolent. Item igitur ſi interiturus eſt mundus, id quidem eueniet, aut aliqua interiore cauſa, aut externa: quorum neutrum fieri poteſt: nam extra mundum nihil reliquum eſt, cum omnia in eius complementum collata fuerint. ita vnus erit integer, & ſenio carens; vnus quidem, quoniam ſi quid remanſiſſet, alius ei qui nunc eſt, ſimilis omnino factus fuiſſet. integer vero propterea quòd in ipſo cõſtruendo vniuerſa eius ſubſtantia conſumpta eſt. Neque item ſenij, neque morbi particeps eſt, quia corpora, quæ morbis & ſenio obnoxia ſunt, externo quoque & valido caloris & frigoris aliarúmque rerum contrariarum appulſu intereunt, quarum ſanè facultatum nulla vis aufugit, quæ illum circumuenire, aut aliqua ratione aggredi valeat, cũ nulla quidem eius portio abſceſſerit, ſed omnes intus clauſæ, comprehenſæque ſint. Ergo ſi aliqua externa ſit cauſa, ea omnino inanis, aut natura quædam impatibilis, quæ nec agere quidpiam nec pati poſſit, præterea nec ab interiori diſſoluetur ob illud in primis, quod pars quàm totum erit maior ac valentior, quod ſanè abſurdiſſimum. Mundus enim incredibili robore ſuas partes exuperat, quas quidem agit & mouet, ipſe vero à nulla earum viciſſim mouetur agit atúrque.

Pag. 20. v. 5. Οὐδὲ ἀντιθέσεσις μεταβολῆς εἰς ἄλληλα, καθάπερ ὅτι πυρὸς καὶ ἀέρος καὶ ὕδατος καὶ γῆς.] His Ocelli verbis ſatis perſpicuum eſt huius

huius Græci nominis, quod est, ἀντιπερίστασις inuentorem (vt nonnulli somniant) non fuisse Aristotelem. Nam Ocellus ætate Aristotelem longè antecessit. hãc ego Antiperistasin (quãuis fortasse nimis licenter) contrarii circunstantiam transferre volui. Nec sum deterritus quod Theodorus Gaza circum obsistendi rationem, reciprocationem Hermolaus Barbarus, alij aduersum conatum cõuerterint. Causam interpretationis exposui in illa Epistola Veronensi, quæ est ad Timotheum Iustum sobrinum meum, qui paucis his diebus dum hæc scriberẽ, cum meo magno dolore ex hac vita migrauit: in qua quidẽ epistola duplicem ostendi in natura reperiri ἀντιπερίστασιν, Platonis vnam (tametsi eo vocabulo nunquam vsus est Plato) alteram Aristotelis, quam ipse ex hoc Ocelli opusculo, si non ex alio, fortasse mutuatus est. Verum hæ duę ἀντιπερισάσεις lõge inter se differunt. prima enim loci mutatione, secunda alteratione qualitatum effici solent.

Pag. 23. v. 11. Hanc naturalium causarum distinctionem (aliis tamen verbis) sic in Academicis expressit Cicero: *De natura autẽm (id enim sequebatur) id dicebant, vt eam diuiderent in res duas, vt altera esset efficiens, altera quasi huic se præbens, eã qua efficeretur aliquid in eo, quod efficeret, vim esse censebant, in eo autẽ quod efficeretur, materiam quandam.* Idem primo de

Finibus & in Topicis. Ex quibus quidē locis facile colligi potest vere locutum Aristotelē, cum in libro de ortu animalium & alibi dixit, veteres naturæ interpretes, quos sequitur Cicero, duas rerum tantummodo vidisse causas, effectricem & materiam.

Ibid. 20. Τὸ τὲ ἄπαθες μέρος τοῦ κόσμου καὶ τὸ ἀκίνητον] melius arbitror si legatur, τὸ τὲ ἀεὶ-παθες μέρος, καὶ ἀεικίνητον: vt sit sensus semper patibilem, & semper mobilem partem distinguunt ac separant. nam in fine huius capitis vtranque complectens naturam, & quæ infra & quæ supra Lunam est, ita dicet: τὸ δ' ἐξ ἀμφοτέρων αὐτῶν, τῷ μὲν ἀεὶ θέοντος θείου, τῷ δ' ἀεὶ μεταβάλλοντος γενητοῦ κόσμου ἄρα ἐστίν. Mercurij Trismegisti locū adumbrasse Ocellus mihi visus est, quamuis ille de duobus loquatur animalium generibus. sic enim scribit in Pœmandro: Θεάσαι δὲ καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἀθανάτων ὅσον ἐστὶ καὶ τῶν θνητῶν, μέσῳ δ' ἀμφοτέρων ζώων ἀθανάτων καὶ θνητῶν ἡ σελήνη περιφερομένη. hoc est, *contemplare quanta animalium & immortalium & caducorum vis existat, vtque inter vtranque genus lunæ circuitus medius interiectúsque sit.*

P. 24. 15. Ἡ ὕλη, quæ Latine dicitur materia, verbum Ciceronis temporibus (vt ipse innuit in Academicis) non satis vsitatum & tritum, nunquam Plato vsus est, præsertim cum de ea agit materia, quæ est rerum naturalium initium

initium. quamuis eandem pluribus explicet nominibus, quorum duo sumpsit ex Ocello & Timæo Locro, quę sunt παν δεχὲς καὶ ἐπιμαγεῖον. πρώτη ὕλη tamen & Mercurius Trismegistus in Pœmandro & Timæus Locrus antea vsurparunt. Verum illud addo, quod alias prætermisi, Platonem artificiosam materiã τῆς ὕλης vocabulo nuncupasse. à qua etiam formauit, διϋλάζω verbum, & participium διϋλασμένος. sic in Timæo scribit, Ὁτ' οὖν δὴ τὰ νῦν οἷα τίκτουσιν ἡμῖν ὕλη προσήκειται τὰ τῆδε αἰτίων χρὴ διϋλασμένα. Ocellus autem noster vtranque materiam, tam artificiosam quàm naturalem ὕλην appellauit. Hunc locum de tribus rebus, quæ generationi sunt necessariæ, ex Ocello mutuatus est Aristoteles, & in suum de ortu & interitu secũdum volumen retulit his verbis: Ἡμεῖς δ' φαμὲν ὕλην τινὰ τῶν σωμάτων αἰσθητῶν, ἀλλὰ ταύτην ἀχώριστον, ἀλλὰ μὴ ἐναντιώσεως, ἐξ ἧς γίνεται καὶ τὰ καλούμενα στοιχεῖα. διώρισται δ' περὶ αὐτῶν ἐν ἑτέροις ἀκριβέστερον. ἀμέλει δ' ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ τὸν τρόπον τοῦτον ἔστιν ἐκ τῆς ὕλης τὰ σώματα, πρῶτα διωριστέον, καὶ περὶ τούτων ἀρχὴν, καὶ πρῶτον ὑποτεθειμένοις εἶναι τὴν ὕλην τὴν ἀχώριστον μέν, ὑποκειμένην δὲ τοῖς ἐναντίοις· ἀεὶ γὰρ τὸ θερμὸν ὕλην τῷ ψυχρῷ, ἀεὶ δὲ τοῦτο τῷ θερμῷ, ἀλλὰ τὸ ὑποκείμενον ἀμφοῖν. ὥστε πρῶτον μὲν δυνάμει σῶμα αἰσθητὸν ἀρχή. quod est, *Nos verò corporum, quæ percipiuntur sensu, quandam esse materiam asserimus inseparabilem & cum re contraria*

coniunctam, vnde oriuntur, quæ appellantur elementa, sed de iis alio in loco accuratius disputauimus. verum cum primum corpora efficiantur ex materia, ita agendum est, vt materiam esse rerum contrariarum principium, & primum statuamus, inseparabilem quidem, sed iisdem subiectam, ac substratam. non enim calor frigoris, nec frigus caloris habetur materia, immo potius quod vtrique substernitur. quare primum corpus, quod potestate sub sensum cadit, principium est.

Pag. 27. 6. Aristoteles ibidem Ocellũ secutus, δεύτερον δὲ (inquit) αἱ ἐναντιώσεις, λέγω δὲ, οἷον ψυχρότης καὶ θερμότης. id est, *secundo res contrariæ (dico frigus & calorem) necessariæ sunt.* ἵνα μεταβολαὶ καὶ ἀλλοιώσεις ὑπάρχωσι. Ex iis Ocelli verbis Simplicium merito posse reprehendi perspicue cernitur, qui Platonis sui, cuius dialogos frequenter legerat, videtur oblitus. Nam cum Aristotelẽ ipse libro 5. de Physica auscultatione sic loquentem animaduertisset, ἡ μὲν οὖν κατὰ ποιὸν κίνησις, ἀλλοίωσις ἔστω, locum exponens ait, ἔοικε τὸ τῆς ἀλλοιώσεως ὄνομα αὐτὸς ὑπὸ τὴν κατὰ ποιὸν κίνησιν, id est, *videtur motui, qui per quale agitur, alterationis nomen imposuisse.* Quod tamen constat esse falsum. nam Ocellus & Timæus Locrus, ac post ipsos etiam Plato, hoc mutationis genus eadem appellatione nuncuparunt. sic enim Timæus in libello de natura mundi & anima, μετὰ δὲ ταῦτα αἱ τῶν αἰμάτων τροπαὶ καὶ ἀλλοιώσεις.

Plato

Plato quoque in Theæteto, τοῦτο μὲν τοίνυν ἓν ἔχω εἶδος. ὅταν δὲ ἡ μὲν ἐν τῷ αὐτῷ, γηράσκει δὲ, ἢ μέλαν ἐκ λευκοῦ, ἢ σκληρὸν ἐκ μαλακοῦ γίνεται, ἢ τινὰ ἄλλῃ ἀλλοίωσιν ἀλλοιοῦται, ἆρα οὐκ ἄξιον ἕτερον εἶδος φάναι κινήσεως, ἀναγκαῖον μὲν ἓν δύο δὲ λέγεσθαι τούτῳ εἴδη κινήσεως, ἀλλοίωσιν τὴν δὲ φοράν. idem in Parmenide: ὅτι κινούμενον ἢ φέροιτο ἢ ἀλλοιοῖτο ἂν. αὗται γὰρ μόναι κινήσεις, ναὶ, ἀλλοιούμενον δὲ τὸ ἐν ἑαυτῷ ἀδύνατον· οὐκ ἄρα κατ' ἀλλοίωσίν γε κινεῖται.

Præterea Mercurius Triſmegiſtus, qui (vt Lactantij Firmiani ex primo libro diuinarum inſtitutionum vtar verbis) vir fuit antiquiſſimus & inſtructiſſimus in omni genere doctrinæ, adeo vt ei multarum rerum ſcientia Triſmegiſti nomen imponeret, ἀλλοιώσεως nomen motui qualitatis inditum eſſe non ignorauit. quod ſanè oſtendit, ita ſcribens in Pœmandro: Πρὸς ταῦτα ὁ Ποιμάνδρης εἶπε πρῶτον ἐν τῇ ἀναλύσει τὸ σώματος ὑλικοῦ παραδίδωσιν αὐτὸ σῶμα εἰς ἀλλοίωσιν. Illud ſilentio præterire nō poſſum, quod primo de ortu & interitu ſcriptum reliquit Ioannes Grammaticus, mutationem, quæ ratione ipſius qualis in Vlyſſem facta eſt, Homerum ἀλλοίωσιν nuncupaſſe, cum illud protulit carmen:

Ἄλλοῖος μὲν ξεῖνε φάνης νέον ἢ πάροιθεν (ſic enim Thelemachus patrem affatur mutatum à Pallade) in quo quidem ipſum ait ἀλλοῖον non autem ἄλλον ſibi videri. Hoc vocabulum δύ-

ναμις, quod ſæpenumero (vt ex hoc Ocelli codice ſatis perſpicuum eſt) qualitatem tertiæ ſpeciei ſignificat, frequens eſt apud antiquos philoſophos, qui ſcripſerunt ante Ariſtotelis tempora. ſic enim Timæus Locrus in eodem libello Dorico vtens ſermone, νόσων ἀρχαὶ τᾶς πρώτων δυναμίων ἀσυμμετρίαι εἶνα πλεονάζοιεν, ἢ ἐλλείποιεν, ταὶ ἄπλαὶ δυνάμεις, θερμότας ἢ ψυχρότας, ἢ ὑγρότας ἢ ξηρότας. ita quoque Plato ſcribit in Timæo: ἔτι ὀξείαις καὶ ἁλμυραῖς δυνάμεσι χολὰς καὶ ἰχῶρας καὶ φλέγματα ἔχει παντοῖα. Ariſtoteles etiam in eadem ſignificatione & in quarto Meteor. & alibi τὴν δύναμιν frequēter vſurpat: ſed illud tamen palam dicam, vt iuuenes admoneā, non recordari, me in Hippocratis commentariis, nec in Ocelli, nec in Timæi Locri opuſculis τὴν ποιότητα vnquam legiſſe, tametſi id eſſe philoſophorū, non vulgi verbum in Academicis affirmat Cicero, à Mercurio Triſmegiſto vetere admodū & priſco Theologo ſæpius, ſemel à Platone vſurpatum cōperi, qui ſic in Thæeteto: καὶ τὸ μὲν πάσχον αἰσθητὸν, ἀλλ' οὐκ αἴσθησιν, ἔτι γίγνεσθαι, τὸ δὲ ποιοῦν ποῖόν τι, ἀλλ' οὐ ποιότητα. ἴσως οὖν ποιότης, ἅμα ἀλλόκοτόν τε φαίνεται ὄνομα, καὶ οὐ μανθάνεις ἀθρόον λεγόμενον. id eſt: *ac patiens quidem ſenſum monet, non tamen efficitur ſenſus, ac faciens quale quoddam eſt, ſed non qualitas. fortaſſe igitur qualitas alienum & extraneum tibi eſſe videtur nomen, nec, vt ſæpius dictum, intelligis.* Quæ quidem

dem verba cum (vt arbitror) vidiſſet Ariſtoteles, veluti à Platone diſſentiēs, qui τὴν ποιότητα vocabulum ἀλλόκοτον ſibi videri dixerat, de qualitate agere in Categoriis ſic fidenter incepit: Ποιότητα δὲ καλῶ, καθ' ἣν ποιοί τινες λέγονται. qui ſanè ad hūc modum locutus eſt, nō vt ſe huius nominis inuentorem, & quaſi architectum (vt nonnulli falſo putant) profiteretur, ſed potius, vt id ſuo iudicio, rei naturæ proprium, & accommodatum oſtenderet, quemadmodum etiam cum eodem Magiſtro ſuo conſentiens in analyticis protulit, ὅρον δὲ καλῶ.

Ibid. 14. Hanc etiam partem ab Ocello accepit Ariſtoteles. qui ſic ait eodem libro: Τρίτον δ' ἄμα πῦρ καὶ ὕδωρ καὶ τὰ τοιαῦτα. ταῦτα γὰρ μεταβάλλουσιν εἰς ἄλληλα, καὶ οὐχ ὥσπερ Ἐμπεδοκλῆς καὶ ἄλλοι λέγουσιν· οὐδὲ γὰρ ὧδε ἀλλοίωσις· αἱ δὲ ἐναντιώσεις οὐ μεταβάλλουσι. *Tertio neceſſaria quoque ſunt ea corpora, ignem dico, & aquam & quæcumque huius generis. nam elementa viciſſim mutantur, non tamen eo modo, quo Empedocles & alij aſſerunt: res contrariæ non item.*

Ibid. 19. Λόγοι γὰρ ἀσώματοι τυγχάνουσι τούτων] ita legitur in Ocelli opuſculo Romæ deſcripto, & ad me Veronam tranſmiſſo. idem tamen Louanij impreſſum ſic habet: Λόγον γὰρ ἀσώματον τυγχάνουσι τούτων δὲ τῶν- priorem lectionem, vt quæ melior & clarior ſit, magis probo.

Pag.27. 20. Aristoteles in hanc sententiam libro secundo de ortu & interitu: θερμὸν ἢ καὶ ψυχρὸν ἢ ξηρὸν ἢ ὑγρὸν, τὰ μὲν τῷ ποιητικὰ εἶναι, τὰ δὲ τῷ παθητικὰ λέγεται, id est, *calor & frigus, siccitas & humor, illæ qualitates quia vim habent agendi, hæ quoniam patiendi, nomen adeptæ sunt.* quem locum accuratè admodum expositum Ioannes Grammaticus. hoc idem quod illic dixit Aristoteles, repetit libro quarto Meteor.

Pag.29.v.8. Cicero in Academicis, qui Ocelli forte opusculum viderat, hanc qualitatum diuisionem sic distributā interpretatur: *Earum igitur qualitatum sunt aliæ principes, aliæ ex ijs ortæ. principes sunt vnius modi & simplices. ex his autē ortæ variæ sunt, & quasi multiformes.*

Ibid.20. Hunc locum ferè totum ex Ocello sumpsit Aristoteles & in secundo de ortu & interitu suis rationibus accommodauit, ita scribens:

Τὸ μὲν πῦρ ἐστιν ὑπερβολὴ θερμότητος, ὥσπερ κρύσταλλος ψυχρότητος. ἡ γὰρ πῆξις καὶ ζέσις ὑπερβολαί τινές, ἡ μὲν ψυχρότητος, ἡ δὲ θερμότητος. εἰ οὖν κρύσταλλός ἐστι πῆξις ὑγροῦ καὶ ψυχροῦ, καὶ πῦρ ἔσται ζέσις θερμοῦ καὶ ξηροῦ. διὸ καὶ οὐδὲν οὔτε ἐκ κρυστάλλου γίνεται, οὔτε ἐκ πυρός. Verum Aristoteles cum id concluſit, Ocellum secutus, διὸ καὶ οὐδὲν οὔτε ἐκ κρυστάλλου γίνεται, οὔτε ἐκ πυρὸς, à se ipso videtur dissentire; quippe qui libro 5. de Historia animal. tam ex niue, quæ gelatio quædam est, quàm ex igne oriri posse animal asserat.

Nam

Nam Plinius ciuis meus Aristotelis locum sic interpretatur.

Quin etiam in iis, quæ putredinem nullam posse recipere existimãtur, nasci animalia nouimus, vt vermes in niue vetustiore, qui hirti sunt pilis & rubidi. quoniam & ipsa nix vetustate rubescit. sed in niue mediæ terræ candidi & grandiores inueniuntur, torpent omnes, & difficulter mouentur.

Idem statim de igne.

In Cypro æreariis fornacibus, vbi chalcites lapis pluribus diebus crematur, bestiolæ in medio igne nascuntur pennatæ, paulo muscis grandioribus maiores, quæ per ignem saliunt, atque ambulant. emoritur & hoc genus, cum ab igne dimotum est.

Sed cum primo Meteor. libro dixerim philosophum facile posse cum se ipso conciliari, eo quod aliter in extrariis, aliter in auscultatoriis libris suis loqui solitus sit, idem nũc repetere superuacaneum arbitror.

Verum illud velim consideret diligens lector: qua nam moti ratione Plinius & Theodorus Gaza illa Aristotelis verba ἐκ τῆς ἐν τῷ νίφ χιόνος, *in niue mediæ terræ* conuerterint.

Pag. 31. 12. Aristoteles in eodem secundo. Καὶ ἄπρα μὲν, καὶ εἰλικρινές ἐστι πῦρ καὶ γῆ, μέσα δὲ καὶ μιγνύμενα μᾶλλον ὕδωρ καὶ ἀὴρ, καὶ ἑκάτερα ἑκατέροις ἐναντία, πυρὶ μὲν γὰρ ἐναντίον τὸ ὕδωρ, ἀέρι δὲ γῆ. Ταῦτα γὰρ ἐκ τῶν ἐναντίων παθημά-

τῶν σωμάτων : Ignis quoque & terra extrema & sinceriſsima sunt, media & magis admiſta aqua & aer, & viraque vtriſque contraria. aqua enim igni, aeri terra repugnant & aduerſantur: quippe quæ ex contrariis qualitatibus concreta ſint.

Ibid.18. Hæc eadem ferè omnia ſecundo de ortu & interitu repetit Ariſtoteles, vbi quonam modo aër ſit humidior quàm aqua, perſpicuè declarauit Ioannes Grammaticus.

P.39 8. Ocellus & Ariſtoteles de elementis vt viciſſim mutẽtur, egerunt ille enim primũ duo poſuit mutationum genera, vnum quod à terra ad ignem ſurſum aſcèndit, alterum quod deorſum agitur, vt cum aër ex igne, ex aëre aqua, ex aqua terra oritur; quæ quidẽ duæ generationes, ſeu mutationes vna tantum mutatio quæ in orbem efficiatur, ab Ariſtotele eſſe dicitur, & ea quidem illorum elemẽtorum, quæ deinceps & loci ordine ſe conſequuntur. Addit etiam tertium genus, quod ſanè eſt, cũ vtriuſque elementi contraria remanet facultas, cognata vero & ſimilis tollitur: ſed cum in ea mutatione nullum gignatur elementum, nihil ipſius Ariſtoteles meminit. Adiungit idem Ocellus aliam quandam mutationem κατ' ἐναλλαγήν, id eſt, per internitionem fieri (quãuis apud eũdem etiam legatur κατ' ἀναλλαγήν) quæ quidem qua ratione eueniat, ipſe declarat dicens eam effici, cum totum ſuperat totum, & duæ facultates ſic intereunt, vt nulla illis

illiscorporibus seruetur communis. Hos mutandi modos intellexit Aristoteles, quos tamẽ aliis verbis explicuit, cum mutationem elementorum in facilem, ac difficilem, in velocẽ & tardam generatim distinxit. Cuius quidem diuisionis primam particulam elementis, quæ proxima sunt καὶ σύμβολα ἔχει, tribuit; alteram vni extremo & medio, quorum aliud domat & comprimit aliud, & duæ contrarię destruũtur qualitates; vt cum ignis ex aqua, aut ex aëre oritur terra, vel contra cum aqua in ignem vel terra in aërem mutatur & vertitur.

Verum vnũ adhibuit Aristoteles, quod ab Ocello fuerat omissum, ex duobus elementis summe contrariis tertium gigni posse: verbi gratia, ex igne & aqua, aerem & terram, atque ex aere & terra, ignem & aquam: idque tunc euenire, cum vtriusque vna qualitas deperditur, altera conseruatur. Aristotelis verba, quibus has elementorum mutationes ab Ocello sumptas declarauit, hæc sunt ex secundo libro de ortu & interitu.

Aristotelis Particula XXV.

Ἤδη καθ' ἕκαστον ἐχαλεπὸν ἰδεῖν πῶς. ἅπαντα γὰρ ἐξ ἁπάντων, διοίσει δ' ἢ τῷ θᾶττον καὶ βραδύτερον, καὶ τῷ ῥᾷον καὶ χαλεπώτερον. ὅσα μὲν γὰρ ἔχει σύμβολα πρὸς ἄλληλα, τάχεῖα τούτων ἡ μετάβασις· ὅσα δὲ μὴ ἔχει, βραδεῖα, διὰ τὸ ῥᾷον εἶναι τὸ ἓν, καὶ τὰ πολλὰ μεταβάλλειν. οἷον ἐκ πυρὸς μὲν ἔσται ἀὴρ θᾶττον μεταβάλλοντος τούτου, τὸ μὲν γὰρ ὠὼ θερμὸν καὶ ξηρὸν, τὸ

ὴ θερμὸν & ὑγρόν. ὥστε ἂν κρατηθῇ τὸ ξηρὸν ὑπὸ τοῦ ὑγροῦ, ἀὴρ ἔσται. πάλιν ὴ ἐξ ἀέρος ὕδωρ, ἐὰν κρατηθῇ τὸ θερμὸν ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ· τὸ μὲν γὰρ ἅμα ὑγρὸν καὶ θερμόν, τὸ δὲ ψυχρὸν & ὑγρόν. ὥστε μεταβάλλοντος τοῦ θερμοῦ ὕδωρ ἔσται. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον & ἐξ ὕδατος γῆ, καὶ ἐκ γῆς πῦρ, ἔχει ἄμφω πρὸς ἄμφω σύμβολα. τὸ μὲν γὰρ ὕδωρ ὑγρὸν καὶ ψυχρόν, ἡ δὲ γῆ ψυχρὸν & ξηρόν. ὥστε κρατηθέντος ὑγροῦ γῆ ἔσται. καὶ πάλιν ἐπεὶ τὸ μὲν πῦρ ξηρὸν & θερμόν, ἡ δὲ γῆ ψυχρὸν καὶ ξηρόν, ἐὰν φθαρῇ τὸ ψυχρὸν, πῦρ ἔσται ἐκ γῆς. ὥστε φανερὸν, ὅτι κύκλωτε ἔσται ἡ γένεσις τοῖς ἁπλοῖς σώμασι, & ῥᾴστος οὗτος ὁ τρόπος τῆς μεταβολῆς, διὰ τὸ σύμβολα ἐνυπάρχειν τοῖς ἐφεξῆς.

Iam vero quonam modo id accidat, videre non est difficile: omnia enim oriuntur ex omnibus: sed differt, eo quod celerius & tardius, facilius & magis difficulter efficiatur mutatio. nā quæ cognata sunt, & communem habent qualitatem, horum velox est transitus: quæ autem non habent, tardus. propterea quod unum quàm multa facilius mutationem recipit, vt ex igne oriatur aer, eo vno celerius immutato. nam alter calidus & siccus, alter calidus humidúsque est. Quare si ab humore destruatur siccitas, aer generabitur: ex aere item prodibit aqua, si calorem frigus exuperet. si quidem ille erat calidus & humidus, hæc vero frigida & humida. Quapropter si mutetur calor, erit aqua, similiter ex aqua oritur terra, atque ex terra ignis (vtraque enim vtrique cognata est) nam aqua frigida & humida, & terra frigida siccáque percipitur. vnde si

de si domitus fuerit humor, prodibit terra. praterea cum ignis siccus sit & calidus, terra autem frigida & sicca, si aboleatur frigus, ignis orietur & terra. Itaque generationem in orbem simplicibus ineſſe corporibus satis perſpicuum est, cum elementa quæ ordine loci se consequuntur, cognationem habeant.

Aristotelis Particula XXVI.

Ἐκ πυρὸς ἢ ὕδωρ, καὶ ἐξ ἀέρος γλῶ, καὶ πάλιν ἐξ ὕδατος καὶ γῆς ἀέρα καὶ πῦρ ἐνδέχεται γίνεσθαι· χαλεπώτερον δὲ διὰ τὸ πλείονων δεῖν μεταβολῶν. ἀνάγκη γὰρ εἰ ἔσται ἐξ ὕδατος πῦρ, φθαρῆναι καὶ τὸ ψυχρὸν, καὶ τὸ ὑγρόν. καὶ πάλιν εἰ ἐκ γῆς ἀὴρ, φθαρῆναι καὶ τὸ ψυχρὸν καὶ ξηρόν. ὡσαύτως δὲ καὶ εἰ ἐκ πυρὸς καὶ ἀέρος ὕδωρ καὶ γῆ, ἀνάγκη ἀμφότερα μεταβάλλειν. ὥστε μᾶλλον αὖ χρονιωτέρα ἡ γένεσις. *Mox etiam ex igne aqua, & terra ex aere; ac rursus ex aqua & terra aer & ignis oriri possunt, quamuis id difficilius accidat; nam plurium requiritur mutatio. si enim ignis ex aqua fieri debeat, vt humor & frigus corrumpantur necessitas cogit: item si aer ex terra, frigus & siccitas interimenda sunt. eadem ratione si ex igne & aere terra & aqua gignantur, amba qualitates mutentur, necesse est. Atque hæc quidem longior & diuturnior habetur generatio.*

Hoc mutationis genus, in quo duæ elemẽtorum delentur qualitates, in XXVI. particula expositũ est, quam mutationem appellauit Ocellus κατ' ἐναλλαγὴν, eámque fieri dixit cum totum superat totum, & duæ qualitates inter-

eunt sic, vt nulla communis remaneat. mutatio igitur κ) τὴν ἐναλλαγὴν, Latine mutatio per internitionem, siue vniuersa qualitatum consumptio reddenda est.

Aristotelis Particula XXVII.

Ἐαν δ' ἑκατέρου θάτερον φθαρῇ, ῥᾴον μὲν, οὐκ εἰς ἄλληλα ἢ ἐκ τούτων μεταβασις, ἀλλ' ἐκ πυρὸς μὲν καὶ ὕδατος ἔσται γῆ & ἀὴρ, ἐξ ἀέρος καὶ γῆς πῦρ & ὕδωρ. ὅταν μὲν γὰρ τοῦ ὕδατος φθαρῇ τὸ ψυχρὸν, τοῦ δὲ πυρὸς ξηρὸν, ἀὴρ ἔσται· λείπεται γὰρ τοῦ μὲν τὸ θερμὸν, τοῦ δὲ ὡσαύτως τὸ ὑγρόν. ὅταν δὲ τοῦ μὲν πυρὸς τὸ θερμὸν, τοῦ δὲ ὕδατος τὸ ὑγρὸν, γῆ διὰ τὸ λείπεσθαι τοῦ τὸ ξηρὸν, τοῦ δὲ τὸ ψυχρόν. ὡσαύτως καὶ ἐξ ἀέρος & γῆς πῦρ καὶ ὕδωρ, ὅταν μὲν γὰρ τοῦ ἀέρος φθαρῇ τὸ θερμὸν, τῆς δὲ γῆς τὸ ξηρὸν, ὕδωρ ἔσται. λείπεται γὰρ τοῦ μὲν τὸ ὑγρὸν, τοῦ δὲ τὸ ψυχρόν. ὅταν δὲ τοῦ μὲν ἀέρος τὸ ὑγρὸν, τῆς δὲ γῆς τὸ ψυχρὸν, πῦρ, διὰ τὸ λείπεσθαι τοῦ μὲν τὸ θερμὸν, γῆς δὲ τὸ ξηρὸν, ἅπερ ἐστὶ πυρός. *At si vtriusque altera destruatur, facilis quidem, sed non mutuus erit transitus, quin immo ex igne & ex aqua terra & aer, & ex aere & ex terra aqua & ignis ortum habebunt. Nam cum aquæ frigus & siccitas ignis interibunt, orietur aer. siquidē huius calor, illius humor pariter relinquitur. Quod si calor ignis & aquæ humor destruantur, efficitur terra. nam ignis siccitas, & aquæ frigus remanet. Similiter ex aere & terra ignis & aqua gignitur. Nam si aeris calor & terræ siccitas dissipētur, orietur aqua. humor enim aeris, & terræ frigus custoditur illæsum. Cū vero humor*

mor aeris & terræ frigus dispereunt, exultat ignis: propterea quod illius quidē calor, huius autē seruatur siccitas, quæ quidē ipsius ignis qualitates sunt.

Hanc mutationem, qua ex duobus elementis summe contrarijs tertium generatur; Ocellum ignorasse, cum de ea nihil scripserit, facile suspicari possumus. verū hortor & moneo illud hominum genus, qui Diui Thomæ Aquinatis & Ioannis Duns Scoti disciplinam pertinaciter defendunt, vt hūc Aristotelis locum de mutatione elementorum accurate cōsiderent ac perpendant. nam si fecerint, ipsos non arbitror posthac tā audacter negaturos, eandem numero in re quæ interierit, & quæ orta sit, seruari qualitatem ac consistere.

P. 43. 4. Μετάρσιος, verbū Græcū Latine sublimis interpretatur, quo vsus Mercurius Trismegistus in Pœmandro (tametsi μετάρσιον pro excellenti & præstanti accipiat) cum ait: ἀλλὰ εὐθὺς ὑπεκύπσεν ἐπὶ τὰ ἀνθρώπους πρὸς τὰς φύσεις τῶν ἐπὶ τὰ διοκπλίρων ἀρρενοθήλεας καὶ μετάρσιος. Sed infra in eodē dialogo μετάρσιον sumit pro animali pennigero & aërio, sic scribens: ἐκεῖνο δ' ὅρα ὦ τέκνον, ὅτι ἕκαστον τῶν ζώων, ἐνὶ μέρει ὑπφοιτᾷ τοῦ κόσμου, τὰ μὲν ἔνυδρα τῷ ὕδατι, τὰ δὲ χερσαῖα τῇ γῇ, τὰ δὲ μετάρσια τῷ ἀέρι. Idem reperitur vocabulum pro sublimi vsurpatum à Philone Iudæo tum in opusculo περὶ καταστάσεως ἄρχοντος, tum etiam περὶ ἀφθαρσίας κόσμου. Ocellus (vt satis constat) μετάρσιον sumit pro aerio: atque

eam mundi partem intelligit, quæ igni & aëri tributa est, quam quidem dicit postea à Dæmonibus occupatam. Verum Aristoteles non hanc regionem inter cælum terrámque constitutam μετέωρον vocauit, sed omnes eas res, quæ in eadem gignuntur & apparent. vnde suo commentario περὶ τῶν μετεώρων titulum imposuit, in quo disputari περὶ τῶν μεταρσίων Olympiodorus Aristotelis interpres asserit. μετάρσιον quoque in eadem significatione accipitur à Laertio in Epicuri vita. Quid autem sit propriè μετέωρος, abunde iam dixi cum illius libri inscriptionem explicarem.

Ibid. 22. Μεταρσίῳ δὲ ἀτμίῳ πνεύματα καὶ ἄνεμον, μεταβολὴ ὅτι τὸ θερμότερον, μεταβολὴ ὅτι τὸ ψυχρότερον. In sublimi & aeria regione duæ fiunt mutationes, vnam cum exhalatio calida & sicca è terris excitata calidior redditur, ex qua stellarum crines & traiectiones apparēt, quæ quidem in suprema aeris parte (hæc autē ab Aristotele dicitur ὑπέκκαυμα, id est, fomes succendens) gignuntur. Hoc sanè idem est, quod ignis elementum. Altera accidit mutatio, cum vapor calidus & humidus, qui ex aquis tollitur, in nubium loco, qui frigidus est, vi frigoris concrescit, & in pluuiam, niuem, & grandinem conuertitur. Nam grando contrarij caloris circunstantia, quæ Græce nuncupatur ἀνάκλασις, qua exhalationis augetur frigus, cogi solet.

Ibid.

Ibid. Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ τόπῳ δαίμονες] Ocelli hæc ſunt verba, quibus eſſe Dæmones cenſuiſſe ſatis perſpicuum eſt. quam ſententiã ſecutus eſt Plato, qui quatuor Dæmonum genera poſuit. Ariſtoteles vero (vt omnes contendunt Peripateticæ ſectæ philoſophi) Dæmonas eſſe omnino negauit, quippe qui nullã aſſeruerit inueniri mentem à materia ſeparatam, quæ aliquam cæleſtem ſphæram nõ moueat. Verum ipſe libro tertio de ortu animaliũ eoſdem aſſerere viſus eſt, ſed non incorporeos. Eius locum aſcribere libuit, vt qui legerint, melius iudicent an quod ipſe ſenſerit, locutus ſit, & ſcriptum reliquerit, cap. x: Τὸ δὴ τέταρτον γένος οὐκ ὀπὶ τούτων δεῖ ζητεῖν, καίτοι βέλτιον γέ τε καὶ τὸν τοῦ πυρὸς εἶδος τάξιν· τοῦτο γὰρ καὶ τέταρτον ἀριθμεῖται τῶν σωμάτων· ἀλλὰ μὴν πῦρ ἀεὶ φαίνεται τὸν μορφὴν οὐκ ἰδίαν ἔχον, ἀλλ' ἐν ἑτέρῳ σωμάτων. ἢ γὰρ ἀὴρ ἢ καπνὸς ἢ γῆ φαίνεται τὸ πεπυρωμένον. ἀλλὰ δεῖ τοιοῦτον γένος ζητεῖν ὑπὸ τὴν σελήνην. αὕτη γὰρ φαίνεται κοινωνοῦσα τῆς τετάρτης ὑποστάσεως. ἀλλὰ περὶ τούτων ἄλλος ἂν εἴη λόγος. i. *Verum quartũ genus in ijs non eſt quærendum, quamuis ipſius ignis ordo requirat vt ſit, id enim quartum inter corpora numeratur: verum ignis propriam habere formam nunquam apparet niſi in alio corpore. Nam quod igneſcit, aut aer, aut fumus, aut terra eſſe cernitur. Hoc autem genus proxime infra Lunã quærere neceſſe eſt. quippe quæ quantæ diſtantiæ ſiue abſceſſus particeps*

sit. sed de iis alia fuerit disputatio.

P. 44. 13. Plinius tamen ciuis meus Cadmum Milesium primum historiam condidisse tradit libro VII.

P. 55. 20. Ὡς μηδὲ ὀπίζηλεῖν πρὸς τὴν εἰκοσιν ἐτῶν ἢ τοιαύτην χρῆσιν] *vt ante annos viginti rerũ venerearum vsum non quaerat.* in hanc sententiã Cæsar libro VI. de bello Gallico, de Germaniæ moribus loquens, *Intra annũ* (inquit) *XX. fœmina notitiam habuisse in turpissimis habent rebus.*

P. 56. 3. Plato lib. v. de Rep. hæc Ocelli præcepta vidisse palã ostendit: qui tametsi plures enumeret cognationis gradus, à quibus abstinere nos oporteat, coitũ tamen cũ sorore non videtur prohibere. verba Platonis hæc sunt: Ὅταν ὁ δὴ οἶμαι αἱ τε γυναῖκες καὶ οἱ ἄνδρες τοῦ γένους ἐκβῶσι τὴν ἡλικίαν, φήσομέν που ἐλευθέρους αὐτοὺς συγγίγνεσθαι ᾧ ἂν ἐθέλωσι πλὴν θυγατρὶ καὶ μητρὶ, καὶ ταῖς τῆς θυγατέρων καὶ ταῖς ἄνω μητρός. καὶ τὰς γυναῖκας αὖ, πλὴν μητρὶ καὶ θυγατρὶ, καὶ τοῖς τῆς τούτων εἰς τὸ κάτω καὶ εἰς τὸ ἄνω.

Pag. 59. 8. Hoc eodem exemplo vsus est Plato libro quinto de Rep. vbi nobis suadet vt in gignendis liberis eos imitemur, qui belluarum studiosi dant operam, vt ex optimis canibus, equis & auibus, optima oriatur proles. Platonis verba huic loco breuitatis causa apponere nolui, cum nimis multa sint, tum maximè quòd vulgo habeantur bene cõuersa.

Ὡς δεῖ

ὡς δεῖ, καὶ ἐξ ὧν δεῖ, καὶ ὅτε δεῖ, καὶ πῶς] his verbis modos exprimit Ocellus, qui in generandis animalibus seruãdi sunt. Hos τὰς περιστάσεις appellant Græci, circunstantias Latine reddunt. Tum Seneca in quæstionibus Naturalibus, tũ etiam Quintilianus libro v. suarum institutionum. Similiter circunstantias quæ in dandis requiruntur pecuniis, secundo de Moribus libro Aristoteles sic enumerat: Καὶ τὸ δοῦναι ἀργύριον καὶ ἀπαντῆσαι ῥᾴδιον, τὸ τίνι ᾧ καὶ ὅσον καὶ ὅτε καὶ οὗ ἕνεκα καὶ ὡς, οὐκ ἔστι παντὸς, οὐδὲ ῥᾴδιον.

Ibid. 18. Huic libello nonnulla deesse arbitror, ea adductus ratione, quòd Ocellus in fine huius vltimi capitis (id quod fecerat in aliorum calce) quæ prius explicuit, non recensuit.

NOGAROLÆ COMITIS EPISTOLA AD ADAMVM FVMANVM CANONICVM VERONENsem super Viris illustribus genere Italis, qui Græcè scripserunt.

CVM proximè Ocelli Lucani de Vniuersitate libellum conuertissem, Adame, tametsi non ignorabam id me non esse assecutum quod volebam, tamẽ ipse mecum vehementer lætabar, quòd rudibus, & ignaris Græcæ linguæ hominibus nonnihil profuissem, tum maximè quia in eruendo è tenebris viro, qui suis commẽtariis Græcæ scriptis Italiam plurimũ exornasset, operæ quidpiam & laboris consumpseram. De quo quidem plura (si possem) libenter scriberem, sed quæ ad mores eius, & vitam attinent, omnia temporis longinquitate obscurauit obliuio. Illud tantum inter omnes constat auctores, qui eius meminerint, Ocellum genere fuisse Lucanum: ex qua verò Lucaniæ ciuitate ortum habuerit, nullibi scriptum vidi. Nam Lucania Italiæ regio, quæ nunc Basilicata, & Principatus, nuncupatur, pluri-

plurimis,& maximis vrbibus ſemper floruit, & temporibus noſtris etiã floret,inter Thyrrenum, Siculúmque litus, (vt Strabo aſſerit) poſita,à Sylari fluuio vſque ad Laum extenſa, & à Metaponto ad Thurios cõtinentem verſus,& à Samnitibus vſque ad Iſthmum, qui eſt à Thuriis ad Cherillos porrecta,cuius quidem Iſthmi latitudo CCC ſunt ſtadia. In hãc Italiæ partem commigrarunt Ocelli maiores, qui exules ſub Laomedonte Rege à Troia Myrram Lycię ciuitatem longè antea(vt Platonis teſtimonio initio diximus)profecti ſũt. Aſpera quædam ferè tota, & montana Regio, vt qui eam viderunt, vno ore omnes renunciant. In hac ergo Prouincia natus eſt Ocellus,quamuis ipſe non ſolus,verum & complures alij,tum ibi,tum in aliis Italiæ locis,quorum ſcripti Græcæ cõſtant libri non ſine magna Italiæ noſtræ laude. Hos ego, cum Italus ſim, & Italiæ honori mirificè faueam, idque non immerito,colligere, & complecti breuiter conſtitui, (omiſſis tamen illis omnibus, qui eandem Latinè tantum ſcribẽtes illuſtrarunt)vt antiquus in literis Italiæ ſplendor, & dignitas, mea etiam induſtria, pauliſper appáreat.

Quamuis igitur Arcades ſexaginta fermè annis ante bellum Troianum duce Euandro primi in Italiam nauigauerint,& Græcas literas cum inſtrumentis quibuſdam muſicis at-

tulerint, Pythagoras tamen primus omnium (siue Samius, siue Thyrrenus, vt nonnulli opinantur, fuerit) post diuturnas, easdémque varias peregrinationes in eam tandem venit Italiæ partem, quæ Magna Græcia dicta est, illis quidem temporibus quibus L. Iunius Brutus Romam dominatu Regio liberauit. Hic sanctissimum Philosophiæ nomen reperit, ad quem confluebant, vt cum eo vitam agerent disciplinæ, & studiorum causa Lucani, Picentini, Messapij, Romani. Quo factum est vt ipse veluti nostras, aut Italiæ incola Italicam Philosophiam, quemadmodum Ionicam Thales Milesius instituerit. Vnde postea in cõsuetudinem ventum sit, eandem Philosophiam Italicam, & Pythagoream, eosdémque Italicos, & Pythagoreos Philosophos nũcupare. Quod sanè & secundo de Cælo, vbi agit de terra, & primo Meteor. cap. de stellis Crinitis perspicuè demonstrat Aristoteles. Hic enim, τῆς δὲ Ἰταλικῶν τινὲς καὶ καλουμένων Πυθαγορείων ἕνα λέγουσιν αὐτὸν εἶ τῆς πλανήτων ἄστρων: Illic verò, ἐναντίως οἱ περὶ τὴν Ἰταλίαν καλούμενοι Πυθαγόρειοι. Item & primo τῆς μετὰ τὰ φυσικά· Μετὰ δὲ τὰς εἰρημένας φιλοσοφίας ἡ Πλάτωνος ἐπιγένετο πραγμάτεια. τὰ μὲν πολλὰ τοὺς Πυθαγορείους τούτους ἀκολουθοῦσα, τὰ δὲ ἴδια πρὸς τὴν Ἰταλικὴν ἔχουσα φιλοσοφίαν.

Quo autem tempore floruerit Pythagoras, Plinius noster ciuis sic prodidit libro secundo Na-

do Naturalis Hiſtoriæ: *Veneris ſtellæ naturam Pythagoras Samius primus deprehendit Olympiade circiter* XLII, *qui fuit annus noſtræ Vrbis* CXLII. Eundem tamen LX. Olympiade ætatem egiſſe Laertius: poſt vero quinquageſimã Pythagorã in Italia docuiſſe, Dionyſius Halicarnaſſeus tradunt.

Eiuſdem Pythagoræ (vt teſtatur Lucianus, cuius verba antea retuli) Ocellus Lucanus auditor fuit. Sed magnus Syrianus Eccelli librũ de vniuerſi Natura, quem ego tamen eundem eſſe Ocellum exiſtimo, adducit in commentariis ſuis in XIII. Metaphyſ. volumen.

Archytas quoque Tarentinus (vt idem Lucianus aſſerit) audiuit Pythagoram, eiúſque familiaris fuit, cuius vna tantum extat ad Platonem Epiſtola, in qua Ocelli meminit, atque eiuſdem libros quoſdam enumerat. Platonis vero ad Archytam tres, quarum vnam ex Laertio recitaui. Archytæ in geometria diſcipulus fuit Eudoxus Gnidius, quem etiam de Sapientia librum ſcripſiſſe nonnulli autumant, ac rerum vniuerſitatem decem Categoriarum numero fuiſſe complexum; quem poſtea hac in re ſecutus ſit Ariſtoteles, auctor eſt Simplicius. Eſt autem Tarentum, vnde Tarentinus ducitur, Calabriæ ciuitas, ad quam cognoſcẽdi Archytæ gratia Plato ſe contulit: vt quinto de Finibus, & primo Tuſculanarum autumat Cicero.

Timæus Locrus vir in Philosophia clarus & nobilis nostràs fuit, de quo Plato in suo eiusdem nominis Dialogo : Τίμαιός τε γὰρ (inquit) ὅδε εὐνομωτάτης ὢν πόλεως τῆς ἐν τῇ Ἰταλίᾳ Λοκρίδος οὐσίᾳ καὶ χρήμασιν οὐδενὸς ὕστερος ὢν τοῖς ἐκεῖ, τὰς μεγίστας μοῖρας ἀρχάς τε καὶ τιμὰς ἐν τῇ πόλει μετακεχείρισται. φιλοσοφίαν δ' αὖ κατ' ἐμὲ δόξαν ἐπ' ἄκρον ἁπάσης ἐλήλυθεν. *Timæus quidē ex Locride Italiæ vrbe optimis instituta legibus ortum habuit, nulli suorum ciuium nec diuitiis nec nobilitate generis secundus: qui vt ibi maximos magistratus, & honores adeptus est, sic (vt mea fert sententia) ad summum totius philosophiæ fastigiū peruenit.* Hic libellum de anima Mundi, & natura composuit, vnde multa sumpsit Plato, & in Timæum suum transtulit, quē ego iam Latinum feci, & Marcello Ceruino Cardinali optimo dicaui, qui post initum Pontificatum statim moriens, magnum sui Christianæ Reip. desiderium reliquit. Timæū vt cognosceret, & audiret Plato, in Italiam profectus est, quāuis vtriusque tempora Macrobio non videantur congruere.

Alcmæon Crotoniata Pythagoræ discipulus habitus est, cuius mentionem facit Aristoteles libro primo τῶν μετὰ τὰ φυσικά: ὃν ὡσεὶ τρόπον ἔοικε καὶ Ἀλκμαίων ὁ Κροτωνιάτης ὑπολαβεῖν, καὶ ἤτοι ὕστος παρ' ἐκείνων, ἢ ἐκεῖνοι παρὰ τούτου παρέλαβον τὸν λόγον τοῦτον· καὶ γὰρ ἐλέγετο πολιτικὸς Ἀλκμαίων ἔτι γέροντι Πυθαγόρᾳ. id est:

Quemad-

Quemadmodum visus est sentire Alcmæon Crotoniata, siue quòd ipse ab illis, siue illi ab ipso hanc rationem acceperint. Nam Alcmæon vnà cum Pythagora iam sene ætatem egit. Hic (vt affirmat Cicero) Soli, Lunæ, & syderibus diuinitatem dedit. Alcmæonis nomen reperitur frequens in libris Aristotelis, tum de historia, tum de ortu Animalium. An vero fuerit hic ille Alcmæon, qui capras spirare per aures, prodidit, atque ob id primo de Historia Animal. irrisus est, nõ satis cõstat, cũ ibi nulla Alcmæonis patrię fiat mẽtio. Illud curiosi ignorare nullo modo debẽt, hãc de caprarũ spiritu opinionẽ Archelao, nõ Alcmæoni Pliniũ nostrũ tribuisse.

Parmenidem pariter fuisse Pythagoreum ex Elea Lucaniæ ciuitate auctor est Strabo libro VI. Geographię, quamuis habitum Xenophanis discipulum primo τῆς μετὰ τὰ φυσικὰ Aristoteles asserat. Huius nomine suum de Ideis dialogum inscripsit Plato, in quo Parmenidem disputantem facit, & ita exprimit: Τὸν μὲν Παρμενίδην εὖ μάλα ἤδη πρεσβύτερον εἰς σφόδρα πολιὸν, καλόντε, κἀγαθὸν τὸν ὄψιν, ἔτη μάλιστα πέντε καὶ ἑξήκοντα. *Parmenidem admodum senem, & valde canum, & pulcherrimo aspectu, quique annum ferè quintum & sexagesimum ageret.* Hunc ipsum, veluti qui omnia esse vnũ opinari visus sit, acriter vexat Aristoteles libro primo de Naturali Auditione, vbi Simplicius Eleatem nominat Parmenidem.

Ex eadem Elea ortus est Zeno (vt ibidem

affirmat Strabo) Parmenidis auditor, de quo sic Plato in Parmenide: Ζήνωνα δὲ ἐγγὺς ἔτη τεσσαράκοντα τότε ἦν, εὐμήκη δὲ, καὶ χαρίεντα ἰδεῖν καὶ λέγεσθαι αὐτὸν παιδικὰ Παρμενίδου γεγονέναι. *Zenonem eo tempore annorum ferè quadraginta, procera statura, & iucundo aspectu, quem etiam fuisse Parmenidis delitias aiebant.* Hic, vt in Sophista scriptum reliquit Aristoteles, Dialecticæ inuentor fuit, quam cum à Rhetorica distingueret, hanc quidem palmę, Dialecticam vero pugno similem esse dicebat. Idem Eleæ mori in tormẽtis coactus est, cum omnia perpeti maluisset, quam conscios delendæ Tyrannidis prodere.

Eleatem quoque fuisse Leucippum nõnulli (vt tradit Laertius) sunt opinati, ac Zenonem ciuem suum audiuisse. Non desunt tamen, qui eundem dicãt fuisse Milesium, vt primo Physicor. testatur Simplicius.

Extitit & alius Eleates & philosophus, & orator nomine Alcidamas, quem à Platone appellatum fuisse Palamedem libro III. suarũ institutionum Quintilianus asserit. Suidas tamen Alcidamanta fuisse Eleum, ab Elea Asiæ ciuitate, nõ ab Elea, quæ est in Italia, dictũ existimat. Ita enim scribit: Ἀλκιδάμας ὁ ἀπὸ Ἐλαίας τῆς Ἀσίας φιλόσοφος Διοκλέους υἱὸς μουσικὰ γεγραφότος, μαθητὴς τοῦ Γοργίου Λεοντίνου.

De Elea Lucaniæ vrbe, à qua Eleates deducitur, sic Latinè loquẽs Strabo, vbi agit de Lucania: *Alius itẽ flectenti cõtiguus sinus offertur, vbi*

vrbs

vrbs ab ædificatoribus Phocensibus Hyela nominata est, cum eam quidam Helam à fonte quodam nominauerint. Nostra vero ætas Eleam dicit, de qua Parmenides, atque Zeno duxerunt originem Pythagoricæ sectæ viri. Eam per illos prioribus annis legibus, & institutis bene formatam fuisse arbitror. Hæc Strabo.

Claruerunt hi duo philosophi Olympiade LXXXI. quo tempore Romani legatos Athenas miserunt, qui inclytas leges Solonis describerent, & aliarum Græciæ ciuitatũ instituta, mores, iuráque noscerent, ex quibus postea XII. tabularum leges natæ sunt.

Philolaus Crotoniata Pythagora vsus præceptore in philosophia multum profecit. Hic librum composuit, quem (vt ait Hermippus) emit Plato à Philolai sanguineis argenti minis Alexandrinis XL. in Siciliam ad Dionysiũ accedens, ex quo Timæum transcripsit. Quod quidem factum, Adame, ex Laertio hilari animo, ac libenter excerpsi, & huic meæ ad te epistolæ inserere volui, quod illius commemoratio non parum gloriæ, & laudis nostræ Italiæ afferre videatur.

Fuit & alter Philolaus, & Euritus, ambo Pythagorei, non Crotoniatæ, sed Tarẽtini, quorum Xenophilus Chalcidensis Thracius, Plãtõ, Echecrates, & Diocles, & Polymnastus omnes Phliasii fuerunt auditores. De vtroque Laertius in vita Pythagoræ: Ipassus similiter Pythagoreus ex Metaponto vrbe in sinu Ta-

Hippasus

rentino posita originem habuit, qui (vt Democriti testimonio Laertius autumat) nullā prorsus scripsit literam: tametsi primo τῆς μετὰ τὰ φυσικὰ Aristoteles dixerit Ipassi Metapontini opinionē fuisse ignē esse rerū omniū initium.

Asto Crotoniata arcanum quendam composuit sermonem, de quo Laertius. Scripsisse item dicitur & alia multa, quæ tamen Pythagoræ tanquam auctori tributa sunt.

Lysis Tarentinus audiuit Pythagoram, de quo scripsit ad Hipparchum. Eius meminit Laertius. Thebani Epaminōdę pręceptor fuit.

Ex Crotone ciuitate ortus est quidam poëta nomine Orpheus, Pisistrato Tyranno familiaris, quem scripsisse Decaeteriam, Argonautica, & alia quędam libro v I. Grammaticorū Asclepiades tradit. De eo ita Suidas, Ὀρφεὺς Κροτωνιάτης, ἐποποιὸς, ὃν Πεισιστράτῳ συνεῖναι τῷ Τυράννῳ, Ἀσκληπιάδης φησὶν ἐν τῷ ἑκτῷ βιβλίῳ τῶν Γραμματικῶν. δεκαετηρίαν, Ἀργοναυτικὰ, καὶ ἄλλα τινά.

Ex Tarento quoque originem duxit Heraclides medicus, qui (vt testatur Celsus) cum aliquibus non mediocribus viris ex ipsa professione se Empiricum appellauit. Hunc in libro de compositione medicamentorum per genera magnopere laudat Galenus; vt eum qui fide dignus sit, & sola ipsius experimētis probata commemoret. Eo in loco eiusdem adducit libros vnum ad Astiodamantem, & Antiochidem, alterum quem στρατιώτην. i. militem nuncupauit. Heraclidis item Tarentini sym-

posium

posium citat Athenęus vbi σίκυον Greçe, Latine cucumerem vocat ἡδύγαιον, quod in dulci oriatur solo.

Extitit & Apollodorus Tarentinus de quo Plinius libro primo.

Annibalis res gestas historię Græce mãdauit Eumachius Neapolitanus, vt idem Athenæus auctor est.

Cleomenis Rhegini epistolam ad Alexandrum, & dithyrambos eiusdem ex Meleagro inscripta fabula refert Athenæus.

Illud quoque ad hanc rationem maxime pertinet, quod in libro de philosophica historia scribit Galenus: (si modo illud opus Galeni legitimum est) duo fuisse philosophorum genera, alterum Ionium, alterum Italicum. quorum, huius quidem quod Crotone, & Tarento floruit, Pythagoras: illius vero, quod Eleæ Xenophanes Colophonius princeps fuit.

Extiterunt & duo legislatores celeberrimi, atque notissimi Zaleucus, & Charondas, quos in Italia fuisse à Pythagora institutos affirmat Laertius, in eiusdẽ vita, cuius hæc sunt verba: Ἄλλους τε κατ' Ἰταλίαν ἀπεργάσασθαι καλοὺς, καὶ ἀγαθοὺς ἄνδρας, ἀλλὰ Ζάλευκον, καὶ Χαρώνδαν νομοθέτας. Horum autẽ duorum Zaleuci quidem patriam reticuit Aristoteles, eundem tamen Locrensibus qui ad occidentem vergunt tulisse leges asseruit. Charondam vero ex Catana Siciliæ ciuitate ortum suis leges scripsisse ciuibus. Sic enim ille ait libro Politicorum

Secundo: Νομοθέται δ' ἐγένοντο Ζάλευκος Λοκρὶς τὰς ὅπι Ζεφυρίους, καὶ Χαρώνδας ὁ Κατάνεος τοῖς αὐτῶ πολίταις, καὶ ταῖς ἄλλαις Χαλκιδικαῖς πόλεσι ταῖς περὶ Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν. Sed non parum me torquet, quod VI. Valerij Max. libro legatur Zaleucum quidem Locrum, sed Charondam fuisse Tyrium. Cui dubitationi satisfacere me posse planè diffido; cum Valerius ab Aristotele (si vterque de eodem loquatur Charōda) nimis aperte dissentiat. Nisi dixerim aut mēdum occupasse Valerij codicem, aut duos Charondas extitisse. At Plato libro X. de legibus, Charondam neque Italum neque Siculū fuisse dicit, laudari tamen, atque extolli, quòd ambobus illis populis leges dederit: nam sic scribit; Χαρώνδαν μὲν γὰρ Ἰταλία, καὶ Σικελία, κἀμεῖς Σόλωνα· σὲ δὲ τίς ἔξει τινὰ εἰπεῖν; id est, *nam Charondam Italia, & Sicilia, nos Solonem: te vero quem nam quis esse dixerit?* Præterea Zaleucū legibus instituisse non Locros (vt Aristoteles, & Cicero) sed Thurios Italiæ populos his verbis prodidit Athenæus Dipnosoph. libro XI. Καὶ τοὶ ἔδει καθάπερ τὸν Λυκοῦργον τὰς Λακεδαιμονίους καὶ τὸν Σόλωνα τὰς Ἀθηναίους καὶ τὸν Ζάλευκον τὰς Θουρίους καὶ αὐτὸν, εἴπερ ἦσαν χρήσιμοι νόμοι, πεῖσαι τινὰς τῶν Ἑλλήνων αὐτοῖς χρήσασθαι. *Atqui opus erat quemadmodum Lacedæmoniis Lycurgus, solo Athenienſibus, & Zaleucus thuriis ſi vtiles erant leges, perſuaſiſſet quibuſdam Græcis, vt eas ſeruarent.* Huic quoque loco illud addi possit ex Ciceronis libro de Legibus deprom-

deprõptum, Platonẽ, Zaleucũ, & Charondã legislatores imitatũ, quod legis putauit esse persuadere aliquid nõ omnia vi, aut minis cogere.

Diocles Peripathius primus ab vrbe condita Græcam confecit historiam, quem vt in Romulo testatur Plutarchus, imitatus est.

Fabiús Pictor, scriptorũ (vt ait Liuius) antiquissimus, cuius Annales à Cicerone & Plinio commemorantur sępius. Hũc Gręce scripsisse, quamuis Romanus vir, ex Ciceronis verbis, quæ posita sunt lib. primo de Diuinatione satis apparet. *Sunt* (inquit) *& hæc vt dixi somnia fabularum, híque adiungatur etiam Aneæ somnium, quòd in numerũ Fabij Pictoris Græcis Annalibus eiusmodi est, vt omnia quæ ab Aenea gesta sunt, quæque illi acciderunt, ea fuerint, quæ ei secundum quietem visa sunt.* Hæc Cicero. Hoc idem asserit Dionysius Halicarnasseus libro suæ historiæ primo, sic Latine loquens; Nec absimiles historias ediderunt, quotquot Romani homines vrbis suę res antiquas Grę-co sermone scripserunt; quorum vetustissimi Quintus Fabius, & L. Cintius, ambo æquales bellis Punicis. Horum vterque ea quibus ipse interfuit, vt probè sibi cognita, diligẽter mãdauit literis. Verum Quintum Fabium, cuius meminit Halicarnasseus, non posse alium esse, quàm Pictorẽ ex eo constat, quòd illum paulo post adducit, & Pictorem nominat; tum etiam quòd ipse post Cannensem pugnam, vt affirmat Liuius, Delphos ad oraculũ missus est sci-

scitatũ,quibus precibus supplicesDeos posset placare, & quænam futura finis tãtis cladibus foret. Perspicuũ igitur est Fabiũ Pictorẽ Græce scripsisse. Viget tamen libellus Latinus de aureo seculo, qui eidem ascribitur Pictori, in duas distributus partes. Referuntur etiam ab A. Gellio nonnulla Latina eiusdem Fabij loca. Quo factum est, vt aliqui nostrates fuerint suspicati duos fuisse Fabios Pictores, quorũ alter Græco, alter Latino sermone in scribendo vsus sit. Crediderim ego potius vnum tantum eius cognominis Fabium, qui vtraque lingua & loqui, & scribere probè nouerit, iuris, & omnis antiquitatis peritissimus. Nam vni tantum vulgatũ est nobilissimo viro summę laudi datum fuisse, quod ædem salutis, (vt autumat Plinius) pinxerit, atque inde nomẽ Pictoris habuerit anno vrbis CCCCL. quæ pictura durauit vsq; ad Claudij principatũ ęde exusta.

Plinius similiter ciuis noster Italos enumerans auctores, per quos in contexẽdis naturalis historię libris ipse profecerat, L. Aruncium de Astris, Sextium Nigrum, & Iulium Bassum de Medicinis Græce scripsisse prodidit.

C. Alcidius Græcam scripsit historiam, vt tertio Officiorum testatur Cicero; cuius etiã Plutarchus meminit in Romulo.

Scripsit postea Cicero Græca sui consulatus cõmentaria, vt ipsemet fatetur lib. Epistolarũ secundo ad Atticum, quem ferunt etiã Græcã ex tempore habuisse orationem, quam admiratus

ratus Apollonius Alabandẽsis Molonis filius, Ciceronis Cæsarísque præceptor exclamasse dicitur se Græcorum fortunæ misereri, quòd eloquentię ornamenta, quę eis sola relicta essent, homo Romanus sibi vendicaret.

Scripserunt & alij Romani ciues eadẽ lingua, vt Africanus Scipio, & T Graccus. P. F. cuius oratio Græca tẽporibus Ciceronis erat apud Rhodios.

Præterea & A. Albinus Græcã composuit historiam, vir literatus & disertus, qui cum L. Lucullo consul fuit.

Extant etiam nonnulla (vt in libris Digestorum satis apparet) veterum Iurisconsultorũ responsa, præsertim Herennij Modestini & Imperatorum rescripta, quæ Græco sermone fuerunt edita.

Verum quoniam Sicilia Italiæ coniuncta quondam fuit, & vna eius habebatur pars, idcirco Siculos eosdem, quos Italos esse censendum est: nam & eiusdem vernaculæ linguæ commercio, & morum similitudine maxime conueniunt. Quapropter si huius insulæ homines in literarũ studiis eximios, qui Græce aliquando scripserint, Italis nostris admisceã, profectò rem me facturum arbitror, qua quidẽ augeri Italiæ dignitatẽ omnes intelligant.

Atque vt ab Empedocle incipiam: Hic fuit Agrigentinus ex Agrigẽto, siue Agraga (vtroque enim modo dicitur,) nobilissima Siciliæ ciuitate. Idẽ (vt ait Cicero) poeta, & physicus,

ſed phyſicus potius quã poeta Ariſtotelis iudicio nũcupandus, quẽ fuiſſe Pythagoræ diſcipulũ in ſua hiſtoria Timæus prodidit, quãuis alij dicant Parmenidis, & ab eo mirifice adamatum. Huius cõplura apud Ariſtotelẽ legũtur carmina, quẽ inueniſſe artẽ Rhetoricam, referẽte Laertio, Ariſtoteles in Sophiſta ſcriptum reliquit. Luſtraſſe autẽ terrarum orbem, vt magiã diſceret, tradit noſter Plinius, de cuius morte Horatius in Poetica.

Excelluerunt quoque duo ſummi oratores genere Siculi, Corax, & Tiſias, qui artẽ dicẽdi & eius præcepta primi conſcripſerunt. Hãc autem rem ab Ariſtotele literis commiſſam in Bruto repetit Cicero. Plato in Phædro Tiſiã, & Gorgiam ſimul nominat. De eiſdem Quintilianus libro tertio, *Artium* (inquit) *ſcriptores antiquiſſimi Corax, & Tiſias, quos inſecutus eſt vir eiuſdem inſulæ Gorgias Leontinus, Empedoclis vt traditur, diſcipulus.*

Numeratur inter Siculos doctrina prẽditos Nicetas, vel (vt ipſum appellat Laertius) Icetas patria Syracuſanus, quẽ quidẽ primũ putaſſe terrã immobili manẽte cẽlo in orbẽ ferri nõnulli tradiderunt. De hoc ita in Academ. Cicero: *Nicetas Syracuſius (vt ait Theophraſtus) Cælum, Solẽ, Lunam, Stellas, ſuperáq; omnia ſtare cenſet: atque præter terrã rẽ nullã moueri, quæ circa axẽ ſe ſumma celeritate cõuertat, & torqueat, eadẽq. effici omnia, quæ ſi ſtante terra moueretur.* Atq; hoc etiã Platonẽ dixiſſe, ſed paulo obſcurius.

Syra-

Syracusanus pariter fuit Monimus Diogenis discipulus; cuius (vt testatur Laertius) meminit Menander.

Fuit item Nymphodorus Syracusanus, quē περὶ τῆς τῶν Ἀσίας περίπλων, καὶ περὶ τῶν ἐν τῇ Σικελίᾳ θαυμαζομένων scripsisse Athenęus prodidit. Idē Athenæus Alcimi Siculi adducit librum, qui inscriptus est Italicus.

Extitit etiā Siculus Andreas Panormita, qui, auctore Athenæo, Σικελικὰ τὰ κατὰ πόλιν monumētis mādauit. An vero hic fuerit Andreas ille Medicus, cuius toties & Celsus, & Plinius, & Galenus, mētionē faciūt, incertū apud me est.

Siciliam quoq; insulam maxime illustrauit Diodorus natus in Agyra vrbe: cuius auctoritate vtitur Athenæus, tum ex libro ad Lycophronē, tum ex Italicis linguis, & ex Bibliotheca quæ est Romana historia. Floruit Cæsaris Augusti temporibus.

Phlistus item Syracusanus fuit, qui in conscribenda historia ocium consumpsit, Thucydidem maxime (vt secundo de Oratore Cicero opinatur) imitatus, cuius etiam meminerunt Dionysius Halicarnasseus & Plutarchus. Eiusdem libros enumerat Suidas.

Extitere duo Heraclidæ patria Syracusani, quorum vterq; (Athenęus refert) περὶ τῆς ὀψαρτικῶν, sed alter etiā περὶ τῆς θεσμῶν pertractarūt.

Habitus est etiam Siculus quidā poeta nomine Orpheus ex oppido Camerino, cuius dicunt esse ad inferos descensum, de quo ita

Suidas: Ορφεὺς Καμαειναῖος, ἱποποιὸς, ὃ φασὶν εἰς τὴν εἰς ᾅδου καταβασιν.

Ex vrbe Syracusana originem duxit etiam Theocritus poeta ille, quem in Bucolicis secutus est Virgilius, longo tamen interuallo. Non desunt qui dicant eundem fuisse Coum, atque ex Coo Syracusas commigrasse.

Syracusis pariter ortus est Archimedes mathematicus: de cuius ingenio, & morte Liuius, Plinius & Plutarchus, item de eius sepulchro libro quinto Tuscul. Cicero.

De alio poëta Syracusano Theodorida nomine, sic lib. vlt. Dipnosoph. scribit Athenęus: Θεοδωρίδας γοῦν ὁ Συρακόσιος ἐν κενταύροις διθυράμβῳ φησὶ, πίσσα ὑπὸ τραβίαν ἔσακεν. hoc est, itaq; Syracusius Theodoridas in Cētauris hoc vtitur dithyrābo: *Pix sub querno ligno stillabat.*

Præterea Theognis Poëta Elegus patriam habuit Megarā Sicilię ciuitatē, de quo Plato lib. 1. de Legibus: Ποιητὼ ὃν ἡμεῖς ἔχομεν μάρτυρα Θεογνὶν πολίτην ἡμῖν ἐν τῇ Σικελίᾳ Μεγαρέων. Idē in Memnone, & Aristot. lib. 9. de Morib. Athen. quoq; lib. 6. ὡς καὶ ὁ Μεγαρεὺς Θέογνις ἐν ταῖς ἐλεγείαις, quarū multæ nūc habētur vulgo.

Ex Leontio similiter Siciliæ vrbe ortus est Gorgias orator præstantissimus, Isocratis doctor, & discipulus Empedoclis, vt in Catone Maiore affirmat Cicero. Qui de eodem pluribus aliis in locis, sed potissimum in Oratore, vbi Gorgiā dicit fuisse λογοδαίδαλον, sumpto illo ex Phædro Platonis vocabulo, quod sanè

libro

libro tertio, Plato quoque qui Gorgiæ nomine ſuum de Rhetorica dialogum inſcripſit, in Apologia & in Memnone eiuſdem meminit, quem hominum primum auream ſtatuã, & ſolidam Delphis in tẽplo ſibi poſuiſſe LXX. circiter Olympiade, noſter teſtatur Plinius.

Extitit & alius Timæus natione Siculus, à quo ſe adiutum fuiſſe in Naturali Hiſtoria fatetur Plinius primo libro. De eodem plerunque Dionyſius Halicarnaſſeus.

Ortum item habuit ex Meſſana Siciliæ ciuitate Euhemerus antiquus auctor, qui (vt ſcribit Lactantius) res geſtas Iouis, & cęterorum, qui putantur Dij, collegit, hiſtoriámque contexuit ex titulis, & inſcriptionibus ſacris, quæ in antiquiſſimis templis habebãtur, maximéque in phano Iouis triphylij, vbi auream columnam poſitam eſſe ab ipſo Ioue titulus indicat, in qua columna geſta ſua perſcripſit, vt monumenta eſſent poſteris rerum ſuarum. Hũc Euhemerum interpretatus & ſecutus eſt præter ceteros Ennius, vt primo de Natura Deorum teſtatur Cicero. De hoc eodem alij Latini ſcriptores, vt Varro, & Auguſtinus, & Seruius meminerunt. Ex Græcis Sextus Empiricus, & Theodoritus Thirenſis, qui quod ipſe veram de Dijs ſcripſerit hiſtoriam, eorũ mortes & ſepulturas demonſtrando, ἄθεον καὶ γέροντα ἀλαζόνα nuncuparunt.

Poſtremo Siculus etiam fuit Epicharmus, ciuis Syracuſanus, poëta Comicus, vt in Thea-

ge existimat Plato, de quo Cicero primo Tuscul. & tertio Epistolarũ ad Q. Fratrem. Epicharmi ἐνθυμήσιν, id est exaggerationem (vt vertit Gaza, quamuis Soritem, & Acerualem interpretari possimus, quod est argumẽtandi genus) Aristoteles commemorat, & primo lib. de Ortu Animal. & primo Rhetoric. De hoc eodem Laertius in Platonis vita. Citat Athenæus complures Epicharmi libros.

Illud silentio non prætereundum, quod ad nostrum institutum attinere videtur, Herodotum Halicarnasseum, quamuis tam in Asia sua quàm in terra Græcia plura quidẽ opportuna & commoda reperirentur loca, in quibus suam potuisset historiam contexere, Thurios tamen Italiæ oppidum inter Cratim & Sybarim (vt noster ait Plinius) sibi elegisse, vbi cõfecto diuino opere patris historiæ nomẽ vindicaret. Quandoquidem non ignorabat eam esse Italiæ naturam, (siue id cæli temperatione proueniat, siue quòd hoc propriũ ei munus dederit Deus:) vt nõ modo acuta & perspicacia semper gignat ingenia, verum & quę ex aliis Europæ regionibus ad seipsam accedant incolẽdam, ea & magis eximia atque præstantia reddere soleat.

Id denique libet adiungere, Flauium Philostratum duos nominare Sophistas genere Italos, Ælianum Romanum, & Aspasium Rauennatem, qui sua animi sensa literis mãdantes, Græca oratione vsi sunt.

At

At Galli forte linguã Græcam ſuam quoq. eſſe contendant, propterea quòd Maſſiliæ iam Græca ſtudia & literæ viguerint. Quaſi vero Gallia tantam hominum copiam qui Græce ſcripſerint, artes & diſciplinas inuenerint, à quibus ſummi Græciæ viri multa accipere, & docere non erubuerint, quãtam Italia in mediũ poſſit afferre. Vix vnũ habuit eundémque Sophiſtam (vt Philoſtratus aſſerit) Phauorinũ, cuius toties mentionẽ facit Gellius, qui ortus Arelate, quæ eſt Galliæ Narbonenſis ciuitas, Cæſarum Traiani & Adriani tẽporibus illuſtri laude celebratus eſt. De quo ſic Flauius Philoſtratus in libris Sophiſtarum: τὸν Φαβορῖνον τὸν φιλόσοφον ἡ εὐγλωττία ἐν τοῖς σοφισταῖς ἐκήρυττεν. ἐκ μὲν γὰρ τῆς ἑσπερίων Γαλατῶν οὗτος Ἀρελάτου πόλεως ἦν ὅπη Ροδανῷ ὤκισται.

Hos tibi clariſſimos viros, Adame, quorum monumẽtis in magno honore iam habita eſt & nũc habetur Italia, hac mea ad te epiſtola enũmerare volui, vt ſi quando Germanis, Hiſpanis, Gallis, legere hęc noſtra, cõtigerit; ij (tametſi noſtris tẽporibus magnos in literis feciſſe progreſſus ſibi ipſis viſi ſũt) ſeſe tamẽ iactare & gloriari paulum deſinant, & nos Italos præ ſe nolint contemnere. Tot enim, & tam multos eruditos viros omnibus ſæculis tulit, ac nunc etiã fert continenter Italia, vt Europa vniuerſa ad omnem animi excellentiam Italiæ ope & auxilio egere videatur.

Quapropter non poſſum complures noſtrę

ætatis præstantissimos homines eosdémq; Italos nõ incusare, qui cum Græcã & Latinam habeamus linguã, quæ quidẽ nostræ propriæque sunt, iis tamen posthabitis in Etrusco sermone totam ætatem inutiliter conterunt: nec illis venit in mentẽ, hunc ipsum fuisse tũc exortũ, cum in Italiã infusa peregrinitas Latini sermonis dignitatẽ & decorẽ corrupit deprauauítque. in qua quidẽ verborũ colluuie tres excelluere nostrates viri, Dãthes, Petrarcha, & Boccatius, non, meo tamen iudicio, tã absoluti atq; perfecti vt nõ aliquid eis vitio verti possit. Nã à Dãthe postulari verba magis splẽdida, & ornata: In Petrarcha res & sentẽtias verbis subiectas requiri: Maiorem in Boccatio desiderari prudentiã satis apparet. Sed non est nostros hic reprehendendi locus.

Restat igitur, mi Adame, vt quando nostra Italia merito vtriusque linguę parẽs atque altrix dici potest, in eis & loquendo & scribẽdo cõtinẽter versemur; Etruscũ vero sermonẽ effugiamus tãquam scopulũ, atque ex doctorum hominũ conuentibus explodamus, nec eo nobis vllo modo vti liceat, nisi cũ agere cũ imperitorũ vulgo necesse fuerit. Quod sanè si facere neglexerimus, vereor equidẽ ne nostra Italia, quæ nunc in augẽda & honestanda Thusca lingua magis quàm par sit, occupata est, fœda & intolerãda barbarie omnes Europæ nationes tandem sit superatura. Vale.

FINIS.

2

ΓΝΩΜΟΓΡΑΦΟΙ

ΘΕΟΓΝΙΔΟΣ

ΜΕΓΑΡΕΩΣ

ΓΝΩΜΑΙ.

ΦΩΚΥΛΙΔΟΥ ποίημα νουθετικόν.

ΠΥΘΑΓΟΡΟΥ χρυσᾶ ἔπη.

ΣΟΛΩΝΟΣ γνῶμαι.

THEOGNIDIS

PHOCYLIDIS, PYTHAGORÆ,

SOLONIS & aliorum poemata gnomica.

Græcis ex aduerso Latina interpretatio apposita multis in locis correcta, additaq; variantis scriptura notatio.

OPERA FRIDERICI SYLBVRGII.

LIBELLO HOC CONTI-
NENTVR GNOMÆ

Theognidis
Pythagoræ
Phocylidis
Solonis
Naumachii
Callimachi
Eueni
Rhiani
Eratosthenis
Panyasidis
Lini
Menecratis
Posidippi
Metrodori
Simonidis
Antimachi.

HIERONYMVS COMMELINVS

DAVIDI HOESCHELIO

S. P. D.

ABE, *mi Hœscheli, Theognidem reliquosq; poetas gnomographos, vna cum Variis lectionibus emendationibusq; Fr. Sylburgii nostri, in tyronum ac rudiorum gratiam a nobis, ne opera, dum maiora paramus, cessarent, expressos quibus sis me situm fuisset, & illa quæ abs te animaduersa olim ad illum misisti, libens addidissem: sed in alienas deuenere manus. retexes aliquando, spero. idq; partim in causa est quod cum mss. conferendi diligentiusq; singula examinandi laborem hoc tempore non susceperim; ne actum agere viderer. Paucula interea hæc, quæ, dum cursim & obiter lego, occurrerunt, de quibus Sylburgianas Notas frustra consului, subindicare libuit.*

V. 156, χρημοσύνῃ pro paupertate accipi, patet ex versu 670. vbi conqueritur Theognis, εἰμὶ δ' ἄφων & Χρημοσύνῃ. quo in versu, pro *opibus*, non dubitaui *paupertate* reponere.

V. 175, *Quam vtiq;, &c.* male hæc reddita. hoc enim vult Poeta, Paupertatem qui fugere cupit, non est quod detrectet terra marique vitæ adire pericula. huius versus optimus interpres Solon, quem vide vers. 43 & seqq. item Aphthonium in Progym.

V. 203, Palat. ms. ἀλλ' ἔτ' αὐτὰς Τίνονται, & quidam editi. atque id ipsum est de quo conqueritur Solon v. 25 & seqq. quid sibi hoc loco interpres velit, nescio.

V. 213, Palat. οὐδ' ἀτυχαίνω αἰδοῦς.

V.809, *morte quidem indigna non deteriorem.*

V. 841, alii sic distinguunt: Ἀλλ' ὁπόταν κορυφῆς ἔῃς, ἐὼν ὑπερτέρη, ἦν τότε: *Verum quando superius existens* ego, *inferiusq; fuerit* vinum, *Tum domum, &c.* Hoc ego existimo præcipere Poetam: Dum adhuc superior es, vinum vero inferius, recipe te domum, neque exspecta donec ab illo superere.

V. 851, Notat Sylburgius in quibusdam legi λοῦσαι δὴ νῦν. recte hoc quidem: sed quod præcipuum, ab eo præteritum; nempe pro ἤδια, ἥδια reponendum, i. ἥδιον, vt est apud Homerum, εἰ μὲν ἐγὼ τάδε ἥδια. eodem modo corrige & versum 1033, vbi idem error commissus. ibi pro λοῦσαι δὴ νῦν, scribitur, λοῦσον ἤδη.

V. 983, ὅταν τοι θυμὸν ἀσπάσῃ, Μηδείς, &c, verterim, *postquam desideria satiasti*, i. postquam satur es.

V. 993, quidam cum Camerario interp. Gr. legunt, δεῖπνα δὴ θίγωμεν. *Tum cœnam attingamus quo quemq; desiderium impellit, &c.* ms. P. cum edito consentit.

V. 995, στεφανώμασι δ' ἔσω] Richardus Hemelius noster legit, στεφάνῳ δ' αὐαδήσει. legerim cum Palat. στεφανώμασι δήσει.

V. 1039, μειλήσῃ Ἀγυιεύς, vnica dictione, demptaque interpunctione. *custodibus cura erit Minime aspera amabilisq; patria nostra.*

V. 1054, alii legunt, σοὶ κἀμοὶ ξυμβολὼ ἀμφισβητήσει. lacuna est in Pal.

V. 1081, δ' ἀξιοῖ, ita interpres: nec secus ms. P. quod admitti potest per σωίζῃσιν.

V. 1188, *nisi fatum finem imponat.*

Hæc sunt, doctissime Hœscheli, quæ raptim notaui. Quæris in tuis literis quid excudam, quid porro moliar: quærunt idem alii non pauci. En indicem Græcorum, qui te cum aliis certiorem facient: Latinorum vero, breui cum Tertulliano exspecta. Vale.

LIBRO-

LIBRORVM GRÆCORVM AVT GRÆGOLAT.

qui in Bibliopolio noſtro reperiuntur, INDEX.

Alphabetum Græcum. 16.

Andreæ Cæſarienſis Cappadocis Commentarius in Ioannis Theologi Apocalypſin, Latine reditus a Theodoro Peltano, Notisque & Indicibus illuſtratus opera Friderici Sylburgii, e Bibliotheca Palatina. fol.

Aphthonii Sophiſtæ progymnaſmata & fabulæ non prius editæ Gr. Lat. 8. 1597.

Apollinarii Græca Pſalterii Danidis metaphraſis verſibus heroicis, cum interpretatione Latina. 8

Apollodori Bibliotheca, ſiue de deorum origine, Gr. Lat. 8. 1597.

Arati Phænomena Gr. Lat. cum aliis.

Athenæus Gr. Lat. ab Iſaaco Caſaubono ope mſſ. emendatus & notis illuſtratus. fol. 1597.

Athanaſii omnia quæ exſtant opera, Græce ex optimo & integerrimo Baſilienſis Academiæ mſ. deſcripta, & cum aliis collata, addita Latina P. Nannii interpretatione. fol. 1597.

Baſilii Seleucia Epiſcopi opera quæ exſtant, in lucem nũc primum edita. e Bibliotheca Bauarica & Beſſarionis. 8.

Baſilii Magni epiſtola Gr. Lat. qua præſens eccleſiarum ſtatus repræſentatur.

Caſſiani Baſii Collectanea de re

politani expoſitio in omnes D. Pauli Epiſtolas, Gr. cum interpretatione Latina. Græca Veronenſis editio locis quamplurimis mutila & hiulca, integritati reſtituta ope mſſ. fol.

Euangeliſtæ & Apoſtolorum Actus epiſtolas, iuuãte Deo, ſequẽtur.

Clementis Alexandrini opera omnia Gr. & Lat. fol. cum notis Fr. Sylburgii, Canteri, Arcerii, Hoeſchelii & aliorum.

Colloquiorum quotidianorum libellus Gr. & Lat.

Æſopi fabellæ breuiores Gr. & Lat.

Epiſtolæ breues variorum, Gr. & Lat. 8.

Curopalates, vide *Georgium Codinum*.

Etymologicon Magnum, ſiue Magnã grammaticæ penu, cum tribus indicibus ac Notis Frid. Sylburgii. fol.

Eunapii Sardiani vitæ philoſophorum Gr. & Lat. vna cum Legationibus e libris hiſtoriarum nunc primum editis. 8. 1596.

Georgii Codini Selecta de Orginibus Conſtantinopolitanis, Georgio Douſa Iani F. interprete.

Eiusdem, ſeu, vt vulgo, *Curopalatæ*, de officialibus Palatii Conſtantinopolitani liber, F. Iunio interprete, auctior quam ante. 8.

Gregorii Nazianzeni definitiones rerum ſimplices Gr. Lat. cum Hœſchelii notis. 8.

Ex Heraclide de Rebuspub. Commentarius Gr. & Lat. 8. 1593.

Heliodori Æthiopica hiſtoria, ope mſſ. Palatinæ & Vaticanæ Bibliothecæ aucta & emendata, adiuncta interp. & lectionibus variis. 8. 1596.

Heſiodi opera omnia Gr. Lat. cum doctorum virorum annotationib. 8.

~~*Heſychii Lexicon Gr.*~~ fol.

Iuſtini Martyris opera Gr. & Lat. fol. cum Tatiano, Theophilo, Athenagora, &c. additis notis variorum, opera. F. Syl. 1593.

Lycophronis Caſſandra, cum interpretatione & Notis Gulielmi Canteri. 8. 1596.

Eadem carmine Latino reddita a Ioſepho Scaligero. 4.

~~*Matthiæ Demetrii de*~~ particulis linguæ Græcæ. 8.

Mythologiarum Scriptores Græci veteres: nempe Heſiodus, Apollodorus, Phornutus, Palæpharus, &c. 1597.

Ex Nicolao Damaſceno de moribus gentium Gr. & Lat. 4. 1593.

Nonni Panopolitani metaphraſis Euangelii ſecundum Ioannem, cum mſ. Palat. collata per Sylburgium G. Lat. 8.

Ocellus Lucanus philoſophus de Vniuerſo liber Gr. Lat. cum Commentariis.

Orphei, ſeu, vt alii volunt, *Cinmacritis* Argonautica, hymni, & de lapidibus liber. ope mſſ. Palat. aucta omnia & emendata. Gr. & Lat. 8. 1597.

Patricii presbyteri Chriſtias, ſeu de Chriſti incarnatione, vita, morte, Homerocentra, cum interpretatione Æmyli Porti. 8. 1597.

Phalaridis, & *Bruti* epiſtolæ Græcæ cum Latina interpretatione 8. 1597. quas & aliæ aliorum ſequentur.

Phile ſapientiſſimi Animalium hiſtoria verſibus iambicis conſcripta, cum Latina interpretatione Berſmanni. adiuncto auctario I. Camerarii.

Platonis opera Gr. Lat. cum interpretatione Marſilii Ficini, apud Laimarium. fol.

Saracenica ſeu *Moametica Euthymii Sigaleni* & aliorum Gr. Lat. cum notis F Sylb. 8.

Synodi Epheſinæ acta omnia Gr. fol. cum Indicibus ac Notis.

Theocriti, Moſchi, Tyrtæi Idyllia Gr. Lat. ad eosdem *Ioſephi Scaligeri*, & *Iſaaci Caſauboni* emendationes: *Scholia Græca* cum *Lexico Dorico*. 1597.

Theodoreti Cyrenſis Epiſcopi, de curatione Græcarum affectionum Gr & Lat. libri xij. addiris variorum notis, a Fiid. Sylburgio nunc primum editi. 1593.

Theognidis, Pythagoræ, Phocylidis, Solonis ſententiæ, a Sylburgio emendatæ. 8. 1597.

Theophylacti Symocati expræfecti opera. nempe Problemata Phyſica, Orientalis hiſtoria, Legationes, & epiſtolæ Gr. Lat. 8. 1597. e Bibliotheca A. Schoti.

Theſaurus Latinogræcus, cum interpretatione Gallica, Gulielmo Morelio auctore. 4.

EX SVIDÆ LEXICO.

ΘΕΟΓΝΙΣ.

Θεογνις Μεγαρεύς, ἐπὶ Σικελίᾳ Μεγάρων, γεγονὼς ἐν ἑβδομηκοστῇ Ὀλυμπιάδι ἔγραψεν ἐλεγείαν εἰς τοὺς σωθέντας τῶν Συρακουσίων ἐν τῇ πολιορκίᾳ· γνώμας τε ἐλεγείας εἰς ἔπη βωʹ· καὶ εἰς Κύρνον τὸν αὑτοῦ ἐρωμένον γνωμολογίαν δι' ἐλεγείων, καὶ ἐπιφωνήματα παραινετικὰ πρὸς πίστιν ἐπικῶς. καὶ παραινέσεις μὲν ἔγραψε Θέογνις· ἀπόκριμα δὲ τοῦτων παρεμπέπτωκε μιαρίαι καὶ παιδικοὶ ἔρωτες. καὶ ὅλως ὁ ἐναρέτου διαστροφὴν βίος.

THEOGNIS.

Theognis Megarensis, ex Siciliæ Megaris; vixit LIX Olympiade. Scripsit *Elegiam* in eos qui e Syracusarum obsidione seruati sunt incolumes; *Sententiasq; elegiacas*, ad versus 2800: & ad Cyrnum amasium suum *Gnomologiam* elegiacis versibus, aliaque *Præcepta adhortatoria*; carmine omnia. Et Adhortationes quidem scripsit Theognis: sed interperisse eius sunt impuritates & puerorum amores, & alia quę virtutem sequens vita auertatur.

ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ.

Πυθαγόρας Σάμιος συνέγραψε μόνα τρία βιβλία, Παιδευτικὸν, Πολιτικὸν, Φυσικόν· ἔνιοι δὲ καὶ ἑπτὰ φασὶν αὐτῷ καὶ τὰ Χρυσᾶ ἔπη ἄσκησαι· φησὶ Διογένης ὁ Λαέρτιος καὶ τῶν ἐξηκοστὴν ὀλυμπιάδα· καὶ αὐτοῦ τὸ σύστημα διέμεινε μέχρι γενεῶν ἐννεακαιδέκα.

PYTHAGORAS.

Pythagoras Samius conscripsit tres tantum libros, *Institutorium*, *Politicum*, *Physicum*. Quidam vero ei tribuunt etiam *Aurea carmina*. Floruit autem (*inquit Diogenes Laertius*) circa sexagesimā Olympiadem: & collegium ab eo institutum perdurauit vsque ad XIX generationes.

ΦΩΚΙΛΙΔΗΣ

PHOCYLIDES.

post res ad Troiã gestas; Olympiade LIX. Scripsit *Carmina hexametra* & *Elegias*, *Adhortationes* siue *Sententias*: quæ *Capita* inscribunt. surrepta autem sunt e Sibyllinis.

ἐπὶ τῶν Τρωϊκῶν· Ολυμπιάδι μεθ' ὅτε νθ'. ἔγραψεν ἔπη καὶ ἐλεγείας· παραινέσεις ἤτοι γνώμας· ἃς ἔπεα καὶ φάλαγα ἐπιγράφουσιν. εἰσὶ δὲ ἐκ τῶν Σιβυλλιακῶν κεκλεμμένα.

SOLON.

SOlon, philosophus Athenien-sis, legislator & actor popularis. Vixit Olympiade XLVII: vt alii tradunt, LVI. Scripsit Leges; qui AXONES nominati sunt: Carmen item versibus elegiacis, quod SALAMIS inscribitur: *Præcepta* quoq; versibus elegiacis, & alia. Est vero & hic vnus e Septē qui nominantur Sapientibus.

ΣΟΛΩΝ.

Σόλων Ἀθηναῖος φιλόσοφος, νομοθέτης δὲ δημαγωγός. ἤκμασε δὲ ἐπὶ τῆς μζ' Ολυμπιάδος· οἱ δέ νε' ἔγραψε νόμους, οἵτινες ἄξονες ὠνομάσθησαν· πόλεμον δὲ ἐλεγείων, ὃν Σαλαμὶς ἐπιγράφει· ὑποθήκας δὲ (ſ. διὰ) ἐλεγείας, καὶ ἄλλα. ἔστι δὲ εἷς τῶν ἑπτὰ ὀνομαζομένων σοφῶν

ΘΕΟ-